
UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 01309042 8

VASILIE ALECSANDRI

OPERE COMPLETE

POESII

VOLUMUL I

DOINE — LĂCRIMĬOARE
SUVENIRE — MĂRGĂRITĂRELE

BUCURESCI
EDITURA LIBRĂRIEI SOCECŬ & Comp.
21, Calea Victorieĭ, 21
1896.

43,154. Stabilimentul grafic I. V. Socecu. Bucuresci.

800

CUPRINSUL

DOÏNE

1842 — 1852

LĂCRIMIOARE

SUVENIRE

MĂRGĂRITĂRELE
1852—1862

PREFAŢĂ

Aŭ trecut şease anĭ de când — la 27 August 1890 — românimea toată, cu inima adînc îndurerată, îşĭ aţinteà ochiĭ împăinjeniţĭ de lacrimĭ spre micul sat Mirceştiĭ, aşezat pe-un colnic de-asupra văieĭ Siretuluĭ, între Roman şi Păşcanĭ. Glasul tuturor erà innecat, când trebuià să rostească cuvintele: «a murit Alecsandri.» Nu sciŭ când inimile tuturor Românilor — cât de puţin cărturarĭ — să fi fost maĭ înduioşate decât în ḑiua aceea, pentru că atuncĭ şi intr'acel sat, după nume de mult cunoscut tuturora, se coborà la vecĭnica locuinţă unul din ceĭ maĭ iubiţĭ bărbaţĭ aĭ neamuluĭ nostru, cântăreţul în curs de o jumătate de veac al doruluĭ, al avînturilor şi al voĭniciei acestuĭ întreg neam.

O jumătate de veac Alecsandri a fost struna, în care aŭ vibrat bătăile inimiĭ Românuluĭ. Cântarea luĭ a eşit din afundul cel maĭ intim al acesteĭ inimĭ; de aceea el a început la 1842 cântând cu

«Doĭna, doĭniţă!» şi de aceea, din inimă eşind, cântarea luĭ a pătruns tot-deauna în adîncul inimiĭ romîneştĭ, şi el a rĕmas poetul vecĭnic tînĕr.

Voiŭ amintì acì numaĭ treĭ momente de căpetenie din îndelungata, glorioasa şi fericita luĭ activitate.

Incepuse epoca luptelor eroice, când Româniĭ s'aŭ ridicat din amorţeală ca din mormînt, pentru ca să-şĭ croiască o vieaţă nouă şi să-şĭ facă din noŭ o patrie din ruinele jalnice ale patrieĭ glorioase a strămoşilor. Alecsandri cântă avîntul neamuluĭ în *Deşteptarea Românieĭ*, iar în *Sentinela romană* arată rostul milenar al acestuĭ neam la Carpaţĭ şi la Dunărea bĕtrână.

Un noŭ pas înainte se pregătià: fraţiĭ de acelaşĭ sânge, de aceeaşĭ limbă, de aceeaşĭ lege, voiesc să se unească într'un singur stat. *Hora Uniriĭ* este expresiunea simţemîntuluĭ obştesc, cântând că:

Unde-ĭ unul, nu-ĭ putere
La nevoĭ şi la durere;
Unde-s doĭ puterea cresce.
Şi duşmanul nu sporesce.

Unirea mult dorită se face şi pe această temelie puternică se clădesce noul Stat român, închegat de poporul român regenerat. Curînd sună trîmbiţa răsboiuluĭ. Românul, pe a căruĭ paloş se

pusese rugină seculară, se ridică, aleargă în luptă şi arată lumiĭ uĭmite că este tot cel din glorioasele vremurĭ de altă dată. Avîntul de vitejie cuprinde romănimea toată, până în cele maĭ adîncĭ văĭ ale munţilor, până în cele maĭ depărtate colibe ale cĭobanilor. Alecsandri îşĭ înstrună coarda eroică a lireĭ şi ea vibrează puternic. Bătrânul cântăreţ — tot el şi aproape numaĭ el — identificat încă odată cu poporul séŭ, cântă voinicia vitejilor, pe a luĭ «Peneş Curcanul» şi pe a «celor noue din Vasluĭ şi cu sergentul zece».

Iată cause marĭ, pentru carĭ romănimea toată — treĭ generaţiĭ pe rînd — s'a îndulcit cu versurile luĭ Alecsandri, bucăţĭ din inima eĭ, emoţiunĭ din sufletul eĭ. Alecsandri a cântat pentru toţĭ din inimile tuturora, şi de-aceea în vieaţă a întâlnit numaĭ simpatie, dragoste şi florĭ, iar moartea luĭ a învelit romănimea în jale adîncă.

Alecsandri este poetul, cântăreţul romănimiĭ în veacul al XIX-lea. Volumele poesiilor luĭ aŭ fost şi sînt gĭuvaerul bibliotecei literare a orĭ-căreĭ case de cărturar român; ele staŭ la loc de frunte, la îndemână; sînt legate cu deosebită îngrijire şi roase prin deasa întrebuinţare. In ele se cetesce la toate vîrstele, toţĭ găsesc în ele ce le place: lirică uşoară şi dulce, pastelurĭ fermecătóre, naraţiunĭ epice de fapte eroice.

Versurile luĭ Alecsandri aŭ farmecul deosebit al dulcilor amintirĭ din copilăria fericită; ele ne amintesc cântecele pe carĭ ni le cântase glasul dulce şi în vecĭ neuĭtat al mameĭ, glasul cald al surorii; limba şi ritmul lor aŭ farmecul simplicităţiĭ şi dulceaţa neasemuită a naturaluluĭ.

Alecsandri şi-a publicat poesiile sale în maĭ multe ediţii.

La 1853 a publicat la Paris (De Soye et Bouchet, imprimeurs) *Doĭne şi lăcrimĭoare, 1842—1852*.

Zece anĭ maĭ târziŭ, la 1863, a tipărit la Iaşĭ un volum cu acelaşĭ titlu, care însă pe lângă *Doĭne şi lăcrimĭoare* cuprinde *Suvenire* (21 bucăţı) şi *Mărgăritărele* (46 bucăţĭ).

La 1875 a făcut prin librăria Socec marea ediţiune a operelor sale complete. Poesiile eraŭ împărţite în treĭ volume: *I. Doĭne şi Lăcrimĭoare, II. Mărgăritărele, III. Pastelurĭ şi legende.*

La 1880 a adaos un noŭ volumaş *(Legende noue — Ostaşiĭ noştriĭ)*, în care a adunat câteva legende compuse după 1875 şi toate compunerile relative la resboiul independenţeĭ.

Alecsandri îşĭ ĭubià compunerile sale; pe unele le cetià cu plăcere prietenilor în intimitate saŭ luĭ

însuşĭ in singurătatea ticnită dela Mircescĭ. In aceste cetirĭ mereŭ schimbà câte o vorbă saŭ refăceà câte un vers. In odaia luĭ de lucru, într'un dulăpior închis cu uşĭ de sticlă, aveà o colecţiune de poeţĭ modernĭ francezĭ, şi între volumele lor erà şi este până astăzĭ un exemplar complet al scrierilor sale în ediţia Socec dela 1875, exemplar dedicat soţieĭ sale cu aceste cuvinte «*Paulineĭ. — Suvenir — V. Alecsandri*». In acest exemplar a însemnat Poetul toate schimbările şi îndreptările făcute în versurile sale dela 1875 până la sfârşit.

Ediţia Poesiilor dela 1875 se sfârşise înainte de 1880 şi Alecsandri aveà intenţia de a face una nouă, dar a tot amânat punerea în lucrare a acestuĭ gând — până când a fost prea târziŭ. Sînt decĭ peste 15 anĭ decând librăria română nu maĭ are în rafturile sale poesiile luĭ Alecsandri, şi ceĭ carĭ voesc să-şĭ procure un exemplar sînt în neputinţă de a-l găsì.

Ediţiunea de faţă va face să înceteze această lipsă atât de adînc simţită în toată lumea noastră literară. Primind însărcinarea de a supraveghià tipărirea eĭ, mi-am dat silinţa ca textul poesiilor să fie corect reprodus în ultima formă pre care le-a dat'o Poetul. Doamna Paulina Alecsandri, văduva luĭ nemângăiată, a bine-voit a-mĭ pune la disposiţiune spre acest scop exemplarul corectat;

astfel toate schimbările făcute de dînsul aŭ putut să fie întroduse în textul aicĭ tipărit. Asemenea schimbărĭ sînt maĭ ales în *Inşiră-te-mărgărite*, *Ana Doamna*, *Dan căpitan de plaiŭ*, *Legenda Cìocârlieĭ* şi altele.

Partea nouă în această ediţiune este cea de la sfîrşitul volumuluĭ II, paginele 473—667. Pe aceste pagine s'aŭ tipărit poesiĭ carĭ nu se află în ediţiunile anterioare, fiind făcute — probabil toate — în urma edițieĭ dela 1875 şi 1880. Cea maĭ mare parte din aceste compunerı se tipăresc acum pentru întâia oară, sub numirea *Altele*, după manuscriptele originale ale poetuluĭ, aflătóre în colecţiunea Academieĭ Române, căreia aŭ fost lăsate prin voinţa luĭ. Câteva aŭ fost reproduse din *Convorbirĭ literare*, unde aŭ fost publicate pe când poetul erà în viéţă.

Am credut nimerit a reproduce înaintea acesteĭ ediţiunĭ cuvintele pline de durere şi de admiraţiune adîncă rostite la mormîntul mareluĭ poet de d-l D. A. Sturdza, care din copilărie l'a cunoscut, l'a admirat şi l'a iubit.

I. Bianu.

CUVÎNT ROSTIT LA MORMÎNTUL LUI VASILIE ALECSANDRI

la 27 August 1890

de

D. A. STURDZA

Stăm acì cu toţiĭ, strînşĭ de durere, şi greŭ ne ese un cuvînt din gură, căcĭ un mare gol s'a făcut în ţeară. Cel maĭ iubit fiŭ al poporuluĭ român s'a dus dintre noĭ, abià ajuns la marginea biblică a vieţiĭ omeneştĭ, după un scurt timp de durerĭ şi de chinurĭ.

Din calea cea strîmtă şi trecĕtoare a vieţiĭ pămînteştĭ, el a trecut acolo, unde este locaşul celor aleşĭ, acolo unde nu este nicĭ întristare, nicĭ suspin, ci vieaţă vecĭnică. El e astăzĭ de sigur fericit, căcĭ el a trăit o vieaţă bine umplută, avênd dinainte-ĭ scopurĭ marĭ şi frumoase, lăsând în urmă-ĭ ţelurĭ măreţe atinse şi realisate. El a trăit, el a lucrat, el a murit, putem zice, în plin. Poporul român însă rĕmâne plin de durere, căcĭ el nu numaĭ a perdut pe un om bun şi blând, pe un bărbat înţelept, pe un patriot convins, pe un luptător ager, pe un cetăţean ilustru, ci a rĕmas orfan de cântă-

reţul luĭ cel maĭ duios, cel maĭ fermecător, la al căruia graiŭ şi viers tresăria toată suflarea românească.

Cincĭ-zecĭ de anĭ a stat Alecsandri necontenit în faţa naţiuniĭ, cântând cele maĭ gingaşe simţirĭ şi emoţiunĭ ale inimiĭ omeneştĭ, descriind cu cuvinte fermecătoare frumuseţile ţĕriĭ şi traiul poporuluĭ, punênd dinaintea noastră imaginea glorieĭ strămoşeştĭ şi a virtuţilor de maĭ înainte, îmbărbătând generaţiunea sa cu cântece vitejeştĭ şi cu inspiraţiunĭ puternice, înălţând faptele marĭ ale naţiuniĭ, plin de credinţă în ţeară şi credincios eĭ.

Cincĭ-zecĭ de anĭ a luptat Alecsandri cu ceĭ maĭ vrednicĭ, cu ceĭ maĭ bunĭ, cu ceĭ maĭ voinicĭ şi maĭ inimoşĭ fiĭ aĭ naţiuniĭ, ca să recapete libertăţĭ şi drepturĭ, ce se păreaŭ pentru tot-deauna perdute, ca să asigure urmaşilor o patrie cu un viitor demn de originea şi de trecutul neamuluĭ românesc.

Cincĭ zecĭ de anĭ a fost Alecsandri unul din ceĭ de frunte, acolo unde era de lucrat şi de muncit. El a fost unul din fruntaşiĭ aceleĭ generaţiunĭ, care vecĭnic va sta exemplu de cugetărĭ şi de fapte, de desinteresare şi de devotament, de curagiŭ şi de modestie, de simţemînt de datorie şi de neobosită voinţă.

Zăcea Ţeara Românească în grea urgie, în groaznică umilire, în nepătruns întunerec. Nicĭ o spe-

ranţă, nicĭ un sprijin de nicăierĭ. Poporul român părea părăsit şi urgisit. Atuncĭ se ridicară aceĭ bărbaţĭ, puţinĭ la numĕr, dar tarĭ de inimă, fala ţĕriĭ şi a neamuluĭ lor; atuncĭ Alecsandri, în mijlocul lor, a ridicat glas mare din trìmbiţa învieriĭ, ca să se trezească poporul romànesc.

Cu toţiĭ vĕ aduceţĭ aminte acele nemuritoare strofe, adresate naţiuniĭ, şi carĭ acì, dinaintea mormîntuluĭ sĕŭ, se cuvin a rĕsunà ca un omagiŭ zilelor marĭ trecute, ca o siguranţă zilelor marĭ viitoare.

Alecsandri ziceà naţiuniĭ:

Voĭ ce staţĭ în adormire, voĭ ce staţĭ în nemişcare,
N'auziţĭ prin somnul vostru acel glas triumfător,
Ce se 'nalţă pân'la cerurĭ din a lumiĭ deşteptare
Ca o lungă salutare
Cătr'un falnic viitor?

Nu simţiţĭ inima voastră că tresare şi se bate?
Nu simţiţĭ în peptul vostru un dor sfînt şi românesc
L'a cel glas de înviere, la cel glas de libertate,
Ce pătrunde şi rĕsbate
Orĭ-ce suflet omenesc?

Iată! lumea se deşteaptă din adînca-ĭ letargie!
Ea păşeşte cu pas mare cătr'un ţel de mult dorit!
Ah! Treziţi-vĕ ca dînsa, fraţiĭ meĭ de România!
Sculaţĭ toţĭ cu bărbăţie,
Ziua vieţiĭ a sosit!

Libertatea 'n faţa lumiĭ a aprins un mîndru soare,
Ş'acum neamurile toate către dînsul aţintesc,
Ca un cârd de vulturĭ agerĭ, ce cu-aripĭ mântuitoare
Se cerc vesel ca să sboare
Către soarele ceresc!

Numaĭ tu, popor române, să zacĭ vecĭnic în orbire?
Numaĭ tu să fiĭ nevrednic de-acest timp reformator?
Numaĭ tu să nu ieaĭ parte la obşteasca înfrăţire,
La obşteasca fericire,
La obştescul viitor?

Până când să creadă lumea, o! copiĭ de Românie!
C'orĭ-ce dor de libertate a perit, s'a stins în voĭ?
Până când să ne tot plece cruda, oarba tiranie
Şi la caru-ĭ de trufie
Să ne'njuge ca pe boĭ!

Şi la această strigare, s'a trezit poporul românesc, a eşit în faţa lumiĭ şi a dovedit că viŭ este.

Când vrăjmaşiĭ ţĕriĭ urziră, după răsboiul Crimeeĭ, cea maĭ cumplită trădare pentru a înăduşi glasul ţĕriĭ, care cereà constituirea temeinică a Statuluĭ român, *Hora Uniriĭ* a luĭ Alecsandri alergă din gură în gură pentru a întărì inimile şi voinţele, pentru a arătà şi celor maĭ nepricepuţĭ adevĕrul, iar actele oficiale ale luĭ Alecsandri, ca ministru în 1858, conţineaŭ, după secolĭ, întâiele cuvinte consciente de sine şi demne ale unuĭ guvern românesc.

Când ţeara fu înfine redată sieşĭ, găsim pe Alecsandri peste tot locul, împingênd înainte spre culme în sus carul Statuluĭ român, pe care el şi cu generaţiunea luĭ îl scosese din rea şi urîcioasă mocirlă.

El a fost întâiul trimis oficial al ţĕriĭ la o mare şi puternică împĕrăţie, unde a vorbit cu voce blândă, dar decisă, despre interesele şi cererile Românieĭ. El a fost întâiul trimis oficial al ţĕriĭ, care a vestit în Occident cu voce clară şi netedă că România a reînviat. Şi de atuncĭ până acum, când i s'a stins glasul, el nu s'a lăsat de datorie.

Maĭ presus de toate însă, Alecsandri a înălţat simţirile tuturor spre fapte marĭ şi glorioase prin cântecele sale, din carĭ şi urmaşiĭ noştri vor sorbì tărie şi virtute.

El a murit în pace, căcĭ a luptat şi a învins. Visul tinereţiĭ l'a pipăit cu mânile, şi singur el sieşĭ a cântat cântecul de despărţire, zicând:

Pas dar! pas tot înainte! timpul vechiŭ din noŭ zoreşte!
Viitorul Românieĭ dat-a mugur ce'ncolţeşte!
O copiĭ! de voĭ sunt mîndru, simt acea mîndrie mare,
Care creşte cu mărirea unuĭ neam în deşteptare.
Mi-am vĕzut visul cu ochiĭ, de-acum pot să mor ferice!

Acum el nu maĭ e printre noĭ, dar atât de obicĭnuiţĭ suntem cu toţiĭ să-l scim în mijlocul nos-

tru că mult timp greŭ ne va venì a crede că în adevĕr orfanĭ suntem de dînsul, de càntărețul nostru mult iubit. De câte-orĭ însă vom voì a ne înălțà maĭ sus peste miseriile omeneștĭ și să bem din isvor răcoritor, întăritor și limpede, vom alergà la scrierile luĭ Alecsandri ca la o comoară nepre-țuită. Versurile sale se vor rostì de micĭ și de marĭ, de tinerĭ și de bĕtrânĭ, de poporul întreg, în memoria luĭ, care va fi și va rĕmâné cât va existà suflet de Român.

Fie ca această memorie să ne ție necontenit sus, la înălțimea cerințelor națiuniĭ, aducêndu-ne aminte nemuritoarele cuvinte ce el a zis de nea-mul românesc. :

Căcĭ el are din vechime o menire strălucită,
El a fost și vrea să fie sentinelă neclintită
Pe pămîntul strămoșesc.

Urmașilor sĕĭ, familieĭ sale, Alecsandri lasă o mare mângăiere: că el, maĭ mult decât orĭ-care altul, a fost fiul iubit al țĕriĭ și al poporuluĭ, și că ast-fel memoria luĭ va rĕmâné vie pentru vecie.

DOÏNE

1842—1852

PREA-IUBITULUI MEŬ PĂRINTE

VORNIC V. ALECSANDRI

ÎNCHIN ACESTE DOÎNE CU IUBIRE ŞI RECUNOSCINŢĂ

1853.

I

DOÏNA

Doïna, doïniță!
De-aș aveà o puïculiță
Cu florĭ galbine 'n cosiță,
Cu florĭ roșiĭ pe guriță!

De-aș aveà o mândrulică
Cu-ochișorĭ de porumbică
Și cu suflet de voïnică!

De-aş aveà o bălăĭoară
Naltă, veselă, uşoară
Ca un puiŭ de căprioară!

Face-m'aş privighitoare,
De-aş cântà noaptea 'n rĕcoare
Doĭna cea desmĭerdătoare!

Doĭna, doĭniţă!
De-aş aveà o puşculiţă
Şi treĭ glonţĭ în punguliţă
Ş'o sorĭoară de bărdiţă!

De-aş aveà, pe gândul meŭ,
Un cal aprig ca un leŭ,
Negru ca pĕcatul greŭ!

De-aş aveà vr'o şepte fraţĭ
Toţĭ ca mine de bărbaţĭ
Şi pe zmeĭ încălecaţĭ!

Face-m'aş un vultur mare
De-aş cântà ḑiua, la soare,
Doĭna cea de resbunare!

*

Doĭna, doĭniţă!
Şi ĭ-aş ḑice: Mîndruliţă,
Mĕ jur p'astă cruciliţă
Să te ţin ca un bădiţă!

Şi ĭ-aş ḑice: Voĭnicele,
Să te'ntrecĭ cu rîndunele
Peste dealurĭ şi vălcele!

Şi le-aş ḑice: Şepte fraţĭ,
Faceţĭ cruce şi juraţĭ
Viĭ în vecĭ să nu vĕ daţĭ!

Haĭ, copiĭ, cu voĭnicie
Să scăpăm beata moşie
De păgânĭ şi de robie!

1842.

II

BABA CLOANȚA

Baba-ĭ calul dracului.
(Vorbă veche)

Șede baba pe călcae
In tufarul cel uscat,
Și tot cată ne'ncetat,
Când la luna cea bălae,
Când la focul cel din sat.

Și tot toarce cloanța, toarce,
Din măsele clânțănind
Și din degete plesnind.
Fusu-ĭ repede se'ntoarce,
Iute'n aer sfârîind.

«Fugĭ Urîte! baba ḑice,
Peste codru cel frunḑos,
În pustiŭ întunecos!
Fugĭ, s'alerge-acum aice
Dragul mîndreĭ, Fĕt-frumos.

«De-a venì el după mine
Să-l ĭubesc eŭ, numaĭ eŭ,
Dare-ar Domnul Dumneḑeŭ
Să-ĭ se'ntoarcă tot în bine,
Cum se'ntoarce fusul meŭ!

«Ear de n'a vrea ca să vie,
Dare-ar Duhul necurat
Să fie 'n vecĭ fermecat
Şi de-a Ĭaduluĭ urgie
Vecĭnic să fie-alungat!

«În cap ochiĭ să-ĭ se'ntoarcă
Şi să-ĭ fie graĭul prins,
Ear Satan, c'un fer aprins,
Din pept inima să-ĭ stoarcă
Şi s'o ardă'n foc nestins!

«Feară-verde să-l gonească
Cât va fi câmp de gonit
Şi lumină de zărit.
Noaptea încă să-l muncească
Sânge roş şi Hraconit!»

Toarce baba maĭ turbată!
Fusu-ĭ sboară nevĕḑut,
Căcĭ o stea lung'a căḑut,
Pe lună s'a pus o pată
Şi 'n sat focul a scăḑut:

«Dragă puĭule, băete,
Trage-ţĭ mâna din cel joc
Ce se'ntoarce lângă foc,
Ş'ochiĭ dela cele fete
Cu ochì marĭ făr' de noroc.

«Vin' la mine, voìnicele,
Că eŭ noaptea ţĭ-oiŭ cântà,
Ca pe o floare te-oiŭ cătà;
De deochiŭ, de soarte rele
Şi de şerpĭ te-oiŭ descântà.

«Vaĭ! din ḑiua cea de vară,
Când, prin luncă rătăcit,
Càntaĭ Doĭna de ĭubit,
Cu-a mea inimă amară
Sufletu-mĭ s'a învrăjbit!

«Adă-mĭ fața ta voĭoasă
Ș'aĭ tĕĭ ochĭ de desmĭerdat,
Că mĕ jur în ceas curat
Să-țĭ torc haĭne de matasă,
Haĭne mîndre de 'mpĕrat.

«Vîrcolacĭul se lățesce
Sus pe lună ca un nor.
Vin' ca paserea 'ntr'un sbor
Păn'ce vĭața-mĭ se sfîrșesce
Ca și lâna din fuĭor.»

Baba Cloanța geme, plânge,
Căcĭ fuĭorul s'a sfîrșit
Ear voĭnicul n'a venit!
Mànile cumplit îșĭ frànge,
Crunt strigând spre resărit:

«Saĭ din hăŭ făr' de lumină
Tu, al ceruluĭ duşman!
Tu, ce 'n veacurĭ schimbĭ un an
Pentr' un suflet ce suspină,
Duhul reuluĭ, Satan!

«Tu ce stingĭ cu-a ta aripă
Candela de pe mormînt,
Unde zac moaște de sfînt,
Când încungĭurĭ într'o clipă
De treĭ orĭ acest pămînt!

«Vin' ca 'n ceasul de urgie
Când sborĭ noaptea blăstemând,
Ca să-mĭ facĭ tu pe-al meŭ gând,
Că de-acum pe vecĭnicie
Ție sufletul îmĭ vînd!

Abea ḑice și de-odată
Valea, muntele vuesc,
În norĭ corbiĭ croncăesc,
Și pe-o creangă ridicată
Doĭ ochĭ dușmanĭ strălucesc!

«Eŭ pe mîndru-ţĭ l'oiŭ aduce,
— Sbear' un glas ce dă fiorĭ —
Printre şerpĭ şi printre florĭ
La cea baltă de mĕ-ĭ duce
Şi 'mpregĭuru-ĭ de treĭ orĭ!»

Baba Cloanţa se pornesce
Fără grijă de pĕcat,
Cu Satan încălecat
Ce din dinţĭ grozav scrâşnesce
Şi tot blastemă turbat.

Saltă baba, fuge, sboară
Cu sufletul după dor
Ca o buhnă la isvor,
Şi'n urmă-ĭ se desfăşoară
Toată lâna din fuĭor.

Fuge baba despletită
Ca vîrtejul fioros
Sus, pe malul lunecos,
Şi'n tăcerea adincită
Satan urlă furios.

Miĭ de duhurĭ es la lună
Pintre papură sburând,
Şi urmează şuerând,
Baba Cloanţa cea nebună
Care-aleargă descântând.

Codrul sună, clocotesce
De-un lung hohot păn' în fund.
Valea, dealul îĭ respund
Prin alt hohot ce'ngrozesce,
Dar pe dînsa n'o pătrund!

Ea n'aude, nicĭ nu vede,
Ci tot fuge ne'ncetat
Ca un duh înspăĭmîntat,
Căcĭ Satana o răpede
Cătră ţelul depărtat.

Ḑece pasurĭ încă grele...
Mîndrul că şĭ-a dismĭerdà,
Ca pe-o floare l'a cătà,
De deochiŭ, de soarte rele
Şi de şerpĭ l'a descântà.

Doĭ paşĭ încă... Vaĭ! în luncă
Ţipă cocoşul trezit;
Ear Satan afurisit
Cu-a s'a jertfă se aruncă
În băltoĭul mucedit!

Sbucnind apa'n nalte valurĭ
Mult în urmă clocotì,
În marĭ cercurĭ se'nvîrtì,
Şi de trestiĭ şi de malurĭ
Mult cu vuet se isbì.

Eară'n urmă liniştită
Dulce unda-şĭ alinà,
Şi în taĭnă legănà
Faţa luneĭ înălbită
Ce cu ḑiua se'ngânà...

Când pe malu-ĭ trece noaptea
Călĕtorul şuerând,
Printre papurĭ când şi când
El aude triste şoapte
Ş'un glas jalnic suspinând:

«Vin' la mine, voĭnicele,
Că eŭ noaptea ţĭ-oiŭ cànt̀à,
Ca pe-o floare te-oiŭ cătà,
De deochiŭ, de soarte rele
Şi de şerpĭ te-oiŭ descântà!

1842. — Mircescĭ.

III

SORA ȘI HOȚUL

Sus, în deal, la mănăstire
Plànge sora 'ntr'o grădină,
Plânge noaptea și suspină
Dup'a lumeĭ fericire:

«De când eŭ eram copilă
Sint de toțĭ aĭ meĭ uĭtată
Și de rude fără milă
În pustiurĭ lepădată!

«Fără vină, din născare
Mě věḑuĭ eŭ pedepsită,
Şi de-a lumeĭ dismĭerdare
Mě simţiĭ în vecĭ lipsită!

«În amar trăind de mică,
Ochi-mĭ plâng, sufletu-mĭ geme,
Şi ca pomul ce jos pică,
Vĭaţa-mĭ cade fără vreme!

«Ah! sfîrşească-se îndată
Astă vĭaţă de durere!
Vie moartea aşteptată
Ca o dulce mîngâere!»

— «Ce spuĭ, dragă sorioară?
— Ḑise hoţul din pădure, —
Cu-aĭ těĭ ochĭ ca douě mure,
Tu, frumoasă lăcrimĭoară,

«Tu să morĭ, dulce minune!
Şi de Domnul nu-ţĭ e frică?
Dragă soră tinerică,
Fă treĭ crucĭ ş'o rugăcĭune,

«De vreĭ ochiĭ să-ţĭ lucească
Într' un raiŭ de veselie,
Şi ca floarea din câmpie,
În pept inima să-ţĭ crească?

«Haĭ cu mine'n codrul verde
S'audĭ Doĭna cea de jale
Când plăeşiĭ trec în vale
Pe cărarea ce se perde.

«Să vedĭ şoĭmul de pe stîncă
Cum se'nalţă, se isbesce
Peste corbul ce zăresce
În prăpastia adîncă.

«Ear cĭocoĭul cum se pleacă,
De mĕ vede la potică!
Cum, smerit, în genunchĭ pică
Şi de fală se desbracă!

«Am doĭ zmeĭ de bună-cale,
Doĭ!... nicĭ vîntul nu-ĭ întrece!
Am tovareşĭ doĭspredece
Şi la brîŭ patru pistoale.

«Am la pept o crucilița
Cu lemn sfînt, cu moaște sfinte,
Și 'n pept inimă ferbinte
Ca ferbintea ta guriță.

«Am o peatră nestimată
Care noaptea viŭ lucesce
Precum ochĭu-țĭ ce pândesce
Fericirea depărtată.

Lasă tot, neagra chilie,
Comanac, metaniĭ, rasă;
Și, de vreĭ a fi voĭoasă
Ca o ḑi de voĭnicie,

«Vin' în lumea fericită
Cu voĭnicul ce te cheamă,
Căcĭ cu dînsul nu e teamă,
De-a maĭ fi călugăriță!»

De-a mers sora, nu e scire;
Ear de-atunce pin grădină
Nicĭ nu plânge, nicĭ suspină
Nime 'n deal la mănăstire.

1842. — Hangu.

IV

CRAIŬ-NOŬ

Pe când la cuĭbu-ĭ paserea sboară
C'un ţipet jalnic ca un suspin
Şi, plecând capul sub aripĭoară,
Pe creanga mică adoarme lin,

Zamfira tristă din cort eşise
Şi cu ochĭ umeḑĭ lung se uĭtà
La cornul luniĭ ce se ivise
Vĕrsând pe frunte-ĭ lumina sa.

De când în lume gingaşa fată
Zimbĭà ca floarea de pe câmpiĭ,
Numaĭ de soare fu sărutată
Pe sinu ĭ fraged, pe-aĭ seĭ ochĭ viĭ.

Pĕrul seŭ negru ca norĭ de ploae
De-alung pe umerĭ neted cădeà.
Ades copila mîndră, vioae,
De soare 'n pĕru-ĭ se ascundeà.

Ear când pe frunte-ĭ duceà cofiţă
Cu apă rece de la isvor,
Când erà umed'a sa guriţă
Şi-ĭ săltà florea pe sinişor,

Toţĭ trecătoriĭ simţeaŭ de-odată
O sete mare în peptul lor;
Beaŭ multă apă, cătând la fată,
Şi urmaŭ drumul oftând de dor.

Ea cântà dulce ca cĭocârlia
Ce ciripesce vesel în zorĭ,
Şi suna gingaş atuncĭ câmpia
Ca de un freamet de Sburătorĭ.

Ades bătrânii stând împreună
Şi ascultând-o pe lângă foc,
Trăgeaŭ cu sorţiĭ noaptea, la lună,
Şi vesteaŭ feteĭ mare noroc.

Dar într'o seară sus, pe movilă,
O Babă-Cloanţă din bobĭ tragênd,
I-a ḑis cu spaĭmă: să fugĭ copilă,
De străin mîndru cu glasul blând!

De-atuncĭ Zamfira în multe rîndurĭ
Vedeà o umbră sburând prin norĭ,
Şi toată noaptea sta ea pe-gândurĭ
În dorurĭ taĭnicĭ, în dulcĭ fiorĭ.

Acum ea, tristă, din cort eşise
Şi cu ochĭ umeḑĭ lung se uĭtà
La cornul luniĭ ce se ivise,
Ear glasu-ĭ jalnic aşa cântà:

«Craiŭ-noŭ strălucite!
«Plânsă m'aĭ găsit,
«Cu gândurĭ mâhnite,
«Cu chipul cernit.

«Inima-mĭ jălesce,
«Dar nu sciŭ ce vrea;
«Nu sciŭ ce doresce
«Inimĭoara mea.

«Căcĭ aude noapte
«Freamete de sbor,
«Ş'apoĭ blânde şoapte
«Ce-ĭ şoptesc din nor.

«Ear a ḑileĭ rază
«Când lucesce sus,
«Mult apoĭ visează
«Visul ce s'a dus.

«Craiŭ-noŭ! vin' cu bine,
«Cu bine te du,
«Dar jalea din mine
«Să nu mĭ-o laşĭ, nu!

«Să mĕ laşí cu salbă
«De galbinĭ frumoşĭ,
«Cu naframă albă
«Şi imineĭ roşĭ.

«Să mĕ laşĭ ferice,
«Cu doru 'mplinit,
«Sburând tu de-aice,
«Craiŭ-noŭ mult ĭubit!»

Eată că'n valea cea 'ntunecată
Un străin mîndru atuncĭ trecù,
Audì glasul, venì îndată
Ş'în calea feteĭ pe loc stătu.

Blândĭ eraŭ ochiĭ, blândă-era faţa,
Blând era glasul celuĭ străin!
Căcĭ trecù noaptea, şi dimĭneaţa
Găsì copila fără suspin.

Treĭ dile 'n urmă ea avea salbă,
Salbă de galbenĭ pe-al seŭ grumaz,
Avea pe frunte naframă albă,
Ear florĭ nicĭ una pe-al seŭ obraz!

Treĭ dile 'n urmă Craiŭ-noŭ se duse
Şi cu el mîndrul străin perì,
Sermana fată în drum se puse
Si mult il plânse, mult il dorì!

Treĭ ḑile 'n urmă, colo, pe vale
Remase singur un bĭet mormînt!
Ş'ades de-atunce un glas de jale
Şoptind s'aude astfel prin vînt:

«Tu ce spuĭ vesel, sus pe movilă,
«La cornul luniĭ taĭnicu-ţĭ gând,
«Când vine noaptea, fugĭ, fugĭ copilă
«De străin mîndru cu glasul blând!»

V

MAGHĬARA

Cu ce jale, ce amar
Plâng doĭ ochĭ peste hotar!
Cât se bate, cât suspină
O inimă de dor plină
Colo 'n ţeara cea vecină!

Mîndri-s ochiĭ ca din raiŭ,
Dulcĭ ca soarele din maiŭ.
Inima e mîndră eară,
Căcĭ ea saltă ca o feară
În sîn falnic de Maghĭară.

De-aì fi pasere saŭ vînt,
S'alergĭ lumea pe pămînt,
Ca Maghĭara scumpă floare
N'aĭ vedeà lucind la soare,
Nicĭ în luncă, la recoare!

Alb ĭ-e sînul, dulce crin,
Dar hrănesce-amar suspin!
Negri-s ochiĭ, cu văpae,
Dar pe faţa eĭ bălae
Se topesc ca norĭ de ploae,

Căcĭ un Domn Român vestit
Peste munţĭ a năvălit
Ş'a luat cu vitejie
Multe suflete 'n robie
Şi Maghĭarĭ nemeşĭ o mie!

A plecat Domnul Român!
Robiĭ dup'al lor stăpân
Aŭ eşit plângênd din ţeară,
Ş'a remas trista Maghĭară
Cu ochĭ plânşĭ, cu jale-amară!

De treĭ ḑile plânge-acum!
De treĭ ḑile cată 'n drum,
Dar nimică nu zăresce,
Căcĭ ĭubitul ce jălesce
Pe drum nicĭ că se ivesce!

Unde-ĭ mândrul tĕŭ ĭubit?
În ce cale-ĭ rătăcit?
Unde-ĭ Doamne! de nu vine
De treĭ ḑile lângă tine?
Cine-a spune unde-ĭ, cine?

Vaĭ! cu jale, cu amar
Plânge el peste hotar!
Ca şi tine el suspină
Cu inima de dor plină
Colo 'n ţeara cea vecină!

Ear de vreĭ tu să-l maĭ veḑí,
Peste munţĭ să te repeḑĭ
Într'a Zimbruluĭ Domnie
Unde zac mulţĭ în robie,
Şi Maghĭarí nemeşĭ o mie.

Peste codri, peste munţĭ,
Peste ape fără punţĭ,
Unde-s florile frumoase,
Unde-s fetele voĭoase,
Unde-s Doĭnele duĭoase.

Să te ducĭ spre resărit,
La cel loc nebiruit
Unde-s paloşele crunte,
Unde cresc stejarĭ la munte,
Unde nasc voĭnicĭ de frunte!...

Eată 'n zorĭ c'a şi plecat
Pe un cal alb ne'ncălecat
Maghĭarina, mîndra fată,
În bărbat mîndru schimbată
Şi cu paloş înarmată.

De-aĭ fi pasere saŭ vînt
N'aĭ ajunge-o pe pămînt,
Căcĭ ca vîntul ea nu sboară,
Nicĭ ca paserea uşoară
Dar ca dorul ce omoară!

Şesurĭ, văĭ, noriĭ din cer
În urmă-ĭ departe per.
Cine-o vede, o zăresce
Ca o stea care lucesce
Şi 'n văzduh se mistuesce.

În codri mereĭ pustiĭ,
Unde urlă feare miĭ,
A intrat fata voĭnică
Şi se duce fără frică
Pe-o strimtoare de potică.

Umbra nopţiĭ s'a lăţit,
Groaza 'n lume s'a pornit,
Vîntul suflă, vîjîesce,
Codrul urlă, clocotesce
Tunetul în cer vuesce.

Dar ea 'ndeamnă tot mereŭ
Calul ce resuflă greŭ
Şi mult drum în urmă-ĭ lasă;
Că cine doru-l apasă,
De furtunĭ cerescĭ nu-ĭ pasă!

Eat'a sosit în ceas rĕŭ
Pe malul unuĭ pîrăŭ,
Pîrăŭ mic și fără nume
Ce curgea taĭnic în lume,
Printre florĭ revĕrsând spume.

«Haĭ vóĭnice la cel mal»
— Ḑis'a fata cătră cal, —
Dar pe loc calul s'opresce,
În pămînt ochiĭ ţintesce
Și cu groază sforăesce.

«Haĭdeţĭ, haĭ cu Dumneḑeŭ
«Să găsim pe dragul meŭ,
«Că de mult amar de vreme
«După el sufletu-mĭ geme!
«Haĭ, voĭnice, nu te teme...

Calul trist a rănchezat
Și 'n pîrăŭ năval'a dat.
Apa-ĭ crudă ca o feară!..
Ear pe mal din unde-afară
N'a eșit bĭata Maghiară!

Când lucì lumina 'n zorĭ,
Zăceà trupu-ĭ pintre florĭ,
Lângă malul alb de spume...
Si de-atuncĭ pîrău'n lume.
Poart'a Maghĭarineĭ nume.

1843. — Slatina.

VI

ALTARUL MĂNĂSTIRIĬ PUTNA

Domnul Ştefan, viteaz mare, ce-a dat groaza prin păgânĭ,
Locaş sfînt Creştinătăţiĭ astăḑĭ vrea sĕ facă dar,
Şi pe malurile Putneĭ, cu vitejiĭ seĭ Românĭ,
Însuşĭ merge sĕ aleagă locul sfîntuluĭ altar.

Mare obştie-l urmează şi pe culme se lăţesce,
Precum aburiĭ pe baltă când lumina asfinţesce.

Căpitanĭ, ostaşĭ cu zale şi cu platoşe de fer,
Pe-aĭ lor caĭ sirepĭ staŭ mândri ca la semnul de resboiŭ.
A Moldoveĭ steag de falǎ fîlfîe falnic în cer ;
Bucĭumul vuesce 'n munte, sunǎ valea de cimpoiŭ.

Eată că lâng'o movilă Domnul Ştefan s'a oprit!
Totul tace!.. ochiĭ ţintă, stă poporul neclintit.

Treĭ ostaşĭ cu arce 'n mână pe movil'acù se urcă;
Doĭ, ca zimbrul, agerĭ, mîndri, nalţĭ ca bradul dela munte,
Pe-aĭ lor umerĭ poartă glugă, la brâŭ paloş şi pe frunte
Cu-a lor lungĭ şi negre plete se coboar'o neagră ţurcă.

Eĭ ades cu-a lor săgeată răpeḑită sus, în nor,
Pintre-a fulgerelor focurĭ aŭ oprit vulturu 'n sbor.

Multe feare din ceĭ codri, mulţĭ duşmanĭ tinerĭ, semeţĭ,
Drept în inimĭ, drept în frunte aŭ simţit a lor săgeţĭ,
Căcĭ eĭ sînt arcaşiĭ vrednicĭ a luĭ Ştefan Domn cel mare
Ce-şĭ gătesce-acum săgeata s'o isbească 'n depărtare.

—«Copiĭ, trageţĭ... eŭ vreŭ astăḑĭ să mĕ 'ntrec în arc cu voĭ.»—
Astfel ḑice Domnul Ştefan!.. ear voĭniciĭ amîndoĭ
Se plec, arcele-şĭ încoardă, trag... săgeţile lor sboară,
Spintecă răpede vîntul ce dă foc şi vîjîesce,
Se tot duc, se duc ca gândul, şi de-abĭa ochĭul zăresce
Pe câmp departe, departe locul unde se coboară.

Ura 'n cerurĭ se ridică! Urlă dealul, clocotesce!
—«Să trăițĭ, copiĭ!»—le ḑice Ștefan ce-acum se gătesce.

Zbîrnîe coarda din arcu-ĭ, fulgeră săgeata 'n vînt,
Pere, trece maĭ departe și 'ntr'un paltin vechiŭ s'a frânt.

—«Acolo fi-va altarul!»—ḑice falnicul monarc
Ce se 'nchină și se pleacă pe resboĭnicul seŭ arc.

—«Să trăească Domnul Ștefan!» — Miĭ de glasurĭ îl urează,
Și poporul jos, pe vale, umilit îngenunchează!

1843 — Bucovina.

VII

ANDRIĬ-POPA

Cine trece 'n Valea-seacă
Cu hamgerul fără teacă
Şi cu peptul desvălit?
Andriĭ-Popa cel vestit!

Şepte anĭ cu voĭnicie
Şĭ-a bătut joc de Domnie
Şi tot pradă ne'ncetat,
Andriĭ-Popa, hoţ bărbat!

Ḑi și noapte, de călare
Trage bir din drumul mare
Şi din ţeară peste tot
Fug neferiĭ cât ce pot.

Căcĭ el are-o pușcă plină
Cu treĭ glonţĭ la rădăcină,
Ş'are-un murg de patru anĭ
Care mușcă din dușmanĭ,

Ş'are fraţĭ de cruce șapte
Care-aŭ supt sânge cu lapte.
Şi nu-ĭ pasă de nimic,
Andriĭ-Popa cel voĭnic!

Căpitane, frăţioare,
Ce se vede despre soare?
Se zăresc vr'o patru caĭ!..
N'auḑișĭ tu de-un Mihaĭ?

Căpitane, te gătesce,
Mihaĭ mîndru te gonesce.
Eată-l vine ca un zmeŭ!
Fă treĭ crucĭ la Dumneḑeŭ.

Cum îĭ vede 'n depărtare
Popa strigă 'n gura mare:
«Haĭ la goană de neferĭ!
«Haĭ la horă de muĭerĭ!»

A ḑis! ţipă, se aruncă,
Trece şes, pîrae, luncă
Cu fugarul sprintinel
Şi cu hoţiĭ după el.

Mihaĭ mîndrul vine eară,
Falnic ca un stâlp de pară
Pe un cal alb ce n'are loc
Şi din ochĭ aruncă foc.

Fug cum fuge-o rîndunică,
Fug ca fulgerul când pică,
Şi se duc voĭniciĭ, duc
Cu urgie de haĭduc!

Pept în pept!.. câmpul resună,
Toţĭ de tot daŭ împreună.
Toţĭ la luptă-s încleştaţĭ,
Toţĭ în sânge încruntaţĭ.

Ura, fraţĭ! caiĭ nechează,
Sus vĕzduhul scânteĭază.
Ura! moartea s'a ivit!
Vulturu 'n sbor s'a oprit!

Ḑi de vară pân' în seară
Daŭ voĭniciĭ să se peară
Şi cu ferul ascuţit,
Şi cu pumnul amorţit

Sângele 'n rănĭ gâlgâesce,
Glasu 'n gură se sfîrşesce.
Ḑece-s morţĭ! doĭ încă viĭ,
Mihaĭ mîndru şi Andriĭ.

Andriĭ fuge făr' de-o mână,
Prinde murgul la fântână,
Dă peptiş, sare pe şa
Şi din gură ḑice-aşa:

«Sborĭ, copile sprintinele,
«Să mĕ scapĭ de chinurĭ grele,
«Că mĕ jur, de mĕ-ĭ scăpà,
«Ca pe-un frate te-oiŭ cătà.»

Murgul sprinten se răpede.
În zadar! Mihaĭ mi-l vede!
«Stăĭ, hoţ-popă, dragul meŭ,
«Să-ţĭ arăt cine sînt eŭ!»

Şi cum ḑice mi-l chitesce,
Drept în frunte mi-l lovesce!
Ura! vulturul din norĭ
Răcnì falnic de treĭ orĭ.

1843. — Ocna.

VIII

GROZA

Galbîn ca fáclia de galbină ceară
　　Ce-aproape-ĭ ardeà,
Pe-o scândură veche aruncat afară,
De somnul cel vecĭnic Groz'acum zăceà;
Ear după el nime, nime nu plângeà!

Poporu 'mpregĭuru-ĭ trist, cu 'nfiorare,
　　La el se uĭtà.
Uniĭ făceaŭ cruce; alţiĭ, de mirare,
Cu mâna la gură capul clătinà
Şi 'ncet lângă dînsul îşĭ şoptiaŭ aşa:

«El să fie Groza cel vestit în țeară,
«Şi 'n sânge 'ncruntat!
«El să fie Groza, cel ce ca o feară,
«Fără nicĭ o grijă de negrul pĕcat
«A stins ḑile multe şi lege-a călcat!»

Un moşneag atunce, cu o barbă lungă,
La Groza mergênd,
Scoase doĭ banĭ neteḑĭ din vechea sa pungă,
Lângă mort îĭ puse, mâna-ĭ sărutând.
Maĭ făcù o cruce şi ḑise plângênd:

Oamenĭ bunĭ! an earna bordeiu-mĭ arsese
«Şi pe-un ger cumplit
«Nevasta-mĭ cu pruncii pe câmp remăsese.
«N'avem nicĭ de hrană, nicĭ țol de 'nvĕlit,
«Şi nicĭ o putere!.. eram prăpădit!

«Nu aşteptam altă din mila cerească
«Decât a murì,
«Când creştinul ista, Domnu-l odihnească!
«Pe-un cal alb ca earna în deal se ivì
«Ş'aproape de mine calul îşĭ oprì.

«Nu plânge, îmĭ ḑise, n'aĭ grijă Române,
«Fă pept bărbătesc;
«Na să-ţĭ cumperĭ haĭne şi casă şi pâne...
«Şi de-atuncĭ copii-mĭ, ce-l tot pomenesc,
«Oamenĭ bunĭ! de-atunce în tihnă trăesc.»

Şi, sărutând mortul, bătrânul moşneag
Oftă şi se duse cu-al sĕŭ vechiŭ toiag.
Ear poporu'n sgomot strigă, plin de jale:
«Dumneḑeŭ sĕ erte pĕcatele sale!»

IX

URSIȚIĬ

Icĭ în vale, la fântână,
Doue fete spală lână...
(Cântecul luĭ Bujor.)

Colo 'n vale, la fântână,
Douĕ fete spălaŭ lână,
Spălaŭ lână și rîdeaŭ,
Ear din gură-așa grăiaŭ:

«Când a bate vînt de seară
«Prin ogorul de săcară,
«De treĭ orĭ să descântăm
«Și 'n fântână să cătăm.

«Dac'a fi să ni se prindă,
«Om vedeà ca'ntr'o oglindă
«De-om aveà sorțĭ cu noroc
«Și ursițĭ cu ochĭ de foc.»

Cum bătù vîntul de seară
Prin ogorul de săcară,
De treĭ orĭ aŭ descântat,
În fântână aŭ cătat,

Și pe-a sa limpede față,
Ca prin vis de dimineață,
Aŭ vĕzut ele, zimbind,
Douĕ chipurĭ strălucind.

Cele umbre bălăĭoare
Cu gurițe zimbitoare
Pluteaŭ lin, se legănaŭ
Și pe fete le 'ngânaŭ...

Eată că pe apă 'n față,
Ca prin vis de dimineață,

Alte doue s'aŭ ivit,
Chipurĭ mîndre la privit.

Ear aceste umbre noue
Nu eraŭ ca cele doue
Albe ca floarea de crin,
Blânde ca cerul senin,

Ci eraŭ de vînt pişcate,
Cu pĕr negru, sprincenĭ late,
Şi cu ochiĭ şoĭmuleţĭ
La ochire mult semeţĭ.

«Ean vedĭ soro, ce minune!
— Dis-aŭ fetele nebune, —
«Dorul nostru-ĭ împlinit...
«Mult e mîndru la privit!

«Vedĭ tu cele umbre mute?
«Par'că vreŭ să ne sărute.
«Vedĭ cum braţele-şĭ întind?
«Par'că vreŭ să ne cuprind!»

N'aŭ sfîrşit bĭetele fete,
Şi pe frunte şi pe plete
Nu sciŭ cine le-a furat
Câte-un dulce sărutat!

Cele fete, la fântână,
De-atuncĭ nu maĭ spală lână;
Căcĭ în codri şi la drum
Îşĭ petrec ḑilele-acum.

Acum sciŭ ce fel s'aruncă
În duşmanĭ glonţiĭ din luncă,
Ş'ades ele aŭ vĕḑut
Ce-ĭ fuga de Arnăut.

Că de când pe frunţĭ, pe plete,
Aŭ simţit mîndrele fete
Câte-un dulce sărutat,
Ele 'n codri aŭ urmat

Doĭ voĭnicĭ cu sprincenĭ late,
Cu feţe de vînt pişcate
Şi cu ochiĭ şoĭmuleţĭ,
La ochire mult semeţĭ.

X

STRIGOIUL

In prăpastia cea mare
Unde vîntul cu turbare
Suflă trist, înfricoşat,
Vedĭ o cruce dărâmată
Ce de vînt e clătinată,
Clătinată ne'ncetat?

Împregĭur earba nu cresce,
Şi pe dînsa nu-şĭ opresce
Nicĭ o pasere-al eĭ sbor;

Că sub dînsa 'n orĭ-ce vreme
Cu durere jalnic geme,
Geme-un glas îngrozitor.

Când e noapte fără stele
Miĭ de flacărĭ albăstrele
Se vĕd taĭnic fluturând,
Şi prin ele crunt de-odată
O fantasmă se arată,
Se arată blăstĕmând.

Călĕtor nenorocite,
Fugĭ de-acele căĭ pocite ·
De-ţĭ e calul de bun soiŭ,
Că 'n mormîntul fără pace
Şi sub cruce-acolo zace,
Zace singur un Strigoiŭ!

*

Într'o noapte 'ntunecată
Dulce şoaptă 'namorată
Prin vĕzduh încet sburà
Douĕ umbre sta în vale,
Ce cuprinse'n dulce jale,
Amor vecĭnic îşĭ jurà.

Ear pe-o culme 'n depărtare
Se vedeà mişcând la zare
Un cal alb, copil de vînt;
Coamele-ĭ erà sburlite,
Ş'a luĭ sprintene copite
Săpaŭ urme pe pămînt.

«Nu te duce, nu, bădiţă.»
— Ḑiceà blânda copiliţă
Cu ochĭ plânşĭ, cu glas pĕtruns. —
«Ah! te jur pe sfînta cruce!
«Stăĭ cu mine, nu te duce...»
Dar voĭnicul n'a respuns:

Ci, stringênd-o cu 'nfocare,
Dup' o dulce sărutare
Răpede s'a depărtat,
Şi, sărind cu veselie
Pe-al seŭ cal de voĭnicie,
În vĕzduh s'a afundat.

⁂

Cine-aleargă pe càmpie
Ca un duh de vilejie
Într'al nopţiĭ negru sîn?

Cine fuge, cine trece
Pe la ceasul doĭspredece?..
Un cal alb cu-al seŭ stăpân!

Vîntul bate vîjîesce,
Falnic calul se isbesce,
De se'ntrec ca doĭ voĭnicĭ.
Dar prin negurĭ eată, eată
Că lucesc pe câmp de-odată
Miĭ de focurele micĭ.

Ele sbor, se depărtează.
Sboară calul, le urmează,
Păşind ĭute cătră mal.
Stăĭ, opresce!.. de pe stâncă
În prăpastia adâncă
Aŭ picat stăpân și cal!

Şi de-atuncĭ în fund s'aude
Gemete, blăstemurĭ crude
Care trec pe-al nopţiĭ vînt.
Şi de-atuncĭ ades s'arată
O fantasmă 'nfricoșată
Care ese din mormînt!

1845. — Minjina.

XI

CEASUL REŬ

Pe cel deal pe coaste,
Trece-o mîndră oaste,
Oaste de Românî!
Toţî voïnicĭ de frunte
Care merg să 'nfrunte
Oarde de păgânî.

Ear pe-o culme verde
Ce 'ntre munţî se perde
Staŭ de mi-ĭ privesc

Douĕ sorioare,
Albe lăcrimĭoare,
Care mi-ĭ jălesc:

— «Veḑí tu, sorioară,
Oastea se coboară
Colo pe costiş.
Veḑĭ-o cum pĕtrunde
Pe rênd şi s'ascunde
Colo 'n stejăriş.

«Vaĭ! nu se maĭ vede!
Cine, cine-a crede
Grija ce duc eŭ?
Oastea că-ĭ purtată
De bătrânul tată
Şi de dragul meŭ?

«Eĭ se duc în vale
Unde ţeara 'n jale
Geme cu amar,
Căcĭ aŭ intrat eară
Sabie în ţeară,
Paloş de Tatar.

«De pe munţĭ în poale
Cu armele goale
Eĭ mi se cobor,
Şi pin cea urdie,
Dragă, a să fie
Mare mult omor!

«Căcĭ tata bătrânul
Nu cruţă păgânul,
Când s'aruncă 'n foc.
El e Român tare
Ca Ştefan cel mare,
Şi om cu noroc.

«Pentru el n'am teamă...
Dar îmĭ fac de seamă
Când staŭ de gândesc
La dragul Lisandru,
Că-ĭ un copilandru,
Şi mult îl ĭubesc!

«El n'a vînat încă
Decât şoĭmĭ de stâncă,
Cerbĭ cu coarne marĭ;

Ş'acù 'ntàia oară
Face, sorioară,
Goană de Tatarĭ.

«Ş'aşa mult mĭ-e frică
Ş'inima-mĭ se strică
Când gândesc la el,
Că mult, mult iĭ place
Vitejiĭ a face,
Scumpul tinerel!»

— «Tacĭ, bĭată copilă!
Nu-ĭ plànge de milă
Ĭubituluĭ tĕŭ,
Căcĭ ferească sfìntul
Să-ţĭ fie cuvìntul
Ḑis într'un ceas rĕŭ!

«Haĭ la mănăstire
Ca să dăm de scire
Pustniculuĭ sfìnt
Să ardă tămìe
Ca să nu remàe
Tatar pe pămìnt.»

Oastea 'nvingătoare
A stins dela soare
Aprigul duşman;
Ea se 'ntoarce 'n munte,
Avênd chiar în frunte
Vechiu-ĭ căpitan.

Ear sermana fată
În zădar, vaĭ! cată
Pe ĭubitul seŭ!
El în foc cădluse,
După ce făcuse
Vitejiĭ de zmeŭ!...

Din bătrânĭ se spune
Că sînt ceasurĭ bune
Şi că rele sînt.
Vaĭ de-aceĭ ş'acele
Care 'n ceasurĭ rele
Dic vre un cuvînt!

XII

STRUNGA

În pădurea dela Strungă
Sînt de ceĭ cu puşca lungă,
Care daŭ chĭorîş la pungă!

Sînt de ceĭ ce 'mpuşcă 'n lună,
Care noaptea 'n frunḑe sună,
Fecĭorĭ de lele nebună!

Fă-te 'n laturĭ, mĕĭ creştine,
Dacă vreĭ să mergĭ cu bine,
Să remâĭ cu vĭaţă 'n tine!

În potica fără soare
Eĭ te-aşteaptă la strîmtoare
Să te prade, să te-omoare!..

În dumbrava cea vecină
Unde buhna greŭ suspină,
Vedĭ cea zare de lumină?

Opt voĭnicĭ cu spete late
Şi cu mânecĭ suflecate,
Staŭ cu puscele 'ncărcate.

Treĭ sărută crucea sfîntă,
Treĭ se luptă greŭ la trântă,
Unul drege, unul cântă:

— «Olĭolĭo, cĭocoiŭ bogate!
Icĭ de-aĭ trece din pĕcate
Să-ţĭ arunc doĭ glonţĭ în spate.

«Olïolïo, mîndră fetică!
De-aĭ venì cole'n potică,
Să te fac maĭ frumuşică.

«Că mi-ĭ puşca hultuită,
Şi mi-ĭ ghïoaga ţintuită,
Şi mi-ĭ inima 'ncolţită.

«Olïolïo, meĭ Tae-babă!
Căcĭ nu şuerĭ maĭ degrabă
Să sărim voĭnicĭ la treabă!

«Puşculiţa-mĭ ruginesce,
Ţinta 'n ghïoagă se tocesce,
Murgul sare, nechezesce!..

«În pădurea dela Strungă
Ce slujesce puşca lungă
Fără luptă, fără pungă?

XIII

CÂNTIC HAIDUCESC

Earna vine, vara trece
Şi pădurea s'a rărit!
Ḑiua-ĭ viscol, noaptea-ĭ rece,
Greul vĭeţiĭ a sosit!

Cât mĭ-a fi earna de mare
Ce-o să facem, vaĭ de noĭ!
Fără codru, fără soare,
Făr' de banĭ, făr' de cĭocoĭ?

Saĭ pe creanga cea uscată,
Dragă corbi corbişor,
Vedĭ în calea depărtată
Nu-ĭ zărì vr'un călĕtor?

Călĕtor cu punga plină
Şi cu şal la cap legat,
Să-mĭ maĭ cerc astă rugină
Şi să-mĭ fac banĭ de ernat.

Daleŭ! codre, frăţioare,
Ce-ţĭ făcuşĭ frundişul des
Unde 'n pândă, la recoare,
Stam sunând din frundĭ ades?

Vara trece, earna vine,
Şi tu, codre, te-aĭ uscat!
Trece vara, şi ca tine
Florile mĭ-am scuturat!

Ne-a ajuns vremea de muncă,
De scos arma dela brîŭ,
De lăsat potica 'n luncă
Şi de dat capul sub frîŭ!

Daleŭ! dragă primăvară,
De-aĭ veni când aş vrea eŭ,
Să maĭ es voĭnic prin ţeară,
Să fiŭ ear la largul meŭ!

Să-mĭ pun cuşma pe-o ureche
Şi să-mĭ las pletele 'n vînt,
Şi 'n potica mea cea veche
Să mĕ'ntind ear la pămînt.

Să simt ear durda pe spate
Şi să-mĭ vĕd icĭ că lucesc
Cincĭ pistoale ferecate,
Cu hamgerul haĭducesc.

Şi pe coarda-ĭ cea pletoasă
Să-mĭ desmerd murgul voĭnic,
Şi pe zarea luminoasă
El să sboare, eŭ să-ĭ ḑic:

—«Fugĭ ca vîntul, fugĭ ca gândul,
Mĕĭ, voĭnice năsdrăvan!
Căcĭ acum ne-a venit rîndul,
A sosit vremea de an.

«Să ţinem codriĭ şi valea
Noĭ vitejiĭ amêndoĭ.
La neferĭ să 'nchidem calea,
Să dăm groaza prin cĭocoĭ!»

XIV

FĔT-LOGOFĔT

— O! Fĕt-Logofete
Cu netede plete,
Cu pĕrul de aur!
Stăĭ, te odihnesce,
Că 'n deal te pàndesce
Un negru bălaur.

— Frumoasă fetiţă
Cu lungă cosiţă,
Cu mîndru colan!

De dînsul n'am teamă,
Căcĭ am pe-a luĭ seamă
Al meŭ buzdugan.

— O! tinĕr semeţe
Cu blânde mândreţe,
Cu ochiĭ de foc!
Bălauru-ĭ mare
Şi milă nu are...
Stăĭ, ah! stăĭ pe loc.

— Luceafer din stele
Cu dulcĭ porumbele
Pe faţă de crin!
Toţĭ zmeiĭ din lume
Se'nchin l'al meŭ nume,
Tremur şi se'nchin.

— Viteze vestite
Cu arme-aurite,
Cu dulce cuvînt!
El peste munţĭ calcă,
Şi 'n cer are-o falcă,
Ş'una pe pămînt.

— Păserea de munte
Cu salbă pe frunte,
Cu salbă de florĭ!
Murgul meŭ când sare,
Trece peste mare
Şi sboară prin norĭ.

— O! Fĕt-logofete
Cu netede plete,
Cu glasul ceresc!
Nu te du de-aice,
Nu te du, voĭnice,
Că eŭ te ĭubesc!

— Frumoasă fetiţă
Cu lungă cosiţă,
Cu sîn fecĭoresc!
Pentru-a ta ĭubire
Fală saŭ peire
Vreŭ să dobîndesc!

XV

HORA

Eată! hora se pornesce
  Sub stejar la rădăcină.
Eată! hora se'nvîrtesce,
  Vină, puĭco, vină.

Lângă mine vin' drăguţă,
Să te pot stringe de mână
Ca ĭerĭ seara, la fântână;
  Mario, Marĭuţă!

Duh-de-spaĭmă! Peĭ-nălucă!
Sună bine'n cobză, sună,
Să nu-ţĭ fac spetele strună
  Şi chica măcĭucă.

Tu, Fes-roş cu gĭubeà lungă!
Din arcuş trage maĭ tare,
Căcĭ în gard am un par mare
  Şi mulţĭ banĭ în pungă!

Tot aşa pân' în deseară!
Mult frumoasă-mĭ e puĭcuţa
Ca o ḑi de primăvară,
  Maria, Mărĭuţa!

Tot aşa, tot voĭnicesce!
Nu mĕ daţĭ, mĕĭ, de ruşine,
Căcĭ guriţa ce-mĭ zimbesce
  Vîră dracu'n mine.

Mĭ-am pus florĭ la pălărie,
Mĭ-am pus florĭ, mĭ-am pus mărgele,

Să se uĭte cu mândrie
  Puĭcuța la ele.

Am cămeșă cu altiță
Tot de fir și de mătasă.
Am pe spate-o durduliță...
  De nime nu-mĭ pasă!

Nicĭ de vornic, nicĭ de dracul,
Nicĭ de vrajă cĭocoĭască,
Nicĭ de Turc, nicĭ de Kazacul...
  Țeara să trăească!

Batețĭ toțĭ într'o lovire
Să vuească 'n fund pămîntul;
Lumea 'ntreagă să se mire,
  Și Dumnedeŭ sfîntul!

Sînt sătul de birurĭ grele
Și de plug, și de lopată,
De cĭocoĭ, de zapciele
  Și de sapă lată.

Astădĭ horele sînt pline!
Crape-mĭ sura opincuţă,
Şi să mor în joc cu tine
Mario, Mărĭuţă!

XVI

SBURĂTORUL

— Dragă, dragă sorioară,
Nu sciĭ cânticul ce spune :
Că prin frunḑĭ când se strecoară
Raḑa ḑileĭ ce apune,
Sburătorul se aruncă
La copila care vine
Să culeagă fragĭ în luncă,
Purtând florĭ la sîn ca tine?

«Fragiĭ el din poală-ĭ fură
Cu-a sa mână nevĕḑută,
Şi pe frunte şi pe gură
El o muşcă ş'o sărută.
Soro, buza-ţĭ e muşcată!
Fragiĭ, poţĭ să le ducĭ dorul.
Spune, 'n lunca 'ntunecată
Nu 'ntâlnişĭ pe Sburătorul?»

— «Dragă sorioară, dragă,
Cânticul maĭ spune încă
De-acel Duh, c'ades se leagă,
Când e umbra maĭ adâncă,
De copila mândră, albă,
Ce culege viorele
Purtând pe ea scumpă salbă,
Scumpă salbă de mărgele.

«Salba el riḑênd ĭ-o strică
Cu-o plăcută desmerdare,
Şi de fieş-ce mărgică
Las'o dulce sărutare.
Pe sîn dragă, eştĭ muşcată!
Salba, poţĭ ca să-ĭ ducĭ dorul,
Spune, 'n lunca 'ntunecată
Nu 'ntâlnişĭ pe Sburătorul?»

Astfel vesel pe-o cărare
Glumeaŭ gingaşele fete,
Ear în luncă sta la zare
Doĭ voĭnicĭ cu negre plete,
Şi, cântând în poeniţă,
Aninaŭ cu veselie
Unu-o salbă 'n chinguliţă,
Altul florĭ la pălărie.

1845. — Bucurescĭ.

XVII

TATARUL

CÂNTIC VECHIŬ

Měĭ Tatare, ţine-ţĭ calul,
Měĭ Tatare, stringe-ĭ frîul,
Měĭ Tatare, lasă malul,
Nu cercà a trece rîul,
Că pe crucea sfinteĭ lege!
De voĭ doĭ, peste hotare,
Nimic, ḑeŭ, nu s'a alege,
Měĭ Tatare, měĭ Tatare!

Měĭ Tatare, dă-ne pace,
Měĭ Tatare, stăĭ, nu trece,
Měĭ Tatare, nu mě face
Să-ţĭ fărîm capul în ḑece!
Că de sus, de pe movilă,
De-oiŭ svîrlì ghĭoaga cea mare,
Ḑeŭ, ţĭ-oiŭ plânge chĭar de milă,
Měĭ Tatare, měĭ Tatare!...

Měĭ Tatare-unde-ţĭ e pala?
Měĭ Tatare-unde-ţĭ e calul?
Měĭ Tatare-unde-ţĭ e fala?..
Nu spuseĭ să nu trecĭ malul?
Nu scieaĭ tu, měĭ vecine,
Ce-ĭ Românul în turbare?
Corbiĭ muşcă-acum din tine,
Měĭ Tatare, měĭ Tatare!

XVIII

CINEL-CINEL

Păstorul ḑise: Cinel-cinel,
Copileĭ june de lângă el:
— «Douĕ steluţe cu raḑe line
Lăsat-a ceriul plin de lumine
Şi pe-a ta frunte ele-aŭ căḑut.
Gâcĭ, drăguliţă, că le sărut.»

Nu gâcì 'ndată
Gingaşa fată
Şi pe o c h ĭ dulce fu sărutată.

Păstorul ḑise încă: Cinel,
Copileĭ blânde de lângă el:
— «O veḑĭ închisă, rumenă floare,
Cum se deschide, veḑĭ lăcrimĭoare,
Şi pe-a ta faţă ea s'a născut.
Gâcĭ, drăguliţă, că o sărut.»

Nu gâcì 'ndată
Vesela fată
Şi pe guriţă fu sărutată.

*

Păstorul ḑise eară: Cinel;
Copileĭ mândre de lângă el:
— «Albe, rotunde, două-aripĭoare
Ne'ncetat saltă, la cer să sboare,
Şi tu'n robie le-aĭ tot ţinut.
Gâcĭ, drăguliţă, că le sărut.»

Nu gâcì 'ndată
Rumena fată
Şi pe sin fraged fu sărutată.

XIX

MÂNDRULIȚA DELA MUNTE

Mândruliță dela munte,
Ce nu trecĭ cole, pe punte,
Să te strîng la peptul meŭ?
Că te-aș face, ḑeŭ puĭcuță,
Să urescĭ a ta căsuță,
Și să uĭțĭ pe Dumneḑeŭ.

De-a tot toarce nu-țĭ e lene?
Lasă-țĭ furca 'n buruene
Și-mĭ saĭ ĭute cel pîrăŭ,

Să culegem împreună,
Tu fragĭ roşĭ de prin păşună,
Eŭ crinĭ albĭ pe sìnul tĕŭ.

Icĭ, in lunca ìnverḑită,
Este-o earbă înflorită
Ce se'ngână c'un isvor.
Vină'n earbă mândruliţă,
Eŭ să-ţĭ cânt doĭna doĭniţă,
Tu să plângĭ de dulce dor!

XX

DORUL ROMÂNCEÍ

De-ar vrea bunul Dumnedeŭ
Să mĭ asculte dorul meŭ!
De-aş avea un copilaş,
Dragul mameĭ îngeraş!

Cât e ḑiuă, cât e noapte,
I-aş şoptì cu blânde şoapte.
Cât e noapte, cât e ḑi,
Tot la sinu-mĭ l'aş păzì!

L'aş păzì, l'aş desmerda,
Miĭ de sărutărĭ ĭ-aş dà,
Şi ĭ-aş dice 'ncetişor:
Nani, nani, puişor!

De-ar fi cerul cu priinţă
Să'mplinească-a mea dorinţă!
De mĭ-ar da un băeţel,
Dragul mameĭ voĭnicel!

N'ar fi prunc maĭ fericit
Şi pe lume maĭ ĭubit!
Alt copil n'ar fi ca el
Mititel şi frumuşel!

Obrăjelu-ĭ ca de spume
N'ar aveà seamĕn pe lume!
N'ar fi ochiĭ nimĕruĭ
Dulcĭ ca ochişoriĭ luĭ!

Ear eŭ mândră măĭculiţă,
Pe-aĭ seĭ ochĭ, pe-a sa guriţă
Ne'ncetat l'aş sărutà,
Săruta şi ĭ-aş cântà

Și ĭ-aș face-o descântare
Să ajung'un viteaz mare,
Un viteaz ce-ar străluci,
Cum n'a fost, nicĭ n'ar maĭ fi!

Și l'aș pune să se culce
Pe-al meŭ sîn, legănat dulce,
Și ĭ-aș ḑice 'ncetișor:
Nani, nani, puișor!

XXI

CÂNTIC OSTĂŞESC

Român verde ca stejarul,
Rîd de duşmanĭ şi de moarte!
Să-mĭ trăească armăsarul
Şi prin glonţĭ să mĕ tot poarte!

Saĭ, voĭnice, şi nechează
Ager, falnic ca un zmeŭ,
Căcĭ am inimă vitează
Şi credinţă 'n Dumnedeŭ!

Cât mĭ-a sta mâna voĭnică
Pe-a mea pală ostășească,
N'aĭbă grijă de nimică
Țeara mea cea Românească!

Saĭ, voĭnice, și nechează
Ager, falnic ca un zmeŭ,
Căcĭ am inimă vitează
Și credință 'n Dumnedeŭ!

Cu-al meŭ suflet, cu-a mea pală,
Cu-al meŭ șoĭm albit de spume,
În dușmanĭ vom da năvală,
De s'a duce vestea 'n lume!

Saĭ, voĭnice, și nechează
Ager, falnic ca un zmeŭ,
Căcĭ am inimă vitează
Și credință 'n Dumnedeŭ!

XXII

DORUL

CÂNTIC DE LUME

Ah! mĭ-e dor, mĭ-e dor de tine,
Ingeraş cu dulcĭ lumine!
Ah! mĭ-e dor şi plâng de jale,
Tot privind în a ta cale.

Ḑi şi noapte cu durere
Duĭos sufletu-mĭ te cere,
Şi cu dulcĭ cu blânde şoapte,
Te chem vecĭnic ḑi şi noapte!

Scump odor, dulce ĭubită,
Unde-ĭ faţa ta slăvită?
Unde-ĭ glasu-ţĭ ce pătrunde?
Unde eştĭ, draga mea, unde?

De-ar fi cerul cu ĭubire,
Mĭ-ar aduce-a ta zimbire.
De-ar fi cerul cu 'ndurare,
Mĭ-ar aduce-o sărutare.

Dar, vaĭ mie! vremea sboară,
Ḑile, veacurĭ se strecoară,
Ş'aĭ meĭ ochĭ nu vĕd lumină,
Şi durerea-mĭ nu s'alină!

Dorul arde ca un soare
A junieĭ dulce floare!
Dorul stinge, vestejesce
Inima care ĭubesce!

XXIII

DOĬNA ĬUBIREĬ·

Trece vara cea 'nflorită,
Trece vara cea ĭubită,

Şi cu dînsa 'n altă-lume
Se duc florile din lume,

Se duc toate 'n pribegie...
Rĕmâne ţeara pustie!

Numaĭ doue nu se duc,
Nicĭ se duc, nicĭ se usuc.

Una-ĭ floare de zăpadă,
Una-ĭ floare de livadă,

Una-ĭ floarea crinilor,
Un'a trandafirilor;

Ş'amândoue-s rĕsădite,
Ş'amândoue-s înflorite,

Una 'n câmpul raĭuluĭ,
Alta 'n cuĭbul graĭuluĭ!

Mândruliţo, draga mea,
A căḑut din cer o stea,

Şi mĭ-a ḑis într'un ceas rĕŭ
C'am să mor de dorul tĕŭ!

Şi mĭ-a dis într'un ceas blând
Că de-ĭ face pe-al meŭ gând,

Să mă laşĭ a sărutà
Doue florĭ pe faţa ta,

Una 'n câmpul raĭuluĭ,
Alta 'n cuĭbul graĭuluĭ,

De murit, eŭ n'oiŭ murì,
Ci cu tine m'oiŭ ĭubì

Càt or cresce florĭ în lume
Şi s'or duce 'n ceea lume!

XXIV

MĂRIOARA FLORIOARA

LEGENDĂ DEDICATĂ

PRINCESEĬ M. CANTACUZIN

I.

La Moldova cea frumoasă
Vĭaţa-ĭ dulce şi voĭoasă!
L'a Moldoveĭ dulce soare
Cresce floare lângă floare!
Multe păsĕrele 'n sbor
Fură minţĭ cu glasul lor!
Multe fete şi neveste
Fură inimĭ făr' de veste!

Dar umblare-aĭ, frăţioare,
Nouĕ anĭ întregĭ cu soare
Sus în munte, la muntenĭ,
Jos în vale, la vălenĭ,
Şi de-aĭ călcà nouĕ ţĕrĭ
Şi de-aĭ trece nouĕ mărí,
Floricică n'aĭ găsì,
Păsĕrică n'aĭ zărì,
Nicĭ nevastă mândruliţă,
Nicĭ copilă drăguliţă
  Ca Mărĭoara
  Florioara,
Zinişoara munţilor,
Sorioara florilor!

Albă ca o lăcrimioară,
Dulce ca o primăvară,
Erà sprintenă, uşoară
Ca un puiŭ de căprioară.
Trupuşoru-ĭ gingăşel
Părea tras pintr'un inel!
Nicĭ micuţă, nicĭ năltuţă,
Numaĭ bună de drăguţă,
S'o tot stringĭ la pept cu foc,
Şi să-ţĭ fie de noroc!
Ochişoriĭ sĕĭ căprìĭ

Trezeà lumea 'n veseliĭ.
Perişoru-ĭ aurel,
Ca mătasa subţirel,
Trăgeà ochiĭ tot la el
Şi pe frunte-ĭ străluceà,
Şi 'n micĭ valurĭ se'ncreţea
Ca valurĭ de-a grâuluĭ
La suflarea vîntuluĭ!
Ş'apoĭ, frate, maĭ aveà
Pe guriţ'o floriceà,
Şi 'n guriţă mărgărele,
Şi pe faţă-ĭ drăgănele,
Şi la sîn doĭ crinişorĭ,
Şi pe crinĭ doĭ frăguşorĭ...
Să-ĭ desmerḑĭ ş'apoĭ să-morĭ!

Ea pe càmp de se iveà,
Florile se 'nveseleà,
Inimile-şĭ deschideà,
Sufletele-şĭ rĕspândeà -
Şi voios i le'nchinà,
Şi voĭos se legănà,
Şi din cale-o întorceà,
Şi cu toate-aşa-ĭ ḑiceà:
«Buna ḑiua, sorioară,
«Mărioară, Florioară!

«Spune nouĕ ce voescĭ?
«De la noĭ ce maĭ dorescĭ?
«Vreĭ tu miros de sulcină
«Care patimele-alină?
«Vreĭ miros de busuĭoc
«Ce opresce mândru'n loc?
«Vreĭ miros de lăcrimĭoare
«Ce dă visurĭ ĭubitoare?
«Vină, dragă, 'n veselie
«Să ne-adunĭ de pe câmpie
«Şi ne-ascunde 'n sînul tĕŭ,
«Să-l ferim de deochiŭ rĕŭ.
«Sînul tĕŭ să-l rĕcorim,
«Şi de este să murim,
«Lângă tine să perim!»
Mărioara le-ascultà,
Şi pe rînd le sărutà,
Şi cu ele se'ngânà,
Şi în plete le-aninà,
Şi pe sîn le legănà,
Încât orĭ cine-o vedeà
De dor mare s'aprindeà
Şi din cale-ĭ se 'ntorceà
Şi cu glas uĭmit ḑiceà:
«Eată Zina florilor,
«Florilor surorilor!»

Ear la munţĭ când rĕsăreà,
Munţiĭ vechĭ întinereà
Şi cu muşchiŭ s'acopereà,
Şi copaci-şĭ înverḑeà,
Şi apele-şĭ limpeḑeà,
Şi păsĕrile-şĭ trezeà,
Ş'apoĭ astfel îĭ grăeà:
«Bună ḑiua, Zinişoară,
«Mărioară, Florioară!
«Spune noue ce voescĭ?
«Dela noĭ ce maĭ dorescĭ?
«Vreĭ tu apă ne'ncepută
«Pentru faţa ta plăcută?
«Vreĭ tu puĭ de căprioare,
«Păsĕrele cântătoare,
«Fag de mĭere 'ndulcitoare
«Şi vr'o doĭnă jălitoare?»
Mărioara-ĭ ascultà,
La isvoare se culcà,
Faţa albă îşĭ spălà,
Fag de mĭere ea gustà,
Căprioare desmerdà
Şi cu drag ea ascultà
Cânticul păsĕrilor
De pe vîrful crengilor,
Şi sunetul doĭnelor
De prin fundul codrilor;

Încât orĭ cine-o vedeà
De dor mare s'aprindeà,
Şi din cale-ĭ se 'ntorceà
Şi cu glas uĭmit ḑiceà :
«Eată Zina munţilor,
«Munţilor cărunţilor!

Orĭ şi unde s'arătà
Vorbe dulcĭ întîmpinà
Şi trăià in veselie
Ca albina pe câmpie.
Numaĭ însă câte odată
Sta pe gândurĭ, tulburată,
Că-ĭ părea că auḑeà
O şoaptă care-ĭ ḑiceà:
«Aleĭ! dragă Zinişoară,
«Mărioară, Florioară!
«Mult eştĭ dalbă şi frumoasă
«Şi la inimă voĭoasă!
«Multe minţĭ aĭ fărmĕcat,
«Inimĭ multe-aĭ tulburat!
«Dar gândit-aĭ, n'aĭ gândit
«Că ţĭ-e vremea de ĭubit?
«Că ţĭ-a dat Dumneḑeŭ sfîntul
«Ochĭ să luminezĭ pămîntul,
«Sîn rotund de desmerdat,

«Buze dulcĭ de sărutat?
«Şi sciĭ, dragă, orĭ nu sciĭ,
«C'aĭ să morĭ, ş'aĭ să învii,
«Ş'o să aĭ în cer a dà
«Seamă de inima ta?..
«Câte florĭ pe-acest pămînt,
«Se duc toate la mormînt!
«Numaĭ floarea lacululuĭ
«Stă în poarta raĭuluĭ
«De judecă florile
«Ce-aŭ făcut miroasele!»

II.

Eată frate, frăţioare,
Că'ntr'o ḑi cu dulce soare,
Mărioara se'ntâlneà
C'un străin care veneà
Pe-un fugar sirep de munte
Cu steluţă albă'n frunte,
Şi pe loc, cât îl zăreà,
Făr' de voĭe se opreà,
Ochiĭ la pămînt ţinteà,
Inimĭoara-ĭ se băteà.
Cel străin în cale-ĭ stà
Şi din gură cuvîntà:

— «Cale bună, mândruliță!»
— «Mulțămim ție, bădiță!»
— «Mândruliță, drăguliță,
«Spune mie-adevĕrat,
«Eștĭ tu fată de 'mpĕrat,
«Saŭ vr'un vis ce am visat?
«Că de când mĕ simt bărbat
«Multe țerĭ eŭ am călcat,
«Fete multe-am desmerdat,
«Dar ca tine, chip și stat,
«Alta'n lume n'am aflat!»
— «Străinel, bădițul meŭ,
«De vreĭ să sciĭ ce sînt eŭ,
«Întreabă tu florile,
«Florile surorile.»
— «Eștĭ tu fată de muntean
«Saŭ copilă de vălean?
«Viță de om pămîntean
«Saŭ de vr'un Zmeŭ năsdravan?
— «Străinel, bădițul meŭ,
«De vreĭ să sciĭ ce sînt eŭ,
«Întreabă ceĭ munțĭ cărunțĭ,
«Isvoarele fără punțĭ,
«Pasĕrile cântătoare
«Și puiĭ de căprioare.
— «Aleĭ! mândra mândrelor!
«Tu eștĭ Zina munților,

«Surioara florilor,
«Vestitoarea zorilor!
«Și tu ești ursita mea,
«Care, spusu-mĭ-a o stea,
«C'am să mĕ iubesc cu ea!»
Mărioara se uĭmeà,
Fețele-ĭ se rumeneà!
Ear străinul, ca și ea
Sta pe gândurĭ și tăceà.
Numaĭ calul nechezeà,
Glasul văilor trezeà.

Când de-o dată se iveà
Și la eĭ ușor veneà
Un bujor de copiliță
Cu rîs vesel pe guriță,
În cămeșă cu altiță
Și cu fluturĭ în cosiță.
Ea veneà dintr'o livadă
Și la sînu-ĭ de zăpadă
Purta snopĭ de floricele
Și crenguțĭ cu vișinele.
Și pe earbă cum săltà
Ea din gură-așà cântà:

«Frunză verde de sulcină:
«Am la sînu-mĭ o grădină
«Cu florĭ albe drăgăstoase,
«Cine a vrea să le miroase,
«Să-l pătrundă doru'n oase!
«Am fragĭ dulcĭ şi vişinele,
«Cine va gusta din ele,
«Să-ĭ fie ḑilele-a mele.
«Mĕĭ bădiţă, nu dorescĭ
«Vişinele rădăşescĭ,
«Sufletul să-ţĭ rĕcorescĭ?
«Ean privesce, frăţioare,
«Maĭ vĕḑut-aĭ tu la soare
«Aşà poame 'ndulcitoare?

Şi cum sta, şi cum cànta,
Cămeşuĭca-şĭ depărtà,
Sînişoru-ĭ arătà,
Sînu-ĭ plin de floricele
Şi de roşiĭ vişinele.
Cât străinul le vedeà
Ĭute mâna-şĭ întindeà;
Dar Mărĭoara mi-l oprea
Şi cu glas uĭmit grăeà:
«Nu culege de la ea
«Că-ţĭ daŭ grădinuţa mea,

«Grădinuţa sînuluĭ
«Cu floarea sufletuluĭ!»

Mult străinul s'aprindeà
Şi în braţe-o cuprindeà.
Şi cu drag îĭ tot ḑiceà:
«Zina mea, ursita mea!
«De aḑĭ calea-mĭ părăsesc,
«Murguşoru-mĭ priponesc,
«Şi la tine mĕ opresc,
«Cu tine să mĕ ĭubesc!»
Mărioara-l ascultà,
Sînul gingaş îĭ săltà,
Faţa i se luminà,
Ochi'n lacrimĭ îşĭ scăldà!
Ear fugarĭu'n loc sburdà,
Falnic coama-şĭ încordà
Şi stăpâneĭ luĭ o dà
Gingaş de o desmerdà.

III.

Umbra nopţiĭ se'ntindeà,
Peste munţĭ se rĕspândeà
Şi prin văĭ se adânceà,

Când de o dată se iveà,
Sus pe munte străluceà
Ţintă mică de lumină
Ce cresceà mereŭ şi lină,
Pân'se făceà lună plină,
Lună plină şi voĭoasă
Ca o frunte de mireasă!
Ea pe deal mi se opreà,
Şi cu drag, de sus, priveà
Jos, în valea tăĭnuită,
Pe o prispă-acoperită,
Două umbre adunate
Şi cu drag îmbrăţoşate,
Care lung se sărutaŭ
Şi cu gura se'mbĕtaŭ
Şi lumea 'ntreag'o uĭtaŭ!
Ear cât luna le vedeà,
De foc dulce s'aprindeà
Şi la stele semn făceà.
Stelele viŭ străluceaŭ,
Pe rînd toate se iveaŭ
Şi de sus voĭos priveaŭ
Cele umbre adunate
Cum sta dulce'mbrăţoşate,
Şi cu drag se sărutaŭ
Şi cu gura se'mbĕtaŭ
Şi lumea 'ntreag'o uĭtaŭ!..

Dar târḑiŭ în meḑ de noapte.
Umbrele, cu blânde șoapte,
Nevĕḑute se făceà.
Atuncĭ luna se duceà,
Peste munţiĭ nalţĭ treceà
Ş'apoĭ lin încet scădeà,
După munţĭ se ascundeà!
Ear steluţele sclipeaŭ
Şi 'ntre ele-așà grăiaŭ!
«Surioare călĕtoare,
«Floricele arḑĕtoare!
«Cu vĕḑutul aţĭ vĕḑut
«Pe pămîntul cel tăcut
«Zinişoara munţilor,
«Surioara florilor,
«Cât de gingaș suspinà,
«Cât de drag se săruta
«Cu ursitul eĭ ĭubit,
«Încât nicĭ că ne-a zărit?
«Ş'acum eĭ s'aŭ tăĭnuit
«Şi din faţă ne-aŭ perit!
«Surioare călĕtoare,
«Unde s'aŭ ascuns eĭ oare!
«Floricele lucitoare,
«De vreţĭ să fim aflătoare,
«Haĭ să trecem maĭ în sus
«Drept fereastra din apus

«Şi pintr'însa să privim,
«Taĭna s'o descoperim.»

Stelele curînd plecaŭ,
Spre apus ele-apucaŭ
Şi drept ferestuĭcă staŭ
Şi 'n lăuntru se uĭtaŭ.
Şi cum staŭ şi cum cătaŭ
De foc dulce s'aprindeaŭ
Şi pe cer se respândeaŭ
Cu-a lor suflete curate,
Cu-a lor raze 'mpreunate

Ear în urmă despre zorĭ,
La glas viŭ de cântătorĭ,
Mărioara se trezeà,
Ca din vis se dismeţeà,
Şi trezindu-se vedeà
Pe ursitu-ĭ lângă ea,
Care'n braţe-ĭ o strîngeà
Şi cu drag o desmerdà,
Miĭ de sărutărĭ îĭ da,
Când pe feţe rumioare,
Când pe buze'ndulcitoare,
Când pe unda pĕruluĭ,

Când pe valul peptuluĭ,
Ş'apoĭ sta de mĭ-o priveà
Şi din inimă-ĭ ḑiceà:
«Aleĭ! dragă Zinişoară,
«Mărioară Florioară!
«Mult eştĭ mândră, mult eştĭ dalbă
«Ca o porumbiţă albă!
«Mult eştĭ dulce şi frumoasă
În beţia drăgăstoasă!
«Ochişori-ţĭ strălucesc,
«Obrăjei-ţĭ ruminesc,
«Crinişori-ţĭ înfloresc
«De mĕ'mbĕt şi mĕ uĭmesc!
«Stăĭ, ah! stăĭ să te privesc,
«Pĕrul tĕŭ să-l netezesc,
«Şi pe sînu-ţĭ fecĭoresc
«De ḑile să mĕ sfîrşesc!»

Mărioara-l ascultà,
Sta puţin şi ear nu sta,
Şi cu lacrimĭ ea rîdeà,
Şi 'n cosiţe-ĭ s'ascundeà.
Ş'apoĭ ear le depărtà,
Chipu-ĭ vesel arătà,
Şi ḑiceà vorbe din raiŭ
Cu voĭosu-ĭ dulce graiŭ.

Mărioar'apoĭ tăceà.
În vĕzduh un sĕmn făceà,
Şi li s'arătà de-odată
O măsuţă mult bogată,
Tot cu poame 'mpodobită,
Cu năfram'acoperită.
Amândoĭ càt o zăreaŭ,
Lângă ea voĭos săreaŭ
Şi mâncaŭ şi veseleaŭ
Cu paharele 'nchinând,
Şi cu dragoste ḑicĕnd:
«Să trăim, să ne ĭubim,
«C'amândoĭ ne potrivim
«Şi la dalbe tinereţe,
«Şi la suflete măreţe,
«Şi la gândurĭ trecătoare,
«Şi la inimĭ ĭubitoare!»

IV.

A doua ḑi se sculà,
Faţa palidă-şĭ spălà,
Pĕr de aur peptĕnà,
Şi frumos se oglindeà,
Şi la soare-apoĭ eşeà
Spre rĕsărit se'ntorceà,

Un sĕmn taĭnic de făceà.
Şi de'ndată s'arătà
Şi spre eĭ înaintà
O teleagă sprintioară,
Aurită, dălbioară,
Ca un cuĭb de Zinişoară.
Ear cât Zina o zăreà
În cuĭb repede săreà
Cu străinu-alătureà,
Ş'apoĭ murguluĭ ḑiceà:
«Murguleţ cu pĕrul creţ,
«De-a Mărĭoareĭ drăguleţ!
«Lasă-ţĭ coama vîntuluĭ
«Şi umbra pămîntuluĭ,
«Şi pe faţa câmpuluĭ
«Să sborĭ sborul ganduluĭ!»

Murguşorul nechezeà,
La fugă se repeḑeà
Şi fugeà, mări, fugeà...
Nicĭ umbra nu-l ajungeà!
Şi treceà, mări, treceà
De-a lungişul munţilor,
Curmezişul câmpilor,
Prin mijlocul florilor.
Ear cât munţiĭ o zăreà

Cu străinu-alăturea,
De verḑiş se despoiaŭ,
Cu norĭ negrì se'nvĕliaŭ,
Frunḑele-şĭ îngălbiniaŭ,
Şi apele-şĭ tulburaŭ
Şi de frunḑĭ se scuturaŭ!
Florile înc'o vedeà
Cu străinu-alăturea,
Şi capetele-şĭ plecaŭ
Şi de jale se uscaŭ!

Ear cea mândră Zinişoară
Mărioară Florioară,
Nicĭ la munţĭ se maĭ uĭtà,
Nicĭ la florĭ nu maĭ cătà!
Căcĭ de-aveà ochĭ de privit,
De-aveà suflet de ĭubit,
Sufletu-ĭ şi ochiĭ seĭ
Eraŭ pentru dragul eĭ!
Fugeà murgul sprintior
Cu aripĭ de dulce dor,
Şi-ĭ duceà numa'ntr'un sbor
Pe malul unuĭ isvor.
Mărioara mi-l opreà
Şi pe mal uşor săreà
Şi 'n isvor se cufundà

Şi voïos mi se scăldà.
Apa lin o desmerdà
Ca pe-o floare-o legănà
Şi pe plete-ĭ se jucà
Şi cu drag îĭ aninà
De tot firul càte-o rouă,
Şi pe sînu-ĭ câte două.
Ear din apă când săltà
Şi la soare s'arătà,
Soarele în cale-ĭ sta,
Trupuşoru-ĭ sărutà,
Şi cea rouă de pe ea
Cu-a luĭ raḑe o sorbeà,
Nouraş o prefăceà
Şi la cerurĭ o trăgeà.
Apoĭ el o 'ncununà,
Ş'astfel dulce-ĭ cuvîntà:
«Aleĭ! dragă Zinişoară,
«Mărioară Florioară!
«Mult eştĭ mândră, ĭubitoare,
«Şi de lume uĭtătoare!
«Dar gândit-aĭ, n'aĭ gândit
«Că norocu-ĭ mărginit,
«Şi că visul fericit
«Are-ades amar sfîrşit?
«Şi sciĭ dragă, orĭ nu sciĭ
«Că la munţĭ şi la câmpiĭ

«Florile s'aŭ veştedit,
«De când tu le-aĭ părăsit?.
«Ştiĭ că toate, într'un gând,
«S'aŭ întors în cer pe rînd,
«Şi la Domn s'aŭ jăluit
«Că tu vĭeaţa le-aĭ răpit?
«Mărioară, draga mea,
«Facă Domnul orĭ ce-a vrea!
«Dee-ţĭ bine, dee-ţĭ rĕŭ...
«Tu, ascultă dorul tĕŭ,
«Căcĭ în vĭeaţa trecĕtoare
«Şi în lumea peritoare
«O ḑi dulce de ĭubire
«E un veac de fericire!»

V.

Când norocu-şĭ schimbă pasul
N'aduc anĭ ce-aduce ceasul!....
A treĭa ḑi Mărioara
Îşĭ tulburà inimĭoara
Şi pe gândurĭ se puneà
Şi 'n tăcere lin plângeà.
Ce plângeà şi ce jeleà
Cu ĭubitu-alătureà?
Plângeà cum plâng florile,
Plângeà cum plâng zorile!..

Era ḑiua mult senină,
Munţiĭ pluteaŭ în lumină,
Văile 'n tăcere lină,
Paserile 'n umbră sta,
Nicĭ sburà, nicĭ nu cântà,
Numaĭ umbra se mişcà,
Cu lumina se luptà
Şi 'n pădurĭ se cufundà.
Ear Mărĭoara 'ncet oftà,
Ş'astfel blând ea cuvîntà:
«Cântă-ţĭ frate, cântecul,
«Să-mĭ maĭ dreagă sufletul.»
El de sînu-ĭ o lipeà
Ş'apoĭ astfel începeà:
«Frunḑă verde viorele!
«Scumpe-mĭ sînt ḑilele mele
«De când mândra ca o steà,
«S'a ivit în calea mea!
«Dalb luceafĕr aurit,
«Crin ceresc şi mult ĭubit!
«Uĭtă cerul pentru mine,
«Să uĭt lumea pentru tine!..»

Eată, mări, cum cântà,
Mândra cum îl ascultà,
Că din sat se rădicà

Glas de mumă plângĕtor,
Bocet lung pătrundetor
Ce prin văĭ amar sunà
Şi 'n văzduh se'mpreunà
Cu alt glas rĕsunător
Glas de clopot jălitor...

Lumea se înfiorà!
Mărioara tremurà,
Împrejuru-ĭ se uĭtà
Şi spre munţĭ în vîrf cătà
Când de-odată, vaĭ de ea!
Sus la munte ce vedeà?
Un nor negru ca un zmeŭ
Ce veneà, veneà mereŭ,
Aripĭ negre întindênd
Şi tot cerul cuprindênd.
Mărioara 'ngălbinea,
De ursitu-ĭ se lipeà,
Braţele-şĭ încolăceà
Şi cu groază 'ncet diceà:
«Dragul meŭ, ursitul meŭ!
«Eată vine, vine-un zmeŭ
Dela sfîntul Dumnedeŭ.
«Frăţioare eată-l vine
«Dela munte drept la mine
«Să mĕ ĭea de lângă tine,

«Căcĭ de când noĭ ne-am ĭubit,
«Florile s'aŭ vestedit
«Şi la Domn s'aŭ jăluit
«Că de tot le-am părăsit!»

Şi cum sta, şi cum vorbeà
Lacrimile-o 'mpodobeà.
Însă norul sus vuià
Şi pe cer se tot suià.
Tunetul grozav tunà,
Munţĭ şi văĭ se resunà.
Fulgerile s'aprindeaŭ,
Ploile potop cădeaŭ.
Ear Mărĭoara, vaĭ de ea!
Ochişori-şĭ ascundeà,
Căcĭ de-odată negrul zmeŭ
O cuprinse'n braţul seŭ
Şi cu ea sburând s'a dus
În ceĭ munţĭ despre apus.
Şi curînd în urma lor
Se topeà grozavul nor,
Aerul se 'nseninà,
Şi cerul se luminà.

VI.

Unde-ĭ, unde-ĭ Zînişoara,
Mărioara Florioara,

Vestitoarea zorilor,
Surioara florilor?
În ce ţeară-a pribegit,
Pe ce ţerm ea s'a oprit?
Mers-a peste nouĕ ţĕrĭ,
Nouĕ ţĕrĭ şi nouĕ mărĭ?
Orĭ s'a dus în nalte plaiurĭ,
Colo, sus, pe câmpĭ de raĭurĭ,
În grădina Zînelor,
În locaşul stelelor?..
Nu se scie, nu se spune
Unde-ĭ gingaşa minune.
Dar pe când e luna plină,
Când e noaptea mult sĕnină,
Se aud în mĭez de noapte
Despre munţĭ duĭoase şoapte
Ş'un glas blând ca un suspin
Care cântă 'ncet şi lin:

«Frunḑă verde lăcrimĭoară,
«Vaĭ de bĭata-mĭ inimĭoară!

«Orĭ ce vînt rĕcoritor
«Îĭ aprinde foc de dor!

«Bate vîntul printre florĭ?
«Îĭ dă dor dela surorĭ.

«Bate vîntu 'n stejerel?
«Îĭ dă dor de voĭnicel.

«O, străine, dragul meŭ,
«Mult amar te jălesc eŭ!

«Vin', aleargă lângă mine,
«Să mĕ maĭ ĭubesc cu tine.

«Neagră e străinătatea!
«Crudă e singurătatea!

«Voĭnicele, ursiţele,
«Fă pe gândurile mele,

«Că mĕ bate vînt de vară
«Şi-mĭ însuflă dor de ţară,

«Şi-mĭ aduce ne 'ncetat,
«Dor de visul ce-am visat;

«Dar nu-ĭ foc de dor maĭ rĕŭ
«Ca focul de dorul tĕŭ!»

. . . .

1852. — Paris.

LĂCRIMĬOARE

I

STELUŢA

DEDICAŢIE E. N.

Tu care eştĭ perdută în neagra vecĭnicie,
Stea dulce şi ĭubită a sufletuluĭ meŭ!
Şi care-odinioară luceaĭ atât de vie,
Pe când eram în lume tu singură şi eŭ!

O, blândă, mult duĭoasă şi taĭnică lumină!
În vecĭ printre steluţe te cată al meŭ dor,
Ş'adese-orĭ la tine, când noaptea e senină,
Pe plaĭul nemurireĭ se 'nalţă c'un lung sbor.

Trecut-aŭ anĭ de lacrimĭ, şi mulţĭ vor trece încă
Din oara de urgie în care te-am perdut!
Şi doru-mĭ nu s'alină, şi jalea mea adâncă
Ca trista vecĭnicie e fără de trecut!

Plăcerĭ ale ĭubireĭ, plăcerĭ încântătoare!
Simţirĭ! mărețe visurĭ de falnic viitor!
V'aţĭ stins într'o clipală ca stele trecĕtoare
Ce las' un întuneric adânc în urma lor.

V'aţĭ stins! şi de atunce în cruda-mĭ rătăcire
N'am altă mângăere maĭ vie pe pămînt
Decât să 'nalţ la tine duĭoasa mea gândire,
Steluţă zimbitoare dincolo de mormînt!

Căcĭ mult, ah! mult în vĭeaţă eŭ te-am ĭubit pe tine,
O, dulce desmerdare a sufletuluĭ meŭ!
Şi multă fericire aĭ rĕvĕrsat în mine
Pe când eram în lume tu singură şi eŭ!

Frumoasă îngerelă cu albe aripĭoare!
Precum un vis de aur în vĭeaţă-mĭ aĭ lucit,
Şi 'n cerurĭ cu grăbire, ca un parfum de floare,
Te-aĭ dus, lăsându-mĭ numaĭ un suvenir ĭubit.

Un suvenir, comoară de visurĭ fericite,
De scumpe, și ferbinte, și dulce sărutărĭ,
De ḍile luminoase și îndumneḍeite,
De nopțĭ Venețiane și pline de 'ncântărĭ.

Un suvenir poetic, coroana vĭețiĭ mele,
Ce mângâe și 'nvie duĭoasă-inima mea,
Și care se unesce cu harpele din stele
Când mĕ închin la tine, o, dragă, lină stea!

Tu dar ce prin ĭubire, la a ĭubireĭ soare,
Aĭ deșteptat în mine poetice simțirĭ,
Primesce 'n altă lume aceste lăcrimĭoare
Ca un resunet dulce de-a noastre dulcĭ ĭubirĭ!

———

II

LĂCRIMĬOARE

Multe florĭ lucesc în lume,
Multe florĭ mirositoare!
Dar ca voĭ, micĭ lăcrimĭoare,
N'are 'n lume nicĭ o floare
Miros dulce, dulce nume!

Voĭ sînteţĭ lacrimĭ de îngerĭ
Pe pămînt din cer picate,
Când, prin stele legănate,
A lor suflete curate
Sbor vĕrsând duĭoase plângerĭ.

Fragede sînteţĭ şi albe
Ca ĭubita vĭeţiĭ mele!
Cu voĭ scumpe strugurele,
Albe mărgăritărele,
Primăvara-şĭ face salbe.

Dar de-odată vîntul rece
Fără vreme vě cosesce!
Astfel soarta crunt răpesce
Tot ce 'n lume ne zîmbesce...
Floarea pere, vĭeaţa trece!

III

8 MART

Intinde cu mândrie aripele-ţĭ uşoare,
O, sufletul meŭ vesel, o, suflet fericit!
Înalţă-te în cerurĭ, şi sborĭ cântând la soare,
Căcĭ soarele ĭubireĭ în cer a rĕsărit
Şi 'n cale-mĭ s'a oprit!

Veniţĭ nălucirĭ scumpe, dorinţĭ, visurĭ mărețe,
Ca paserĭ călĕtoare la cuĭbul înflorit.
Veniţĭ de 'ngânaţĭ vesel a mele tinereţe,
Căcĭ steaua fericireĭ în ochi-mĭ a lucit...
Ĭubesc şi sînt ĭubit!

⁂

Sînt oare fericite, sînt taĭnice plăcerĭ,
Ce 'n cumpĕna vieţiĭ plătesc anĭ de durerĭ!
Atunce falnic omul rădică a sa frunte
Şi 'n cerurĭ cu mândrie aţintă ochĭul seŭ.
Fiinţa luĭ se 'nalţă ca vulturul de munte,
Ĭubirea luĭ îl schimbă şi-l face Dumneḑeŭ!
Atuncĭ maĭ dulce steaua lucesce 'n mez de noapte,
Şi 'n zorĭ seninul pare maĭ vesel, maĭ curat;
Ş'a ḑileĭ miĭ de glasurĭ, ş'a nopţiĭ miĭ de şoapte
Îl proclamează 'n falã a lumeĭ împĕrat!

Sînt urme preţioase, sînt scumpe suvenire,
Ce 'n suflet tipărite, ca el aŭ nemurire!
Zădarnic timpul trece cu'n sbor neobosit,
În sînul omenireĭ vĕrsând a erniĭ gheaţă;
Lumina lor ĭubită lucesce lin în vĭeaţă,
Precum un soare dulce în vecĭ neasfinţit!
Aşa nu te veĭ stinge din minte-mĭ nicĭ odată,
O, suvenir puternic de dragoste 'nfocată!
O, timp ferice 'n care minunea ce ĭubesc
M'a deşteptat în raĭurĭ cu glasu-ĭ îngeresc!

*

Erà blânda oară a blândelor şoapte
Când numaĭ e ḑiuă, şi nu-ĭ încă noapte.

Pămîntul și cerul, ca doĭ frățiorĭ,
Îșĭ daŭ sărutare prin stele și florĭ,

Și 'n aer parfumul a florilor dalbe
Pluteà cu lucirea steluțelor albe,

Și 'n toată natura cuprinsă de dor
Pluteà o șoptire de dulce amor!

Din marginea lumiĭ a nopțiĭ regină
Vĕrsà 'n calea noastră duĭoasa-ĭ lumină,

Și 'n lunca pătrunsă de razele eĭ
Sburaŭ caiĭ noștri cu aripĭ de zmeĭ.

Mergeam noĭ în cale ca umbre tăcute,
Pe-un covor de frunḑe, pe cărărĭ perdute,

Și 'n tăcerea nopțiĭ ce ne 'ncungĭurà
Sufletele noastre ca și noĭ sburà,

Sburaŭ ca doĭ ingerĭ din stele în stele,
Dându-șĭ sărutare taĭnic între ele...

De-odată fugariĭ cu ochiĭ de foc
La capĕtul lunciĭ s'opriră pe loc.

Ear dulcele inger pătruns de simțire
Îmĭ ḑise atunce cu-o dulce zîmbire:

— «Acum este oara când geniul sfînt
«Aude și vede minunĭ pe pămînt.

«E oara ferice de sfîntă uĭmire
«Ce 'n suflet rĕvarsă fiorĭ de ĭubire.

«Spune-mĭ dar acuma, tu ce eștí poet,
«Ce poesiĭ cântă inima-țĭ încet?

— «Dacă vreĭ să afli taĭna ce mĕ'ncântă,
«Eată poesia ce inima-mĭ cântă:

*

De este vre-o ființă, de este vre-un nume
La care să se 'nchine un suflet omenesc
Cu tot ce e maĭ nobil, maĭ ĭubitor pe lume,
Cu tot ce 'n omenire e maĭ dumnedeesc;

Tu eștĭ acea ființă, tu, gingașă lumină
Aprinsă 'n a mea cale de însușĭ Dumnedeŭ!
Și sufletul meŭ vesel la tine se închină
O, scumpa mea Elenă! o, drag îngerul meŭ!

Când soarta vru să întru în raiŭ de fericire,
Când ochiĭ meĭ pe tine zîmbind te-aŭ întâlnit,
Un fulger, o scîntee de vecĭnică ĭubire
Din ochĭ tĕĭ pornită, în sînu-mĭ 'a lucit.

Ș'atuncĭ în altă lume am re'nvieat de-odată,
Ș'un soare maĭ ferbinte în ceru-mĭ s'a aprins,
Ș'o lume fără marginĭ, frumoasă, desfătată,
Ca o câmpie verde sub mine s'a întins.

Atuncĭ natura 'ntreagă, zîmbindu-mĭ cu plăcere,
Îșĭ puse pentru mine coroana sa de florĭ;
Și glasul maĭceĭ mele, curmând a mea durere,
Venì să mĕ desmierde din cerul fără norĭ.

Căcĭ faţa ta ĭubită mi s'arătà orí unde,
În vis, în florĭ, în stele, în dulcele senin;
Şi inima-mĭ cuprinsă de dorul ce pătrunde,
Şopteà cu tine astfel prin taĭnicu-ĭ suspin:

«Ferice de acela a căruĭa privire,
«Trezind în al tĕŭ suflet un fraged, dulce dor,
«Ar face ca să nască pe gură-ţĭ o zîmbire
«Ca zorĭ misterioase de vesel viitor!

«Ferice care, vrednic de-o soartă ne-aşteptată,
«Ar face pentru dînsul, în ceas dumnedeesc,
«A ta inimă scumpă de dragoste să bată
«Şi glasu-ţĭ cu 'nfocare să-ĭ dică: «te ĭubesc!»

1845. — Blanzĭ.

IV

DE CREḌĬ ÎN POESIE...

De credĭ în poesie,
În sfînta armonie
Din boltele cerescĭ,
Când noaptea 'nseninată
Lucesce 'ncoronată
De stele ce ĭubescĭ;

De credĭ în tinereţă,
În gingaşa frumseţă
Ce-aprinde dulce dor,

Şi 'n taĭnica uĭmire
Ce 'nsuflă-a ta privire,
O, scumpul meŭ odor!

De creḍí în al tĕŭ frate,
În suflete curate,
În cer, în Dumneḍeŭ...
Precum eŭ cred în tine
Ca în cerescul bine,
Crede 'n amorul meŭ

1845. — Blânzĭ.

V

O NOAPTE LA ȚEARĂ

Am o inimă în lume
Care sciŭ că mĕ ĭubesce.
Conachi.

Frumoasă e câmpia cu dulcea-ĭ liniștire
Pentru acel ce fuge de-a lumeĭ amăgire.
Pentru acel ce caŭtă un traiŭ neînsemnat!
Plăcut, plăcut e ceasul de grijĭ ne'ntunecat,
Și dulce este vĭeaţa ce curge lin, departe
De-al omenireĭ sgomot, de-a eĭ fumurĭ deșarte!

Când inima hrănesce o taĭnică dorință,
Când omul simte 'n sînu-ĭ o crudă suferință,
O jale fără marginĭ, un dor fără hotar;
Când zîmbetu-ĭ ascunde ades suspin amar
Și mintea-ĭ se deșteaptă din vis de fericire,
Perḑênd orĭ ce credință, orĭ care nălucire.

Ferice de acela ce 'n tulburare-ĭ poate
Pe-un cal să se arunce, și prin văzduh se 'noate,
Pășind peste-orizonurĭ, sburând peste câmpiĭ.
Ferice care poate, departe de ceĭ viĭ,
Să uĭte-a sa ființă, să peardă orĭ ce simțire,
Să nu maĭ facă parte din trista omenire!

*

Erà o noapte lină, o mult frumoasă noapte,
Ce rĕvĕrsà în lume armonioase șoapte
Și multe glasurĭ blânde în inimĭ deșteptà;
O noapte de acele ce nu le poțĭ uĭtà,
Care aprind în suflet scântee de ĭubire
Și pun pe frunte raze de îndumneḑeire.

Eram... par'că sînt încă!.. la oarele acele
Când ochĭul rătăcesce primblându-se prin stele
Și 'n toată steaua vede un chip gingaș, slăvit;

Atuncĭ când visul sboară pe ţerm nemărginit,
Când dorul trist unesce a luĭ duĭoase plângerĭ
Cu sfînta armonie a cetelor de îngerĭ.

Ca lampă aninată la poarta de vecie
Domnià în dulcea taĭnă a umbrelor făclie,
Vĕrsând văpae lină ce lumea coperea.
Lumină mângăĭoasă! în cerurĭ ea părea
Menită ca să ducă pe căĭ necunoscute
Dorinţele-omenireĭ în lung deşert perdute!

De-odat'un glas de înger, o sfîntă armonie,
Plutind uşor în aer ca vîntul ce adie,
Se coborî prin stele din leagănul ceresc.
Duĭos erà şi gingaş acordul îngeresc,
Căcĭ inimele noastre săltară maĭ ferbinte
La dulcele sĕŭ cântic, l'aceste-a luĭ cuvinte:

«Ferice de acela ce cu-o simţire vie
«Slăvesce armonia şi 'nalta poesie
«Ca desmerdărĭ plăcute de glas prietenesc;
«El poartă pe-a sa frunte un semn dumneḑeesc,
«Şi geniul seŭ gustă plăcerĭ încântătoare
«Sburând la nemurire ca vulturul în soare;

«Dar maĭ ferice încă ființa de iubire
«Ce simte cu 'nfocare a dragosteĭ pornire
«Şi ne'ncetat e gata cu drag a se jertfi!
«Căcĭ dulce-ĭ pentru altul şi 'n altul a trăì,
«Şi dulce-ĭ de a ḑice, când inima jălesce:
«Am o ființă 'n lume ce sciŭ că mĕ ĭubesce!»

Mànjina. — Mart 1845.

VI

VEḌĬ TU VULTURUL...

Veḍĭ tu vulturul falnic, o, scumpa mea ĭubită,
Cum saltă, se ridică și sboară către norĭ?
Așa sufletu-mĭ vesel în fața ta slăvită
Se 'nalță cătră cerurĭ, plutind în dulcĭ fiorĭ.

Veḍĭ pintr'a nopțiĭ stele ce rază luminoasă
Rĕvarsă 'n a sa cale luceafĕrul ceresc?
Așa când viĭ, ĭubito, cu inima voĭoasă,
De gingașă simțire așa ochi-mĭ lucesc!

Auḍĭ tu glasul taĭnic ce cântă 'n miez de noapte
Şi prin văzduh plutesce cu-a florilor miros?
Aşa rĕsună 'n mine melodioase şoapte
Când sufletu-mĭ te simte, îngerul meŭ frumos!

Căcĭ vulturuluĭ cerul a dat aripĭ să sboare,
Şi stelelor lumină, şi nopţilor suspin,
Ear ţie ţĭ-a dat farmec, plăcerĭ încântătoare,
Şi mie mĭ-a dat suflet ca ţie să-l închin!

1845. — Blânzĭ.

VII

DESPĂRȚIREA

Te ducĭ, ĭubită scumpă, în ţermurĭ depărtate,
Lăsând frumoasa ţeară, surorĭ, prietinĭ, frate,
Lăsând în al meŭ suflet un mult amar suspin!
În oara de pornire cu toţiĭ împreună
Doresc l'a tale pasurĭ călĕtorie bună
Pe-o cale înflorită şi sub un cer senin.

Mergĭ dar fără mâhnire, te du şi fiĭ voĭoasă,
Căcĭ îngĕrul ĭubireĭ şi inima-mĭ duĭoasă
Te vor urma orĭ unde cu taĭnicul lor sbor;

Şi cât veĭ fi departe, ca mine te gândesce,
Că tu eştĭ a mea vĭeaţă, că soarta ne ĭubesce,
Că cerul ne păstrează ferice viitor.

Gândesce că în lume nimic nu e maĭ mare,
Maĭ gingaş, maĭ puternic, maĭ sfînt, maĭ cu 'nfocare,
Decât simţirea vie ce tu mĭ-aĭ însuflat.
Că orĭ ce fericire, că orĭ ce dulce bine
Din ochiĭ tĕĭ derază, îmĭ vine dela tine,
Precum lumina vine din cerul înălţat.

Orĭ unde tu veĭ merge, ĭubită, ţĭ-ad'aminte
De-a noastre oare pline de dragoste ferbinte,
Comorĭ nepreţuite de scumpe desmerdărĭ;
De-acele vremĭ în care a noastră fericire
Schimbà întreaga lume în leagăn de ĭubire
Şi vremea trecĕtoare în lanţ de sărutărĭ!

Mergĭ, dragă, plutind vesel ca paserea uşoară
Ce 'n faptul dimineţiĭ din cuĭb la cerurĭ sboară,
Lovind a sa aripă de rouă şi de florĭ,
Căcĭ sufletu-mĭ în taĭnă şoptind inimeĭ tale,
Va depărta de tine orĭ ce gândurĭ de jale,
Va alungà din ochi-ţĭ orĭ care negri norĭ.

Şi când va fi lumină, şi când în miez de noapte
Veĭ ascultà cu lacrimĭ a îngerilor şoapte,
Ḑi, draga mea, atunce, precum oiŭ ḑice eŭ:
«Nu e fiinţă 'n lume ca mine de ĭubită!
«Amorul mĕ 'ncunună cu-o rază strălucită,
«Veneţia m'aşteaptă zîmbind la visul meŭ!»

Iaşĭ. — Maiŭ 1846.

VIII

DULCE ÎNGER...

Dulce inger de blândeţe,
Tu ce 'n cale-mĭ vesel sborĭ,
Pe-ale mele tinereţe
Aruncând frumoase florĭ!
Mergĭ, sub alba-ţĭ aripĭoară
Să ferescĭ de soartă rea
Pe-a ta dulce sorioară,
Pe Niniţa, draga mea!

Mergĭ să furĭ de printre stele
Un luceafĕr luminos,

Şi pe fruntea scumpeĭ mele
Să-l aninĭ, cântând voĭos.
Mergĭ de 'ntinde verḑĭ covoare
Sub picĭorul eĭ de crin.
Schimbă dorul meŭ în floare
Şi-l depune pe-al eĭ sîn.

Mergĭ, pe-aripe-ţĭ să se culce
Adormind încetişor,
Şi îngână-a eĭ somn dulce
Cu dulcĭ visurĭ de amor!
Ear cu dînsa când prin lume
Veĭ sburà, înger ĭubit,
Ah! şoptesce-ĭ al meŭ nume,
Spune-ĭ dorul meŭ cumplit!

Iulie, 1846. — Brusa.

IX

CÂNTIC DE FERICIRE

Gândul meŭ la tine sboară
Ca o pasere uşoară
Cătră cuibul înverḑit,
Şi la sînul tĕŭ pătrunde
Ca un flutur ce s'ascunde
Într'un leagăn înflorit.

Dorul meŭ în a ta cale,
Urmând pasurilor tale.

Te desmeardă ne'ncetat,
Şi pe dulcea ta guriţă,
Dragă, draga mea Niniţă,
Fură-un dulce sărutat.

Ochiĭ meĭ, ce 'n vecĭ la tine
Aţintesc a lor lumine,
Înotând în taĭnic foc,
Vĕd lucind pe-a ta zîmbire
Îngereasca ta simţire,
Îngerescul meŭ noroc.

Tot ce 'n lume-ĭ drag şi place,
Tot ce 'nalţă şi preface
Pe un om în Dumneḑeŭ,
Mi le-aĭ dat cu-a ta ĭubire,
O, frumoasă nălucire!
Scumpa mea! îngerul meŭ!

De-acum vie cruda moarte!
Sufle vîntul releĭ soarte
Pe pămîntul îngrozit!
Eŭ aştept cu nepăsare
A furtunelor suflare,
Căcĭ ĭubesc şi sînt ĭubit!

Sufletu-mĭ e o grădină
Unde'n gingașă lumină
Cântă-o pasere din raiŭ.
Vĭeața mea de veselie
Trece lin în vecĭnicie
Ca o dulce ḑi din maiŭ!

Căcĭ amorul e un soare,
Ş'a mea inimă o floare,
Ş'a mea vĭeață-un dulce vis.
Căcĭ ĭubita mea Niniță
Cu-o zîmbire, cu-o guriță,
Mie cerĭul mi-a deschis!

Constantinopoli. — August, 1846.

X

PESCARUL BOSFORULUĬ

De-ar vrea înaltul Prooroc,
Mohamed strălucit,
Să-mĭ fie ḑiua cu noroc
Şi dorul împlinit!
De-aş prinde-acum în mreja mea
Pe-a măreĭ împĕrat,
Ce poartă 'n frunte-o mare stea,
Un talisman bogat.

Eŭ care sînt un bïet pescar
    Purtat din val în val,
Eŭ care dorm la Ĭuschĭudar,
    În earba de pe mal,
Eŭ, Abdulah, cel maĭ voĭnic
    Vîslaş de pe Bosfor,
Ce n'am decât un bĭet caic
    Ş'un suflet plin de dor!

Allah! atuncĭ orĭ ce-am dorit,
    Allah! orĭ ce-aş vrea eŭ,
Dela apus la resărit
    Ar fi îndat'al meŭ:
Caftane, şalurĭ de Caşmir
    Cu late, scumpe florĭ,
Ĭuţĭ armăsarĭ de la Misir
    Ca vîntul de uşorĭ.

Ş'un lung caic de abanos
    În aur prelucrat,
Cu imnurĭ din Coran frumos
    Pe margine săpat,
Şi treĭḑecĭ de vîslaşĭ Osmanĭ
    Ce vesel ar sburà

Maĭ răpeḑĭ decât Elcovanĭ
Pe 'ntinsa Marmarà.

Dar n'aş vrea nicĭ stofe cu fir
Şi cu mărgăritar,
Nicĭ largĭ caftane de Vizir,
Nicĭ falnic armăsar.
N'aş vrea nicĭ săbiĭ de Taban
Deprinse la omor,
Nicĭ lung covor de Ispahan
Ce saltă sub picĭor.

Allah! mĕ jur că, de-aş aveà
A măreĭ talisman,
N'aş vrea să fiŭ Vizir, n'aş vrea
Nicĭ Padişah-Sultan.
N'aş vrea comorĭ, n'aş vrea să am
Nicĭ chĭoscurĭ, nicĭ saraiŭ,
Nicĭ să desmerd în Bairam
Huriile din raiŭ.

Ci 'n mreją dulce prefăcênd
Duĭoasă-inima mea,

M'aş duce 'ncet şi tremurând
Să prind norocu 'n ea,
Să prind copila luĭ Topal,
Frumoasa Bĭulbĭulì
Ce cântă noaptea lin pe mal,
Pe mal la Kandilì!

Constantinopoli. — Iunie 1845.

XI

AŞTEPTAREA

Pe malul măreĭ de spume-albită
Ce 'nalţă gemet îngrozitor,
Ca pe un înger te-aştept, ĭubită,
Cuprins de jale, muncit de dor.

Fugând de lume, gândind la tine
În lume singur trec pe pămînt,
Ş'a mele lacrimĭ, dorinţĭ, suspine,
Cu glasul măreĭ se perd în vînt.

Vecĭnic s'afundă a mea privire
În orizonul întunecit,
Dar nicĭ o rază de fericire
În ochi-mĭ încă nu a lucit!

Vecĭnic în noapte tristă, adîncă,
Ascult a vremeĭ pas necurmat,
Dar de plăcere nicĭ un ceas încă
Pentru-al meŭ suflet nu a sunat!

Nimic în lume nu mĕ încântă,
Nu varsă 'n peptu-mĭ dulce fior.
Frunḑa șoptesce, paserea cântă,
Inima-mĭ plânge la glasul lor.

Staŭ ca o peatră în nemișcare
Perdut pe gândurĭ adese-orĭ.
Privesc la cerurĭ, privesc la mare...
Pe mare valurĭ! în cerurĭ norĭ!

Ah! vină dragă steluță lină,
De strălucesce pe sînul meŭ;
Alungă noaptea cu-a ta lumină,
Stinge cu'n zîmbet amarul greŭ.

Destule ḑile de despărţire!
Destule lacrimĭ, destul amar!
Vină de pune cu-a ta ĭubire
Dureref crude vecĭnic hotar.

Te-aştept, ĭubito, în a ta cale,
Precum aşteaptă robul mâhnit
Să bată oara scăpăriĭ sale,
Să-şĭ simtă trupul din lanţ eşit.

Te-aştept, ĭubito, precum aşteaptă
Pe-a dimineţiĭ zîmbet voĭos
Sermanul bolnav ce se deşteaptă
În sînul nopţiĭ întunecos.

Ah! l'a mea jale, l'a mea chemare
Dac'al teŭ suflet e simţitor,
Vin' să-ţĭ daŭ numaĭ o sărutare
Ş'apoĭ din lume vesel să sbor!

Triest. — Sept. 1846.

XII

VENEŢIA

11 SEPTEMBRIE 1846

I.

Când ochiĭ meĭ înnoată în gingaşa lumină
Ce taĭnic izvoresce din ochiĭ teĭ frumoşĭ,
Atuncĭ orĭ ce durere în sînul meŭ s'alină
Cu marea tulburată ce-adoarme şi suspină
Sub ale nopţiĭ blânde luceferĭ mângăĭoşĭ;

Căcĭ ziditorul lumiĭ, în dulcea lor privire
Vĕrsând văpae lină şi farmec de slăvit,

Le-a dat a sa putere ş'a sa Dumneḑeire,
Ca să-mĭ arate 'n lume un drum de fericire,
O cale luminoasă sub cerul înnegrit!

II.

Când fruntea mea în pace cu drag e legănată
Pe sînul teŭ ce saltă aprins de dulce dor,
Fiinţa mea ferice, de visurĭ desmerdată,
În lumĭ necunoscute se simte înălţată
Ş'urmează-a ta fiinţă în taĭnicul eĭ sbor;

Căcĭ sînul teŭ în care domnesce-a ta ĭubire
Precum o lampă sfîntă ce arde 'ntr'un altar,
Frumos ca şi altarul uĭmesce-a mea simţire
Trezind în al meŭ suflet orĭ care nălucire,
Ştergând din a mea minte orĭ care gând amar!

III.

Când veselă, ferbinte, guriţa-ţĭ zimbitoare
Mĕ 'ncântă, mĕ îmbată cu-a sale sărutărĭ,
În inimă-mĭ atunce s'aprinde-un dulce soare,
Şi vĭeaţa-mĭ, ca albina lipită de o floare,
Se leagănă în raĭurĭ pe-a tale desmerdărĭ.

Càcĭ ìngerul ĭubireĭ, al căruĭ glas pătrunde
Şi care lângă tine din cerurĭ a sburat,
A strins pe-a ta guriţă aripele-ĭ rotunde
Ş'acum, ca într'un leagăn, în ele se ascunde
Cu lira sa duĭoasă ce cântă ne'ncetat.

IV.

Când noaptea în tăcere, la oara ce s'adună
A dogilor vechĭ umbre pe malurĭ şovăind,
Gondola, leagăn dulce, ne primblă împreună
Pe lucĭul lin al măreĭ în care alba lună
Cu stelele voĭoase se scaldă strălucind.

Atuncĭ, din umbra deasă ce doarme 'ntre canalurĭ,
Din lampele aprinse în boltele cerescĭ,
Din turnurĭ, din palaturĭ ce triste zac pe malurĭ,
O taĭnică-armonie plutesce peste valurĭ
Şoptind inimeĭ noastre cuvinte îngerescĭ:

V.

«Ĭubiţĭ, ĭubiţĭ! ne ḑice Veneţia cernită,
«Ĭubiţĭ! amorul vostru puternic e şi sfînt!
«Ĭubiţĭ! şi calea voastră va fi tot înflorită,

«Şi 'n sînul nălucireĭ, părechea fericită,
«Cu-o lungă sărutare veţĭ trece pe pămînt;

«Căcĭ vremea ce restoarnă cu coasa-ĭ ne'mpăcată
«A faleĭ omenireĭ vechĭ marturĭ şi măreţĭ,
«Nu poate-avea putere de-a stinge nicĭ odată
«Acea scântee vie de dragoste 'nfocată
«Ce luminează calea frumoaseĭ tinereţĭ!»

Palatul Benzonus. — Veneţia.

XIII

BARCAROLĂ VENEȚIANĂ

Pe marea lină
Care suspină
Stelele toate plutesc ușor.
De ce, drăguță,
A mea steluță,
Lipsescĭ tu numaĭ din horul lor?

Dintre canalurĭ,
Și de pe malurĭ
Se 'nalță-un cântic melodios.

De ce, Niniţă,
A ta guriţă
Nu se aude cântând voios?

Taĭnica noapte
Cu blânde şoapte
Te cheamă, dragă, s'o încununĭ.
Gondola geme,
Căcĭ multă vreme
N'a fost cu tine printre lagunĭ.

Ah! te coboară
Vesel, uşoară,
Dintr'al teŭ negru palat regesc.
Vin' de zîmbesce,
De strălucesce
Ca un luceafer dumnedeesc.

Cu blânda-ĭ faţă
Plutind prin ceaţă
Luna din valurĭ se 'nalţă 'n cer.
Ah! vină, vină,
Scumpă lumină,
Să mângăĭ dulce pe gondolĭer.

Eŭ în gondolă
Cu-o barcarolă
Visul teŭ gingaş voiŭ îngânà,
Şi noaptea 'ntreagă,
Niniţă dragă,
Încet pe mare te-oiŭ legănà!

Sept. 1846. — Veneţia.

XIV

BĬODINETA

Într'o seară pe Pĭaţetă
Mocenigo cel frumos:
«Bĭondinetă, Bĭondinetă!
— Ḑise 'n calea mea voĭos —
«Sciĭ tu, dragă Veneţĭană,
«Că Madona ta ţĭ-a dat
«Mâne micĭ de patricĭană
«Şi ochĭ marĭ de sărutat?

«Sciĭ tu ear că mie-mĭ pare,
«*Cospeto!* mare pĕcat
«Să porţĭ apă de vîndare
«Pe-al teŭ umĕr delicat?
«Vin' cu mine, dragă, vină.
«Eŭ voesc să te deprindĭ
«A domnì ca o regină
În palaturĭ de oglindĭ.»

Într'o di, lângă fântână,
Tiţiano-mĭ dise 'ncet:
«Nu e 'n stare nicĭ o mână
«Ca să cerce-al teŭ portret.
Dar mĕ jur pe mîndrul soare!
«Dac'aĭ vrea pe loc a sta,
«Să te fac nemuritoare,
«Cercând numaĭ umbra ta.»

Adĭ prin negurĭ, dimineaţă,
Noul Doge mĕ zărì
Şi pe-a luĭ San-Marco pĭaţă
Din palat se coborî:
«Veneţĭană tinerică,
«Bĭondineto! — dise el —

«Mânĭ în mare-Adriatică
«Am s'arunc acest inel.

«Mânĭ în purpură şi 'n aur
«Am să fiŭ încoronat,
«Şi pe vechĭul Bucentaur
«Prin Veneţia purtat.
«Ḑi că vreĭ a-mí fi soţie,
«Şi eŭ jur pe sfîntul Marc
«Să-ţí închin, Bíondină, ţie
«Toată fala de monarc.»

Dar Bĭondina cea cuminte,
Drumul răpede urmând,
La tustreĭ, cu dulcĭ cuvinte,
Le respunse-aşà, rîḑênd:
«Nu-ĭ oglindă maĭ curată,
«Nu-ĭ potret maĭ îngeresc
Decât cel ce mi s'arată
«În fântână când privesc.

«Nu sînt semne de mărire,
«Nicí inele de rubin,

«Cu maĭ dulce strălucire
«Decât ochiĭ luĭ Tonin.
«Ca gondola-ĭ din Pĭaţetă
«Nu e tron maĭ de dorit,
«Când pe draga-ĭ Bĭondinetă
«El o primblă fericit!»

Veneţia. — Oct 1846.

XV

O SEARĂ LA LIDO

Ridică vĕlul negru ce-acopere-a ta faţă,
Veneţio cernită, Veneţio măreaţă!
Şi cu-o zimbire dulce fiĭ martur fericit
L'a noastră veselie ş'amor nemărginit!

În vremile trecute a libertăţiĭ tale,
În timpurile acele de gloriĭ triumfale,
Când nobil răzĕmată pe falnicul teŭ leŭ,
Vedeaĭ Adriatica săltând la glasul teŭ,

Gondole negre multe se depărtaŭ de maluri
Şi lunecaŭ în taĭnă pe negrele-ţĭ canalurĭ
Purtând comorĭ ascunse de gingaşe simţirĭ,
Împărechete inimĭ perdute 'n fericirĭ.

Dar spune-mĭ tu, vĕḑut-aĭ în gondolă vr'o dată
Fiinţă maĭ frumoasă, maĭ dulce desmerdată,
Un înger de ĭubire cu suflet maĭ ceresc
Decât minunea scumpă pe care eŭ slăvesc?

O, gondolă ĭubită, noĭ lumeĭ dăm uĭtare!
Sborĭ vesel, sborĭ în pace purtându-ne pe mare,
Şi leagănă'n tăcere, sub cerul aurit,
Amorul nostru mare ca cerul nesfîrşit.

Şi tu, o, vis ferice a tinereţiĭ mele!
De-ar fi 'n a mea putinţă să fac precum doresc,
Aş pune pe-a ta frunte un diadem de stele,
Aş pune sub picĭoare-ţĭ un tron dumneḑeesc!

Căcĭ te ĭubesc, Elenă, cu-o taĭnică uĭmire,
Cu focul tinereţiĭ, cu dor nemărginit,
Cu lacrimĭ şi credinţă, cu dulce fericire,
Cu tot ce este 'n mine putere de ĭubit!

În dragostea cerească visând cerescul bine,
La tine al meŭ suflet înalță sborul seŭ.
Tot ce-ĭ maĭ sfînt pe lume eŭ îl slăvesc în tine,
Tu eştĭ lumina, víeața şi Dumneḑeul meŭ!

În tine cred, Elenă, precum credeam odată
În glasul maĭceĭ mele, în sfîntul eĭ amor;
Precum în soare crede natura 'ntunecată,
Precum un geniŭ falnic în falnic viitor.

Tu porţĭ un nume dulce şi scump inimeĭ mele,
Un nume ce-mĭ înspiră un cult dumneḑeesc,
Şi care mĕ încântă ca harpele din stele
Şi care îmĭ şoptesce de maĭca ce jălesc.

Ĭubirea ta-mĭ însuflă un dor de nemurire!
Ĭubirea mea mĕ 'nalță la tronul îngeresc!
Şi 'n leagăn de gondolă, în vecĭnică ĭubire,
Cât lumea lângă tine aş vrea ca să trăesc!

Veneția. — Oct. 1846.

XVI

GONDOLETA

Cu Niniţa 'n gondoletă
Când mĕ primblu 'ncetişor,
Trecĕtorul din Pĭaţetă
Ne privesce-oftând de dor.
Atuncĭ cerul se 'nsenină
Lucind vesel amîndoĭ,
Ş'Adriatica s'alină,
Se alină pentru noĭ.

În lagună de ne place
A plutì pe-a mĕreĭ val,
Pentru noĭ Siroco tace
Pe-a luĭ Lido verde mal.

Şi sub lunga sa lopată
Gondoleta saltă lin
Cu Niniţa legănată,
Legănată pe-al meŭ sîn.

Mână vesel, lopătare,
Dela Lido la San-Marc,
Ĭea de-alung canalul mare
Ce se 'ndoae ca un arc.
Mergĭ cât draga mea Niniţă,
Stând la peptu-mĭ înfocat,
Mĭ-a da dulcea sa guriţă,
Mĭ-a da dulce sărutat.

Càt va fi în cerurĭ lună,
Cât va fi senin pe cer,
La Gĭudeca spre lagună
Sborĭ, voĭnice gondolĭer.
Du-ne Toni 'n liniştire
Păn' ce, stând gondola ta,
Vĭaţa noastră de ĭubire
Cu ĭubire va 'ncetà!

Veneţia. — Octomvrie, 1846.

XVII

CANȚONETĂ NAPOLITANĂ

Când vîntul se scoală
Turbat, și rĕscoală
A mărilor val,
Pescarul s'opresce,
La valurĭ privesce
Și cântă pe mal.

Ca dînsul de rele,
De viscole grele,
Departe să fim.

L'a măreĭ talazurĭ,
L'a vĭeţiĭ necazurĭ
Ca el să privim.

Junia ne 'nvaţă
Să trecem 'n vĭeaţă
Ca paserea 'n sbor,
Cu fruntea 'n lumină,
Cu inima plină
De dulce amor.

Decĭ fie pe mare
Furtună, turbare,
Şi 'n vĭeaţă amar,
Noĭ, veselĭ pe malurĭ,
Să rîdem de valurĭ
Ca bĭetul pescar!

Ianuarie, 1847. — Napoli.

XVIII

VISURILE

Scumpă, albă lăcrimĭoară!
Vedĭ tu roŭa de pe florĭ
Cum lucesce ş'apoĭ sboară
De se schimbă 'n negri norĭ?

Astfel gingaşa lucire
Din ochĭ dulcĭ, veselitorĭ,
Trist în lacrimĭ de mâhnire
Se preface-adese-orĭ!

Câte inimĭ înflorite
La lumină vesel sbor,

Şi de-odată vestejite
Fără vreme cad şi mor!

Câte visurĭ de ĭubire,
Dulcĭ a inimeĭ comorĭ,
Trec, se sting ca nălucire
Şi ca fulgerĭ trecĕtorĭ!

Asta-ĭ legea crudeĭ soarte,
Lege făr' de mângăerĭ!
Aḑĭ e vĭeaţă, mânĭ e moarte,
Aḑĭ plăcere, mânĭ durerĭ!..

Fericit care 'mplinesce
Visul seŭ pe-acest pămînt!
Fericit care ĭubesce
Păn' a nu cădea 'n mormînt!

Căcĭ ĭubirea din junie
Schimbă lumea 'n vesel raiŭ,
Şi cu sufletul re'nvie
În cerescul dulce plaiŭ!

Fevruar, 1847. — Villa Delfina. — Palermo.

XIX

A D I O

De aş trăì càt lumea 'ntreagă,
Gândul meŭ la tine, dragă,
Vecĭnic, vecĭnic va sburà,
Ş'orĭ ce e maĭ sfînt în mine,
Dulce înger! pentru tine
Pentru tine-l voiŭ păstrà.

Cea maĭ blândă-a mea gândire,
Cea maĭ gingaşă simţire,
Cel maĭ falnic dor al meŭ,

Ţie numaĭ, numaĭ ţie
Le închin pentru vecie
Ca la însuşĭ Dumneḑeŭ!

Tu, fiinţă de slăvire,
C'un cuvînt, cu o zîmbire,
Cu un dulce sărutat,
Mĭ-aĭ dat suflet, mĭ-aĭ dat vĭeaţă,
Şi a raĭuluĭ dulceaţă
Tu în sînu-mĭ aĭ vĕrsat!

Tu mĭ-aĭ dat cu-a ta ĭubire
Acea naltă fericire,
Acel simţ dumneḑeesc,
Ce puternic ne supune
Şi ne'nalţă de ne pune
Sus pe tronul îngeresc!

Tu, Eleno!.. dar, vaĭ mie!
Într'o noapte de urgie
Cerul crud ne-a despărţit!
Tu te-aĭ dus, te aĭ dus, ĭubită...
Fericirea-mĭ nesfîrşită
Într'o clipă s'a sfîrşit!

Aşa-ĭ soarta! aşa 'n lume
Tot ce poartă-un dulce nume,
Tot ce-ĭ falnic şi frumos,
Curînd trece, curînd moare,
Ca un cântic, ca o floare,
Ca un fulger luminos!

Steaua vine, steaua pere!
Astfel dulcea-mĭ mângăere
A perit de pe pămînt;
A perit, s'a dus cu tine
În locaşul de lumine...
Şi eŭ plâng pe-al teŭ mormînt!

Singur, singur cu-a mea jale
Rătăcit pe-a vĭeţiĭ cale
Ca un orb nenorocit,
Vĭeaţa-mĭ scade, jalea-mĭ cresce,
Ş'al meŭ dor în vecĭ s'opresce
Pe mormîntul teŭ ĭubit!

Adio! pe-aceste malurĭ
De-ale Bosforuluĭ valurĭ
Îngânate lin, uşor,

Te las, înger de ĭubire!
Cu a vĭeţi-mĭ fericire,
Cu-al meŭ suflet plin de dor!

Constantinopoli. — Maiŭ, 1849.

XX

PE MARE

Ah! vĭeaţa pentru mine,
Scump înger, fără tine
Nu are nicĭ un bine,
Nu are nicĭ un dar.
În cer fie lumină,
Saŭ norĭ, saŭ noapte lină,
Sufletul meŭ suspină,
Suspină cu amar!

Orĭ care nălucire
L'a omuluĭ simţire
Aduce 'nsufleţire
Cu glasu-ĭ încântat,
Se perde 'n neagra ceaţă
Ce 'ntunecă-a mea vĭeaţă
Şi glasu-ĭ se îngheaţă
De mine depărtat.

Acum cerul zîmbesce,
Natura 'ntineresce
Şi tot care trăesce
Se simte fericit;
Dar mie ceru-mĭ pare
Cuprins de 'ntunecare;
Vĕd lumea 'n întristare
Ca sufletu-mĭ cernit!

Zadarnic cat plăcere,
Zadarnic mîngăere,
S'alin a mea durere,
Să curm al meŭ suspin.
Trecuta fericire
Isvor e de jălire,
Şi dulcea-ĭ suvenire
Hrănesce jalea 'n sin!

O valurĭ marĭ de spume!
Purtaţi-mĕ prin lume
Ca frunḑa fără nume
Ce o plutiţĭ uşor,
Şi m'aruncaţĭ din mare
Perdut, fără suflare,
Pe malul cu uĭtare
Adinculuĭ Bosfor!

Pe Marea-neagră. — Maiŭ, 1847.

XXI

URSITA MEA

Într'un castel, departe,
Din cerurĭ avuĭ parte
Să ved un îngerel.

Mult trist erà castelul,
Mult vesel îngerelul,
Mult gingaş, tinerel!

Aveà cerescĭ blândeţe,
Pe frunte-ĭ dulcĭ albeţe,
În ochi-ĭ dulce foc,

Ş'o taĭnică zîmbire,
Ş'un suflet cu ĭubire,
Ş'o soartă cu noroc.

Eram eŭ încă june...
Acea scumpă minune
Erà ursita mea!

Aşa avuĭ eŭ parte
Într'un castel departe,
A mĕ 'ntâlnì cu ea.

*

Într'un palat, pe mare,
Într'un oraş ce pare
Din valurĭ resărit,

Departe de-a mea ţeară,
În urmă veḑuĭ eară
Ursita ce-am ĭubit.

Ş'acolo, fără frică,
Pe mare-Adriatică
Gondola ne-a primblat.

Şi 'n leagăn de ĭubire,
Perdut în fericire,
Tot sufletul ĭ-am dat!

Pe soare şi pe lună
Cu mine împreună
A fost ursita mea...

Aşa avuĭ eŭ parte
Într'un palat departe,
A mĕ ĭubì cu ea!

Ĭubitu-ne-am în lume
Plutind pe-a măreĭ spume,
Călcând pe verde plaiŭ,

Şi, lumeĭ dând uĭtare,
Cu-o lungă sărutare
Trecut-am lin prin raiŭ.

Dar într'o noapte lină
O palidă lumină
Se stinse în eter,

Şi îngeru-mĭ cu jale,
Sburând pe-a steleĭ cale,
Se 'ntoarse ear în cer.

Eram atuncĭ pe mare...
În dulcea-ĭ legănare
Murì ursita mea!

Aşa avuĭ eŭ parte
A sta în vecĭ departe
Ş'a plânge după ea!

1859. — Malta.

XXII

LA VENEȚIA MULT DUĬOASĂ

La Veneţĭa mult duĭoasă
Duĭos sboară gândul meŭ
Când, în noaptea 'ntunecoasă,
Pe simţirea-mĭ dureroasă
Se abate dorul greŭ.

Astfel paserea rănită
De un şerpe otrăvit
Sboară, sboară obosită
Şi s'abate amorţită
Lângă cuĭbu-ĭ înflorit.

O, Veneţĭo mult măreaţă!
Cine a putut gustà
A ĭubirilor dulceaţă
În poetica ta vĭeaţă,
Vecĭnic nu te va uĭtà!

Te ĭubesc în a ta jale,
În veşmîntul teŭ cernit,
Şi în gondolele tale
Ce se perd pintre canale
Ca un vis neisprăvit.

Te ĭubesc cu dor ferbinte
În frumosul teŭ trecut,
Şi 'n aducerea aminte
Ale dragostelor sfinte
Ş'a fiinţeĭ ce-am perdut!

SUVENIRE

I

VISUL

Erà o câmpie lungă şi tăcută,
Lungă ca pustiul, ca moartea de mută!

Sus, în taĭnă dulce, pe-a nopţeĭ senin
Ca un vas de aur luna pluteà lin.

Eram pe-un cal aprig care 'ntreceà vîntul;
Negrele luĭ coame atingeaŭ pămîntul.

În câmpia lungă calul meŭ fugeà,
Ear a luĭ picĭoare earba n'atingeà.

Ne duceam în cale precum visul duce,
Ca geniĭ de spaĭmă, ca douĕ năluce.

Sburam noĭ pe lună precum gàndul sboară,
Când ĭubirea dulce inima 'mpresoară

De-odată fugaru-mĭ, sforăind s'oprì.
El în depărtare treĭ umbre zărì,

Treĭ fecĭoare albe, nalte și frumoase,
Decât steaua luniĭ stele maĭ voĭoase.

În veselă horă ușoare săltà,
Și glasul lor vesel pe rînd îmĭ cântà:

«Tu ce-alergĭ făr' de plăcere
«În càmpia 'ntunecată,

Vin' să afli mîngăere,
Vin' la curtea mea bogată.
În palaturĭ aurite
Şi 'n comorĭ nemistuite
«Ţi-oiŭ da ḑile fericite,
«Ş'oiŭ fi roaba ta plecată.

*

«Tu ce-alergĭ făr' de dorinţă
«În câmpia părăsită,
«Vin' s'ating a ta fiinţă
«Cu-a mea rază strălucită.
«A ta mîndră pomenire
«Va sburà la nemurire
«Şi de-o falnică mărire
«Va fi 'n vecĭ însufleţită!

*

«Tu ce-alergĭ făr' de ĭubire
«În câmpia cea pustie,
«Vin' s'aprinḑĭ a ta simţire
«La a dragosteĭ făclie.
«Al teŭ suflet, a ta minte
«Vor gustà veseliĭ sfinte

«Lâng'o inimă ferbinte
«Ce te-aşteaptă ca să 'nvie!»

Uĭmit de-a lor cântic şi de-a lor zîmbire,
Îmĭ răpeḑiĭ calul... crudă amăgire!

Un pas numaĭ încă, eram fericit!
Un pas... ele 'n aer răpede-aŭ sărit,

Şi 'nvîrtindu-şĭ hora pe-o rază de lună
S'aŭ 'nălţat în cerurĭ, cântând împreună.

Le-auḑiĭ deasupră-mĭ glasul dulce, lin,
Ca o şoaptă blândă, ca un blând suspin.

Le vēḑuĭ ca vulturĭ, ca treĭ rîndunele,
Şi ca treĭ steluţe se perdură 'n stele!..

Me treziĭ din visul ce mĕ îngânà.
În tăcerea nopţeĭ grierul cântà!

1843. — Iaşĭ.

II

PE MALUL MĂREĬ

În ceasul trist de noapte, când apriga furtună
Pe marea tulburată, săltând din val în val,
Se 'nalţă, se lăţesce şi vîjie şi tună,
Sdrobindu-se de mal.

Atuncĭ când spaĭma crudă fiorĭ suflă prin lume,
Când tunetul se poartă vuind din loc în loc,
Când marea frămîntată s'acopere de spume
Şi noriĭ ca talazurĭ arunc spume de foc.

Îmĭ place a sta singur pe-o stîncă dărîmată,
S'aud pe malurĭ vîntul cu groază șuerând,
Să věd pe 'ntinsul negru furtuna 'ntărîtată
Şi cerul fulgerând.

Căcĭ inima mea astfel de jale e muncită
Şi plânge cu durere, la tine când gândesc,
O, maĭcă, înger dulce! o, maĭca mea ĭubită!
Tu ce-aĭ sburat din braţe-mĭ în leagănul ceresc!

Perdut în întuneric sub cerul fără stele,
Lipsit de-a ta ființă ce zace în mormînt,
Eŭ ved în norĭ, în valurĭ, icoana vĭeţiĭ mele
Şi gem cu-a nopţeĭ vînt!

Ah! mult amar e ceasul când dorul ce jălesce,
Cătând în vremĭ trecute un suvenir slăvit,
Se 'mpedecă în sboru-ĭ și cade, se lovesce
De peatra mormîntală a celor ce-am ĭubit!

*

Cu-a sale pânzĭ umflate o mică luntrișoară
Pe lucĭul viŭ a măreĭ de vînt se ingână,

Și sub un cer albastru, ca lebĕda ușoară,
Adĭ lin se legănà.

Dar vîntul crunt de-odată suflând cu vijelie
Schimbà a măreĭ faţă în munţĭ îngrozitorĭ;
Ș'acum sermana luntre pe 'ntinderea pustie
Sdrobită, se zăresce la fulgerĭ trecĕtorĭ!

Insula Prinkipo. — August, 1846

III

PĂSERICA

Albă păserică!
Ce staĭ singurică
Lângă cuĭbul tĕŭ?
Nu-ĭ ḑiua senină,
Saŭ nu curge lină
Apa la pîrăŭ?

De ce plângĭ cu jale?
Veḑĭ sorile tale
Cum se veselesc.

Prin luncile-umbroase
Vedĭ cât de voĭoase
Sbor și ciripesc!

Ce durere, spune,
Ce dor greŭ supune
Inimĭoara ta,
De staĭ singurică,
Dragă păserică,
Și nu poțĭ cântà?

— Frate, 'n depărtare
O pajură mare
Se 'nalță mereŭ.
Ghĭara-ĭ se lungesce,
Ochĭu-ĭ se țintesce
Tot spre cuĭbul meŭ.

Apa-ĭ lină, frate,
Frunḑa lin se bate
În codru 'nflorit.
Dar cuĭbu-mĭ jos cade
Că de mult îl roade
Un șerpe cumplit!

1843. — Iași.

IV

MAÏORULUÏ IANCU BRAN

Mergĭ să-ţĭ ieĭ dreapta resplată dela dreptul Ziditor,
Tu ce laşĭ în urmă jale, vrednicule muritor!
Om de bine, de credinţă, ce Moldova ţĭ-aĭ ĭubit,
Şi 'ntr'acest veac plin de rele fapta bună aĭ slăvit.

Aĭ tĕĭ vechĭ şi dragĭ tovarăşĭ, capul, armele plecând,
La lăcaşul teŭ de moarte te duc jalnic suspinând,
Glasul clopotelor sună ceasul teŭ de vecĭnicie,
Şi văzduhul le rĕspunde prin o tristă armonie.

Trupul teŭ ce-a fost ţĕrînă în ţĕrînă s'a preface,
Eară sufletul teŭ vesel sus în vecĭ va gustà pace,
Căcĭ în vĭeaţă când, ca tine, omul binele slăvesce,
Domnul sfînt cu-a sa 'ndurare după moarte-l miluesce!

1843. — Iaşĭ.

V

DESROBIREA ŢIGANILOR

Te slăvesc, o, ḑi ferice! sfîntă ḑi de libertate,
Tu a căreĭ mîndră rază sufletul român străbate!
Te slăvesc, o, ḑi măreaţă pentru patria-mĭ ĭubită,
Tu ce-arăţĭ ochilor noştri Omenirea desrobită!

Veacurĭ multe de durere aŭ trecut cu vijelie
Sub asprime plecând capul unuĭ neam în osândire!
Dar Românul cu-a sa mână rumpe lanţul de robie
Şi Ţiganul, liber astăḑĭ, se deşteaptă 'n fericire!

Adĭ e soarele maĭ falnic! lumea adĭ e maĭ voĭoasă!
Adĭ în pept inima-mĭ cresce! adĭ e vĭaţa maĭ frumoasă,
Căcĭ la glasul libertăţeĭ vĕd Moldova deşteptată
Şi la glasul Omenireĭ o simţesc înduĭoşată.

Falā 'n lume şi mărire pentru tine 'n vecĭ să fie
O, Moldovo, ţeară mîndră! tu ce daĭ sfînta dreptate!
Braţul teŭ ce sfarmă astădĭ un jug aspru de robie,
Ţie însaţĭ pregătesce viitor de libertate!

Iaşĭ. — 31 Ianuarie 1844.

VI

ODĂ CĂTRĂ BAHLUIŬ

Adese orĭ departe de-a lumeĭ triste valurĭ
Cu pasurĭ regulate eŭ mĕsur al teŭ pod,
Bahluiŭ, locaș de broasce, rîŭ taĭnic fără malurĭ,
Ce dormĭ, chĭar ca un pașă, pe patul teŭ de glod.

Trecut-aŭ, ḑic atunce, a tale negre unde
Ca gloria, ca vĭeaţa, ca visul de noroc!
— «Ba, n'aŭ trecut, stăpâne, trist nasul îmĭ rĕspunde,
«Eŭ le simţesc prea bine, căcĭ me cârnesc din loc.»

Când luna se ivesce pe-a munţilor gol umĕr,
Când paşiĭ meĭ, ca gândul, prin aburĭ rătăcesc,
Îmĭ plac acele imnurĭ de broasce fără numĕr,
Ce, chĭar ca *oare care*, în hor orăcăesc.

Atunce în credinţă a mea inimă saltă
Ca la un glas prietin ĭubit şi aşteptat,
Căcĭ gingaşele broasce sînt dulcĭ poeţĭ de baltă,
Precum mulţĭ poeţĭ gingaşĭ sînt broasce de uscat.

1844. — Iaşĭ.

VII

ZIMBRUL ŞI VULPEA

FABULĂ

Pe-o pajişte întinsă cu florĭ îmbelşugată
Păscea Zimbrul voĭos.
Când pe furiş, prin earbă, o vulpe tupilată
I s'arătâ şi-ĭ ḑise cu glas foarte duĭos:
— «O, Zimbrule puternic, o mult slăvite Doamne!
«Se poate-a ta mărire să pască pe câmpiĭ,
«Supusă ca noĭ proştiĭ, la ploile de toamne.
«La vînt, la ger, la musce, l'a erniĭ vijelìĭ?
«Aŭ nu gândesce oare că 'n vremile trecute
«S'a prefăcut în Zimbru un falnic Dumneḑeŭ?

«Că soarele s'ar perde pe căĭ necunoscute
«De n'ar domnì un Zimbru în zodiacul seŭ?
«Ah! scumpul meŭ prietin, dă-mĭ voĭe a te duce
«Într'un palat de *cinste* în care ne'ncetat
«Chĭar eŭ cu-a mele labe de hrană-ţĭ voiŭ aduce,
«Şi te oĭŭ ferì de duşmanĭ cu-al meŭ protectorat.»
— «Eĭ! te cunosc, şirată! —
Respunse Zimbrul meŭ —
«Aĭ rîs şi tu în vĭeaţă o cĭoară îngâmfată,
«Şi de atuncĭ, sermano, tot caş visezĭ mereŭ!»

1844. — Iaşĭ.

VIII

CURCILE

FABULĂ

Nisce curcĭ îmbătrânite,
Gârbovite și sburlite
Sta sub șură tremurând,
Și, privind cu pizmuire
A porumbilor ĭubire,
Diceaŭ toate-așà, pe rînd:
— «Eleĭ, soro! Eleĭ, frate!
«Așà paserĭ desfrânate
«Maĭ vĕdut-ațĭ încă voĭ?
«Ean privițĭ, o, sorioare!

«Cum se drăgostesc la soare
«Făr' a le păsà de noĭ!
«Nu le-ĭ frică
«De nimică,
«N'aŭ ruşine nicĭ de cum!
«Aŭ nu sciŭ c'a nostru nume
«Onorat de toţĭ e 'n lume,
«Că drept pilde noĭ acum?..
— «Voĭ acum sînteţĭ bătrâne, —
Le respunse-atuncĭ un câne —
«Voĭ acum sînteţĭ sbîrcite,
«Gârbovite şi sburlite.
«Voĭ de cĭudă, voĭ de ură,
«Staţĭ cobind acum sub şură
«Clevetind cu pizmuire
«A porumbilor ĭubire,
«Căcĭ de mult v'aţĭ trăit traĭul,
«V'aţĭ măncat de mult mălaĭul,
«Ş'acum toate la un loc
«Nu plătiţĭ nicĭ de-un potroc!»

———

IX

FRUMOASĂ COPILIȚĂ

D-REĬ Z. FILIPESCU

Frumoasă copiliță!
   Spune-mĭ de unde viĭ
Cu zîmbet pe guriță,
Cu mîndri ochĭ și viĭ?

Ce înger mult ferice
Din cerurĭ te-a adus
Și pe pămînt aice
Străină te-a depus?

Tu eştĭ o nălucire,
Un farmec aurit,
Un vis de fericire,
Un înger de slăvit!

Din cer eştĭ o minune,
Şi dulce-ĭ glasul teŭ
Ca sfînta rugăcĭune
Când bate ceasul reŭ!

1844. — Borsec.

X

ADEVĔRUL ŞI MINCĬUNA

D-NEĬ Z.. N...

Ţĭ-aş ḑice că eştĭ frumoasă,
Că eştĭ pasere voĭoasă,
Că aĭ glas melodios,
Şi că orĭ cine te vede
E ferice şi te crede
Dulce înger luminos.

Ţĭ-aş ḑice că eştĭ o floare
Ce lucescĭ maĭ viŭ la soare
Decât cele-lalte florĭ,

C'a ta gingașă zimbire,
Ca un vis de fericire,
Nasce 'n inimĭ dulcĭ fiorĭ.

Dar me tem că mĭ-aĭ rĕspunde
Cu-al teŭ glas care pătrunde
Și c'un aer rîḑĕtor:
«O, poete, vĕd prea bine
«Că mincĭuna pentru tine
«E nepreţuit odor.

«Lasă îngeriĭ în pace,
«Și, de vreĭ plăcere-a-mĭ face
«Ca poet adevĕrat,
«Fă în vĭaţă o minune,
«Hotărându-te a-mĭ spune
«Adevĕr neprelucrat.»

Îţĭ spun dar că eștĭ frumoasă,
Că eștĭ pasere voĭoasă,
Că aĭ glas încântător,
Și că 'n vecĭnică frăţie
Sufletu-mĭ se 'nchină ţie
Ca un frate ĭubitor.

1846.

XI

PE UN ALBUM

În zădar vuesce Cerna şi se bate
De-a eĭ stîncĭ mărețe, vechĭ, nestrămutate,
Şi 'n cascade albe saltă pe-a lor sîn...
Apa-ĭ trecĕtoare, petrele remân!

În zădar şi aniĭ s'adun cu grăbire,
Trecênd peste inimĭ ce-aŭ gustat ĭubire!
Suvenirul dulce de-un minut slăvit
Pintr'a vĭeţiĭ valurĭ stă 'n vecĭ neclintit!

184.. — Mehadia.

XII

ROMANȚĂ

De-aș fi, ĭubito, gingașa floare
Ce cresce 'n vale, lângă pîrăŭ,
Aș da și roŭa și mîndrul soare
Pe-o rază dulce din ochĭul tĕŭ.

De-aș fi, ĭubito, paserea mică
Ce printre frunḑe saltă ușor,
Pe-a tale brațe stând fără frică,
N'aș vrea în lume ca să maĭ sbor.

De-aș fi, ĭubito, vîntul de seară,
Eŭ nicĭ o floare n'aș îngânà,
Ci cât e noaptea de primăvară
Pe sînu-țĭ fraged m'aș legănà.

De-aș fi, ĭubito, îngerul care
Te-adoarme noaptea cu glasul seŭ,
Țĭ-aș furà taĭnic o sărutare
Și 'n cer te-aș duce pe sînul meŭ.

XIII

ADIO MOLDOVEĬ

Scumpă ţeară şi frumoasă,
O, Moldovă, ţeara mea!
Cine pleacă şi te lasă
E pătruns de jale grea,
Căcĭ plutind în visurĭ line
Pe-al teŭ sîn ca într'un raiŭ,
Dulce-ĭ vĭaţa dela tine
Ca o dulce ḑi de maiŭ!

Eŭ te las, ţeară ĭubită,
De-al teŭ cer me depărtez,
Dar cu inima cernită
Plâng amar, amar oftez!
Trist acum la despărţire,
De fiorĭ me simt cuprins,
Ş'orĭ ce dragă nălucire
Pentru mine-acum s'a stins!

Cine scie, cine scie
Dacă 'mpins de-al soarteĭ vînt
M'oiŭ întoarce 'n veselie
Să sărut al teŭ pămînt!
De-oiŭ vedea încă vr'o dată
Munţiĭ teĭ resunătorĭ
Ce cu-o frunte înălţată
Se perd falnic pintre norĭ;

Ş'aĭ teĭ codri de verdeaţă,
Unde curg, şoptesc uşor
Recĭ isvoare ce daŭ vĭeaţă,
Doĭne care ḑic de dor.
Ş'al teŭ cer care zimbesce
Sufletuluĭ românesc,
Şi orĭ care me ĭubesce
Ş'orĭ pe care eŭ ĭubesc!

Eată ceasul de pornire!
Eată ceasul mult amar!
Veselie, fericire,
Eŭ le las pe-al teŭ hotar,
Ş'a mea inimă îţĭ ḑice:
O, Moldovo ce jălesc,
Adio! remâĭ ferice,
Ferice să te găsesc!

1848.

XIV

LA MORMÎNTUL

LUĬ GR. ROMALO

Încă o rază care se stinge
Din cerul nostru întunecat!
Inima noastră amar te plânge,
O, dulce frate înstrăinat!

Martir ĭubite a libertățeĭ,
Tu morĭ departe de-al teŭ pămînt!
Morĭ trist pe țermul străinătățeĭ
Și noĭ te ducem l'al teŭ mormînt!

O, dormĭ în pace pe-aceste malurĭ,
Îngânat dulce, ca 'n vis ușor,
De glasul mărei purtat de valurĭ,
De glasul nostru uĭmit de dor.

O, sborĭ din lume, sborĭ fără jale,
Suflete blânde, suflet senin!
Căcĭ noĭ vom spune patrieĭ tale
Cât aĭ dorit-o pe ţerm străin!

Cât vom fi încă purtaţĭ prin lume
De valul vĭeţiĭ, de-al soarteĭ vînt,
Vom șoptì jalnic dragul teŭ nume
Cu un Adio l'al teŭ mormînt!

Constantinopoli. — 31 Maiŭ 1849.

XV

INTOARCEREA ÎN ȚEARĂ

Pe muchĭ de prăpastiĭ lunecànd uşor,
Cu corbiĭ de earnă me 'ntreceam în sbor

Sania-mĭ cea mică, murgul meŭ cel dalb
Lăsaŭ urme albe pe omĕtul alb.

Sburam noĭ ca gândul ce me 'mpresurà;
Gândul meŭ, ca mine, în cerurĭ sburà.

Eŭ resbăteam ĭute troenĭ de ninsorĭ,
El lăsà în urmă-ĭ troenĭ lungĭ de norĭ.

Căcĭ mergeam departe... el către o stea,
Eŭ, înstrăinatul, către ţeara mea!

*

În zădar copaciĭ crengile-şĭ plecaŭ
Şi zăpadă 'n cale-mĭ pe rînd scuturaŭ.

În zădar şi cerul viscole stîrneà,
Şi cu fulgĭ prin negurĭ câmpiĭ aşterneà.

În zădar şi lupiĭ, codriĭ resbătând,
Cu crivăţul erniĭ m'alungaŭ urlând.

Şi lupiĭ ce urlă, şi arboriĭ muţĭ
În negura deasă remâneaŭ perduţĭ,

Căcĭ mergeam în grabă... el către o stea,
Eŭ, înstrăinatul, către ţeara mea!

*

În țeara mea dulce sînt drumurĭ de florĭ;
În dulcea mea țeară sborĭ, murgule, sborĭ.

În blândul luceafer am un înger blând;
Înalță-te'n sînu-ĭ, o, tristul meŭ gând!

Țeara nu-ĭ departe; o simt, o ved eŭ!
Raĭul înfloresce în sufletul meŭ.

Steaua se arată pe cerul senin.
Îngerul ĭubireĭ îmĭ zîmbesce lin.

Perițĭ, negurĭ dese, eată dulcea stea!
Peĭ străinătate, eată țeara mea!

1849.

XVI

LA MOARTEA

LUĬ P. CAZIMIR

Din ramura plăpîndă a tinerimeĭ tale,
O, ţeara mea duĭoasă!
A maĭ căḑut o floare, te-a părăsit în jale,
În jale dureroasă.

Sĕrmană, tristă mumă, copii-ţĭ de ĭubire
Te lasă fără vreme!
Eĭ cad, seceraţĭ grabnic de a morţeĭ grea lovire,
Pe sînul teŭ ce geme.

Ce vînt amar de moarte, vaĭ, suflă peste tine,
De sufere și moare
Orĭ-ce de-abĭa 'nverḑesce sub dulcele-ţĭ lumine,
Orĭ ce-ĭ de-abĭa în floare?

Fatală, crudă soartă! Tot ce e drag în lume,
Curênd din lume pere!
Ferice care lasă măcar un dulce nume
L'a patrieĭ durere!

1850. — Iașĭ.

XVII

DRIDRI

Cine n'a vĕḑut
Și n'a cunoscut
Pe Dridri voĭoasă ca o păserică,
Jur pe Dumneḑeŭ!
Pe sufletul meŭ!
El în astă lume n'a vĕḑut nimică.
Cântic francez.

Era grațioasă,
Tinĕră, frumoasă,
Vie parisĭană cu miĭ de 'ncântărĭ.
Mica eĭ guriță,
Ca o garofiță,
Purta o comoară de dulcĭ sărutărĭ.

Dulcea veselie
Ce inima 'nvie
Ca un soare vecĭnic lucĭa 'n ochiĭ seĭ.
Ea 'nsuflà ĭubire,
Plăcere, ĭumire,
Căcĭ erà artistă în sufletul eĭ.

Prin orĭ-ce mișcare,
Prin a sa càntare,
Prin a sa ființă, vesela Dridrì
Semĕnà o floare
Cu micĭ aripĭoare
Ce sburà prin aer ca un colibrì.

Cine n'a zărit-o
Și n'a urmărit-o
Trecând în primblare câmpiĭ Eliseĭ?
Cine-a urmărit-o
Și ear a zărit-o
Fără să dorească a fi dragul eĭ?

Parisul e mare!
Și 'n sînul luĭ are
Multe frumușele, dalbe cât aĭ vreà;

Dar așà dălbică,
Așà frumușică
N'a avut Parisul nicĭ n'a maĭ avea!

Multe sciu să cànte
Și voĭos să 'ncânte
Noaptea în bancheturĭ pe ĭubițiĭ lor,
Dar ca dînsa cine
Scieà să închine
Cupa veselieĭ dulceluĭ amor?

Ca un dalb de lună,
Ca o veste bună,
Ea venì pe lume într'un carnaval,
Și ridênd de moarte,
De relele soarte,
Ea càntà tot astfel pe al lumeĭ val:

«Vĭața-ĭ trecătoare,
«Dragostea-ĭ un soare,
«Care luminează calea scurteĭ vĭețĭ.
«Mergețĭ dar ca mine
«Cu fruntea 'n lumine,
«Voĭ ce trecețĭ plaĭul dulceĭ tinerețĭ.

«Cerul mult ferice
«Ne-a trimis aice
«Ca 'mpreună vesel să călĕtorim,
«Şi ne-a dat simţire,
«Dor de fericire,
«Inimă ferbinte ca să ne ĭubim.

«Inima-mĭ e plină
«De-amor, de lumină,
«Şi vrea să ĭubească pănă ce-oiŭ murì.
«Sufletul meŭ rîde,
«Raĭul se deschide,
«Se deschide 'n glasul veseleĭ Dridrì.»

Astfel de càntare
Cântà 'n nepăsare
Draga copiliţă cu glas aurit.
Ea credeà 'n ĭubire
Şi în nălucire
Ca în cerescĭ darurĭ fără de sfîrşit.

Nu scieà că 'n lume
Cel maĭ dulce nume,
Cea maĭ scumpă floare, cel maĭ gingaş dor.

Moartea le atinge
Și curînd le stinge
Cum se stinge-un fulger viŭ și trecător!..

Sub o cruce tristă
Vesela artistă
Odihnesce-acuma singură 'n mormînt.
Singură, tăcută,
Acum e perdută
Într'un colț de lume, sub negrul pămînt!

Dalbe tinerețe,
Gingașe frumsețe,
Cine puteà crede că voĭ vețĭ perì!..
De și n'o maĭ vede,
Nimine nu crede
C'a putut să moară vesela Dridrì!

1851. — Paris.

XVIII

UMBREĬ LUĬ NICU GHICA

Tu ce-aĭ fost în lume atât de ĭubit!
Inimă de înger, suflet amărit!

Mare a fost taĭna durerilor tale,
De-aĭ lăsat în lacrimĭ, de-aĭ lăsat în jale

Patrie, soţie, rude şi copiĭ,
Ce te plâng pe malul tristeĭ vecĭniciĭ!

Dar cât de grozavă, cât de nepătrunsă
A fost acea taĭnă în sînu-ţĭ ascunsă,

Astfel tu în suflet eraĭ simţitor
Şi l'a altor patimĭ dulce 'ndurător,

Astfel scieaĭ face jertfĭ necontenite,
Că din pragul morţeĭ te-aĭ fi 'ntors, iubite,

De gàndeaĭ ce lacrimĭ laşĭ în urma ta,
De puteaĭ copiiĭ a ţi-ĭ sărutà!..

O, fiinţă blàndă, umbră mult jălită!
Audĭ tu din ţermul unde eştĭ sosită,

Cum te plânge lumea care te-a perdut?
Cum te plânge ţeara care te-a avut?

Vedĭ tu vĕlul negru, noaptea 'ntunecată
Care peste inimĭ s'a întins de-odată?

Simţĭ tu de departe ce deşert cumplit
Laşĭ între prietinĭ care te-aŭ ĭubit?

Omenirea tristă a perdut în tine
O comoară scumpă, un isvor de bine,

Patria un razem, noĭ un frăţior,
Copilaşiĭ tinerĭ fericirea lor!..

O, voĭ, lanţurĭ taĭnicĭ, voĭ, legăturĭ sfinte
De copil al ţeriĭ, de om, de părinte!

Visurĭ de ĭubire şi de viitor,
Ce 'ngânaţĭ în cale-ĭ omul trecător!

Voĭ, simţirĭ înalte ale omenireĭ,
Glasurĭ mîngăĭoase a Dumneḑeireĭ!

Toate, întro clipă, cum de-aţĭ părăsit
Sufletu-ĭ nemernic, gàndu-ĭ rătăcit?..

Astfel a vrut soarta! şi când ea voesce,
Omul cade!.. earba pe-a luĭ urmă cresce!

Omul e o taĭnă, vĭaţa luĭ un vis.
Sufletelor blânde cerul e deschis!

Cel ce-a fost odată ștersu-s'a din lume
Ca un fulger ĭute, ca un val de spume.

Cel ce respândit-a bunurĭ pe pămînt,
Singur, în tăcere, zace sub mormînt,

Singur, într'un codru, doarme el departe
De al lumeĭ sgomot, visurĭ mult deșarte,

Ș'umbra-ĭ e 'ngânată jalnic, lin, ușor,
De-al codruluĭ freamĕt și de-al nostru dor!

1851 — Iași.

XIX

DOR DE CĂLĔTORIE

Primăvara cea verḑie
Cu cosiţa-ĭ aurie
Mĭ-a sosit voĭos în ţeară,
Drăguliţa primăvară!

Ş'a adus un dulce soare,
Ş'un sîn plin de lăcrimĭoare.
Ş'a adus o lună plină
Ca s'o scalde în lumină.

Lunca ride şi 'nverdesce,
Doru 'n suflet se trezesce,
Isvoraşul curge 'n vale
Şi-mĭ aduce dor de cale.

Daţi-mĭ, daţi-mĭ aripĭoare,
C'aud glasurĭ de cucoare.
Daţi-mĭ aripí sprintenele
C'aud glas de rindunele.

Să mĕ duc în depărtare
Peste munţĭ şi peste mare.
Să mĕ duc în lumea 'ntreagă
Ca o pasere pribeagă.

Duce-m'aş în cale lungă,
Dor să nu me maĭ ajungă!
Duce-m'aş şi m'aş tot duce,
Dor să nu me maĭ apuce!

1852 — Iaşĭ.

XX

BOSFORUL

Dormĭà în liniștire Bosforul fără valurĭ
Într'a Europeĭ mîndre ș'a Asieĭ verḑí malurĭ
Ca un bălaur verde în lupte ostenit.
Din zorĭ și păn' în noapte pe umerĭ el purtase
Corăbiĭ cu treĭ podurĭ, nenumerate vase
Spre-apus și resărit.

Acum desmerdat însă de-a Ginilor suflare,
Se legănà molatic cu-o leneșă mișcare
Și, ca oglindă vie, sub cer se întindeà.
Ear luna zîmbitoare, și taĭnică, și lină,
Vĕrsând pe-a sale unde dulcĭ spume de lumină,
Cu faţa sa bălae în el se oglindeà.

Precum acele paserĭ, străine călĕtoare,
Ce se abat în şesurĭ la asfinţit de soare,
Strîngênd ale lor aripĭ caḑute de lung sbor,
Mulţime de corăbiĭ cu pànzele 'nvĕlite
Staŭ, umbre uriaşe, fantasme neclintite
Pe luciul Bosfor.

Erà la ceasul taĭnic cànd Geniiĭ de noapte
Dela un mal la altul aduc duĭoase şoapte,
Când marea 'ncet adoarme cu-o suspinare grea.
Atuncĭ când lumea-şĭ pune fantastica sa haĭnă,
Când orĭ ce zefir trece purtând o dulce taĭnă,
Când orĭ ce undă poartă în frunte-ĭ câte-o stea.

Erà la oara tristă când palida cadînă
Cu lacrimĭ pe-a eĭ gene, cu fruntea pe-a sa mână,
Privind în depărtare un sbor de Elcovanĭ,
Ar vrea pe lucĭul apeĭ, ca paserile-acele,
Se fugă 'n sînul nopţeĭ, sburând spre Dardanele,
Departe de tiranĭ.

Nu se zărea atunce pe umeda câmpie
Decât scânteĭ şi fulgerĭ de flacară-argintie
Ce, şerpuind prin apă, pluteaŭ şi s'alungaŭ,

Saŭ Delfinĭ fără numĕr, care, sărind din mare
Şi 'n spume luminoase mişcând a lor spinare,
În valurĭ după stele pe rînd se cufundaŭ.

Acum de mult imamul din minarè càntase,
De mult glasu-ĭ puternic la rugăcĭunĭ chemase,
Copiiĭ luĭ Mohamed în 'naltele geamiĭ;
Nu s'auḑeà în lume decàt suspinurĭ mute
Ş'acele blânde glasurĭ de umbre nevĕḑute
Ce vìn de prin pustiĭ

De-odată 'n întuneric o barcă nezărită
Trecù ca visul negru pe-o frunte adormită,
Lăsând o urmă lungă pe-adîncul umed plaiŭ.
Pe mal un cântic dulce se auḑì de-odată;
Ear barca cu grăbire spre cântic îndreptată
Se afundà în umbra măreţuluĭ saraiŭ.

Constantinopoli.

XXI

STROFE

LUĬ C. NEGRI

I.

Prietinul meŭ Negri, ĭubit şi dulce frate,
Îţĭ scriŭ aceste strofe din locurĭ depărtate
În care-odinioară, ca mine călĕtor,
Lăsând a ta gândire în taĭnicul eĭ sbor,
Adese orĭ ca mine aĭ stat culcat pe malurĭ
Cu sufletu-ţĭ în cerurĭ, cu ochĭ teĭ pe valurĭ.

II

În orĭ ce parte-a lumeĭ străin eŭ mĕ găsesc,
Îmĭ place, sunt ferice la tine să gândesc,
Şi 'n orĭ ce întîmplare a vĭeţiĭ mele-mĭ place

La gândurile mele părtaş de a te face,
Căcĭ din copilărie cu tine m'am deprins
Să 'mpart orĭ ce simţire de care sînt cuprins.

III.

De me muncesce dorul când îmĭ aduc aminte
De vremile trecute a dragosteĭ ferbinte;
De simt a mele lacrimĭ curgênd încetişor
Când se deşteaptă 'n mine al ţeriĭ gingaş dor;
Durerí saŭ veselie, orí ce vie simţire
M'apropie de tine cu-o dulce înfrăţire.

IV.

Acum pe malul măreĭ, la umbră stând culcat,
În linişte adîncă şi 'n visurĭ cufundat,
Privesc trecând mulţime de vase călĕtoare
Ce lunecă pe valurĭ ca lebede uşoare,
Şi gându-mĭ le urmează sub cerul fără norí
Ca paserea pribeagă ce cată-un cuĭb de florĭ.

V.

El merge să revadă acele mîndre plaĭurĭ,
A tinereţeĭ noastre armonioase raĭurĭ,
În care, ca şi tine, o, scumpe frăţior,

Simţit-am al meŭ suflet ferice, ĭubitor,
Crescând în înflorire sub al ĭubireĭ soare
Şi culegând a lumeĭ plăcerĭ încântătoare.

VI.

Se duce el în grabă ş'opresce sborul seŭ
Pe unde-odinioară trecut-am tu şi eŭ,
Dar maĭ ales îĭ place uĭmit să se închine
Acelor doуĕ ţermurĭ de suvenire pline,
Neapoli, Veneţĭa, poetice surorĭ,
Ce 'n inimile noastre deşteaptă dulcĭ fiorĭ.

VII.

O, Negri, scumpe frate, cât vom trăì în lume
Cu multă 'nduĭoşire şoptì-vom aste nume,
Şi câte orĭ în vĭaţă cu drag le vom şoptì,
Cu drag unul la altul frăţesce vom gândì,
Căcĭ între douĕ inimĭ maĭ strinsă e unirea
Când ele de-o potrivă aŭ cunoscut ĭubirea.

VIII.

Trec aniĭ cu grăbire pe calea scurteĭ vĭeţĭ!
Se vestejesce floarea frumoaseĭ tinereţĭ,
Dar sufletul nu-şĭ perde a sale darurĭ sfinte.

El vecĭnic are vĭaţă, şi îşĭ aduce-aminte
De orĭ care simţire, de orĭ care cuvînt
Ce l'a făcut să afle chear cerul pe pămint.

IX.

Aşà pe vecĭnicie va sta întipărită
În sufletele noastre icoana mult slăvită
A celeĭ ce în lume a fost îngerul meŭ!
Şi oara tristă 'n care, sburând la Dumnedeŭ,
Ne-a dat cea de pe urmă a sa dulce privire,
Unind mânile noastre în vecĭnică 'nfrăţire!

NOTE

NOTE

DOÏNE

I. Doïna. (Pag. 5).

Doïna este cea maĭ vie espresie a sufletuluĭ românesc. Ea cuprinde simţirile sale de durere, de ĭubire şi de dor. — Melodia doïneĭ, pentru cine o înţelege, este chear plângerea duĭoasă a patrieĭ noastre după gloria sa trecută!

II. Babă-Cloanţa.

Feară-verde să-l gonească... (Pag. 10).

Feară-verde, Sânge-roş şi Hraconit, sînt stihiĭ duşmane omuluĭ.

Vîrcolacĭul se lăţesce
Sus pe lună ca un nor... (Pag. 11).

Poporul român crede că vîrcolaciĭ mănâncă soarele şi luna în timpul eclipselor. Această credare superstiţioasă domnesce în

ţĕrile noastre tocmaĭ din timpul Dacilor, căcĭ însuşĭ Ovidie pomenesce despre dînsa în poesiile sale. Vîrcolacĭul se numesce în limba latină : *vermicolacius*.

IV. Craiŭ-noŭ. (Pag. 21).

Când se arată Craiŭ-noŭ pe cer, fetele şi flăcăiĭ românĭ es în câmp de-ĭ adresează rugămințĭ pentru îndeplinirea dorinţelor lor.

V. Maghĭara. (Pag. 27).

În munţiĭ Slatineĭ curge un pîrăŭ mic ce se numesce Maghĭarniţa. Legenda poporală spune că numele luĭ se trage dela întîmplarea descrisă în această baladă.

VI. Altarul Mănăstiriĭ Putna. (Pag. 34).

Subiectul acesteĭ balade l'am cules în Bucovina, şi chear la mănăstirea Putna, unde se află mormîntul erouluĭ care a zidit-o.

VII. Andriĭ-Popa. (Pag. 37).

Acest hoţ a cutrierat ţeara şepte anĭ întregĭ, fără a-l putea prinde vre o potiră. — La anul 1818, Michaiŭ Cozoni, unchiul autoruluĭ, a fost însărcinat prin poruncă domnească, ca să pue mâna pe acel hoţ vestit. Decĭ, întîlnindu-l la Valea-seacă, l'a ucis din fuga caluluĭ, după o cruntă luptă de câteva oare. La 1821, când a isbucnit revoluţia grecească, Michaiŭ Cozoni, a căruĭ suflet măreţ se aprindeà lesne la glasul libertăţeĭ şi a vitejieĭ, s'a înrolat în armia luĭ Ipsilanti cu rang de sutaş *(ekatondas)*, şi la crunta bătălie a Grecilor cu Turciĭ în Valachia, la Drăgăşanĭ, a rémas pe câmpul răsboiuluĭ, după ce făcuse marĭ şi minunate vitejiĭ.

Haĭ la goană de neferĭ.
Haĭ la horă de muĭerĭ! (Pag. 39).

Istoric.—Acesta erà răcnitul luĭ Andriĭ Popa, când se isbeà asupra potirelor ce întîlnea.

IX. Ursiţiĭ. (Pag. 45).

Fetele române întrebuinţează deosebite mijloace de a cunoasce ursiţiĭ ce vor avea. Unele descântă isvoarele, credênd că vor vedea în faţa apeĭ chipurile bărbaţilor de carĭ aŭ să aĭbă parte; altele îşĭ leagă ochiĭ în noaptea ajunuluĭ Bobotezeĭ, şi merg de pun mâna pe un par din gardul caseĭ. Dacă se întîmplă ca acel par să fie drept şi curat, ursitul are să fie nalt şi bine făcut; ear dacă, din contra, parul e strîmb şi nodoros, ursitul are să fie bătrân şi urît, etc., etc.

X. Strigoiul. (Pag. 50).

Această baladă am compus-o în tovărăşie cu Costachi Negri, împărţindu-ne subiectul în două părţĭ; eŭ am lucrat partea I şi Negri partea II. — Acea compunere a prietinuluĭ meŭ, plină de frumuseţĭ poetice, este una din cele maĭ nimerite scrierĭ ale sale.

XII. Strunga. (Pag. 59).

Pădurea Strungăĭ a fost mult timp locaşul cetelor de hoţĭ, încât acest nume a rĕmas vestit în Moldova, precum Pădurea-neagră în Germania şi pădurea Bondi în Francia.

Olĭolĭo! mĕĭ, Tae-babă. (Pag. 61).

Tae-babă: poreclă haĭducească.

XIV. Fĕt-Logofĕt. (Pag. 66).

Fĕt-logofĕt este eroul poveştilor poporale ; el se luptă cu zmeiĭ, şi-ĭ frumos ca soarele, avênd ca şi el plete de aur.

XV. Hora. (Pag. 69).

Hora este chear jocul cel vechiŭ a Romanilor şi care era cunoscut sub numele de *chorus*. În timpul horeĭ este obiceiŭ ca unul din dănţuitorĭ să cânte din gură şi să dee astfel tonul danţuluĭ.

Duh-de-spaĭmă, Peĭ-nălucă. etc. (Pag. 70).

Porecle date ţiganilor lăutarĭ.

XVI. Sburătorul. (Pag. 73)

Sburătorul este un geniŭ nevĕḑut, care pândesce fetele în luncĭ şi le sărută pe furiş.

XVIII. Cinel-Cinel. (Pag. 78).

Flăcăiĭ şi fetele dela ţeară petrec serile erniĭ la şeḑĕtoare propuindu-şĭ cimiliturĭ, dintre carĭ unele sînt foarte poetice.

XX. Dorul romànceĭ. (Pag. 82).

Nani, nani puişor...

Femeile romànce aŭ obiceiŭ a legănà şi adormì copiiĭ lor cu cântice dulcĭ şi melodioase, în carĭ cuvîntul *nani, nani*, rĕsună ades ca o duĭoasă desmerdare.

XXIV. Mărioara-Florioara. (Pag. 92).

Când norocu-şĭ schimbă pasul.
N'aduc anĭ ce-aduce ceasul (Pag. 111)

Proverb naţional.

LĂCRIMĬOARE

X. Pescarul Bosforuluĭ. (Pag. 146).

Un talisman bogat.

Popoarele Orientuluĭ aŭ o oarbă încredere în puterea talismanurilor.

Eŭ care dorm la Ĭuschĭudar... (Pag. 147).

Ĭuschĭudar saŭ Scutari: oraş mare pe malul Bosforuluĭ în Asia, în faţă cu Galata.

Maĭ răpeḑĭ decât Elcovanĭ. (Pag. 148).

Elcovanĭ: paserĭ ce sbaoră răpede pe luciuĭ Bosforuluĭ. Turciĭ cred că ele sînt sufletele celor ce nu aŭ putut intrà în raĭul luĭ Mahomed şi aŭ mare respect pentru dînsele.

Pe mal la Kandilì. (Pag. 149).

Kandilì: sat frumos pe malul Asieĭ, la mijlocul Bosforuluĭ.

XIV. Bĭondineta. (Pag. 160).

Mâne micì de patricĭană.

Nobiliĭ Veneţieĭ se numeaŭ Patricianĭ.

Să porţi apă de vîndare. (Pag. 161).

La Veneţia sînt fete ce poartă apă de vîndare în ciubere de bronz.

Tiţiano-mi dise 'ncet.

Tiţiano: pictorul cel maĭ vestit a Veneţieĭ.

Şi pe vechiul Bucentaur. (Pag. 162).

Bucentaurul erà în timpul măririeĭ Veneţieĭ un vas mare aurit, pe care Dogiĭ, la încoronarea lor, se duceaŭ ca să arunce un inel în valurĭ, drept semn de logodnă cu marea Adriatică.

XVI. Gondoleta. (Pag. 167).

În lagună de ne place...

Lagunele Veneţieĭ sînt insule ce se arată în faţa apeĭ când se retrage marea.

Pentru noĭ Siroco tace...

Siroco este un vînt ferbinte care suflă despre Africa şi care tulbură ades marea Adriatică.

Pe-a luĭ Lido verde mal.

Lido: Insulă alăture cu Veneţia, în faţa Palatuluĭ Dogilor.

SUVENIRE

VII. Zimbrul şi Vulpea. (Pag. 204).

S'a prefăcut în Zimbru...

Deul Joe când a răpit pe Evropa.

Aĭ ris şi tu în viaţă o cioară îngâmfată.

Vedĭ fabula luĭ Lafontaine: Vulpea şi Corbul.

N. B. Limba românească, deşì este pretutindene vorbită în Moldova, Valachia, Bucovina, Besarabia, Transilvania şi Banat, însă unele cuvinte a eĭ se pronunţă deosebit în aceste provinciĭ a Românieĭ, de esemplu: în Valachia cuvintele: **miros, duşman, bolnav**, se pronunţă cu accentul pe cea de pe urmă silabă, când din contra aceleaşĭ cuvinte în Moldova primesc accentul pe cea de'ntâĭ silabă.

Cuvîntul **aripă** în Valachia primesce accentul pe litera începetoare *a*, ear în Moldova pe silaba următoare *ri*.

Cuvintele: **gondolă, Bosfor, Adriatică** primesc accentul când pe silabele, *gon, Bos, À;* când pe silabele, *do, for, ti,* etc.

Poesia, ca o fiĭcă bună a Românieĭ, adoptează cu drag toate aceste pronunţiĭ deosebite, şi le întrebuinţează după cuviinţa ritmuluĭ şi după îndemnul armonieĭ.

MĂRGĂRITĂRELE

1852—1862

Lacrimile isvorite dintr'un suflet simţitor,
Precum roŭa dimineţiĭ, se înalţă 'n taĭnic nor,

Si se duc de se revarsă pe al Domnuluĭ altar
În odoare preţioase, in ceresc mărgăritar.

I

DEŞTEPTAREA ROMÂNIEĬ

1848

Voĭ ce staţĭ în adormire, voĭ ce staţĭ în nemişcare,
N'audiţĭ prin somnul vostru acel glas triumfător,
Ce se 'nalţă păn' la cerurĭ din a lumeĭ deşteptare
Ca o lungă salutare
Cătr'un falnic viitor?

Nu simţiţĭ inima voastră că tresare şi se bate?
Nu simţiţĭ în peptul vostru un dor sfînt şi românesc

La cel glas de înviere, la cel glas de libertate
Ce pătrunde și resbate
Orĭ ce suflet omenesc?

Eată lumea se deșteaptă din adînca-ĭ letargie!
Ea pășesce cu pas mare cătr'un ţel de mult dorit.
Ah! treziţi-ve ca dînsa, fraţiĭ meĭ de România!
Toţĭ sculaţĭ cu bărbăţie,
Ḑiua vĭeţeĭ a sosit!

Libertatea 'n faţa lumeĭ a aprins un mîndru soare,
Ș'acum neamurile toate cătră dînsul aţintesc
Ca un cârd de vulturĭ agerĭ ce cu-aripĭ mântuitoare
Se cerc vesel ca să sboare
Cătră soarele ceresc!

Numaĭ tu, popor Române, să zacĭ vecĭnic în orbire?
Numaĭ tu să fiĭ nevrednic de-acest timp reformator?
Numaĭ tu să nu ĭeĭ parte la obșteasca înfrăţire,
La obșteasca fericire,
La obștescul viitor?

Până când să creadă lumea, o, copiĭ de România!
C'orĭ ce dor de libertate a perit, s'a stins din voĭ?

Pân când să ne tot plece cruda, oarba tiranie
Şi la caru-ĭ de trufie
Să ne 'njuge ca pe boĭ!

Până când în ţeara noastră tot străinul să domnească?
Nu sînteţĭ sătuĭ de rele, n'aţĭ avut destuĭ stăpânĭ?
La arme, vitejĭ, la arme, faceţĭ lumea să privească
Pe câmpia Românească
Cete mîndre de românĭ!

Sculaţĭ fraţĭ de-acelaşĭ nume, eată timpul de frăţie!
Peste Molna, peste Milcov, peste Prut, peste Carpaţĭ
Aruncaţĭ braţele voastre cu-o puternică mîndrie
Şi de-acum pe vecĭnicie!
Cu toţĭ mânile ve daţĭ!

Haĭ copiĭ de-acelaşĭ sânge! haĭ cu toţĭ într'o unire
Libertate-acum saŭ moarte să cătăm, să dobândim.
Pas, Românĭ, lumea ne vede... Pentru-a patrieĭ ĭubire,
Pentru-a mameĭ desrobire
Vĭeaţa noastră să jertfim!

Fericit acel ce calcă tirania sub picĭoare!
Care vede 'n a luĭ ţeară libertatea re'nviind.

Fericit, măreţ acela care sub un falnic soare
Pentru Patria sa moare,
Nemurire dobândind.

II

SENTINELA ROMANĂ

POEM ISTORIC

I.

Romanul nu pere.

Din vîrful Carpaţilor,
Din desimea braḑilor,
Răpeḑit-am ochiĭ meĭ
Ca doĭ vulturĭ sprintineĭ,
Pe cea vale adîncită
Şi cu florĭ acoperită,
Ce se 'ntinde ca o ceaţă
Păn' în Dunărea măreaţă

Și de-acolo 'n depărtare
Păn' în Nistru, păn' în Mare.
Ear pe cel amar pustiĭ
Cu vĕḑutul ce 'ntâlniĭ?
Întâlniĭ viteaz oștean,
Purtând semne de Roman,
Falnic, tare ca un leŭ,
Și cu chip frumos de ḑeŭ.
Brațu-ĭ stâng erà 'ncordat
Sub un scut de fer săpat
Ce ca soarele sorĭà,
Și pe care se zărĭà
O lupoaĭcă argintie
Ce păreà a fi chiar vie,
Și sub fearăă doĭ copiĭ
Ce păreaŭ a fi chiar viĭ.
Mâna-ĭ dreaptă ținea palăă,
Ear pe cap purtà cu falăă
Coĭf de aur lucitor,
Ca un ḑeŭ nemuritor.

Cel viteaz erà călare
Pe-un cal alb in nemișcare,
Și, ca dînsul, neclintit
Sta privind spre resărit.
Numaĭ ochiĭ seĭ mișcà,
Vulturesce-ĭ alergà

Pe cea zare cenuşie,
Lungă, taĭnică, pustie,
Unde ca prin vis trecând,
S'audĭà din când în când
Vuet surd, grozave şoapte
Ce venĭaŭ din Meaḑă-noapte,
Sgomot lung, înăduşit
Ce venĭà din Resărit.

Earba nu se clătinà,
Frunḑa nu se legănà.
Pasерea la munţĭ sburà,
Feara 'n codri tremurà,
Căcĭ prin lumea spăĭmântată,
În uĭmire cufundată,
Treceaŭ recĭ fiorĭ de moarte,
Presimţirĭ de rele soarte!
Ear pe cer un vultur mare,
Făcênd cercurĭ de sburare,
Se vedeà plutind cu fală,
Şi 'n rotirea-ĭ triumfală,
Tintĭà ochĭul seŭ măreţ
Pe viteazul călăreţ.

— «Cine eştĭ? de unde eştĭ?
«Pe la noĭ ce rătăcescĭ?

— «Sînt Roman şi sînt oştean
«De-a 'mpĕratuluĭ Traĭan!
«Maĭca Roma cea bĕtrână
«Mĭ-a pus arma asta 'n mână
«Şi mĭ-a ḑis cu glasul seŭ:
«Fiĭul meŭ, alesul meŭ!
«Tu din toţĭ aĭ meĭ copiĭ
«Cel maĭ tare 'n vitejiĭ!
«Mergĭ în Dacia, grăbesce,
«Pe barbarĭ de-ĭ risipesce,
«Ş'apoĭ vecĭnic veghează,
«Sentinelă mult vitează.
«Şi te-aţine la hotare
«Că s'aud în depărtare
«Resunând duşmane pasurĭ,
«Meninţând barbare glasurĭ...»

«Venit-am şi am învins!
«Pe barbarĭ pe toţĭ ĭ-am stins,
«Şi pe ţermurile lor
«Acum, Domn stăpânitor,
«Aştept oardele avane,
«Aştept limbile duşmane
«Care vin din resărit
«Ca potop nemărginit
«Să cuprindă, să înnece
«Tot pămîntul unde-or trece!»

— «O, viteze neferice,
«Aĭ să perĭ în câmpĭ aice!»

— «Eŭ să per, eŭ?.. nicĭ odată!
«Vie-o lume încruntată,
«Vie valurĭ marĭ de foc...
«Nicĭ că m'or clintì din loc.
«Tot ce-ĭ verde s'a uscà,
«Rîurile vor secà,
«Şi pustiul tot mereŭ
«S'a lăţì 'mpregĭurul meŭ,
«Dar eŭ vecĭnic în picĭoare
«Pintre valurĭ arḑĕtoare
«Voiŭ luptà, lupta-voiŭ foarte
«Făr' a fi atins de moarte,
«Căcĭ Român sînt în putere,
«*Şi Românu 'n vecĭ nu pere!*

II.

Apa trece, petrele remân.

Abĭe ḑice, şi de-odată
Fulgeră 'n cer o săgeată,
Vîjîe, vine, lovesce
Scutul care zinghenesce

Ș'o respinge-o svîrle jos
Ca pe-un șerpe veninos.
După dînsa 'n depărtare,
Colo 'n fund, în fund la zare,
Se ivesce-un negru nor
Plin de sgomot sunător,
Ce tot vine, ce tot cresce
Și pe câmpurĭ se lățesce
Cât e zare de zărit
Între Nord și Resărit!

— Sentinelă priveghează,
Norul crunt înaintează.
Sentinelă, te arată,
Norul crunt se sparge!.. Eată!
Eată oardele avane,
Eată limbile dușmane
De Gepiḑĭ și de Bulgarĭ,
De Lombarḑĭ și de Avarĭ!
Vin și Huniĭ, vin și Goțiĭ,
Vin potop, potop cu toțiĭ
Pe caĭ ĭuțĭ ca rîndunele,
Fără frîe, fără șele,
Caĭ sirepĭ ce fug ca vîntul
De cutremură pămîntul!
Mulțĭ sint ca nisipul măreĭ,
Mulțĭ ca ghearele mustrăreĭ

Într'un suflet păcătos,
Într'un cuget sângeros!..
Saĭ, Române, pe omor,
Fă-te fulger răsbitor,
Fă-te Dunăre turbată,
Fă-te soartă ne'mpăcată,
Căcĭ potopul, eată-l vine
Şi-ĭ amar, amar de tine!

— Vie!..

Ca o stîncă naltă
Ce din vîrf de munte saltă,
Tună, se rostogolesce,
Cade, rumpe şi sdrobesce
Codriĭ vechĭ din a sa cale
Păn' în fund, în fund devale;
Astfel crunt ostaşul meŭ
Îşĭ isbesce calul seŭ
Peste codriĭ mişcătorĭ
De Barbarĭ năvălitorĭ.
El îĭ sparge şi-ĭ răsbesce,
Snopurĭ, snopurĭ îĭ cosesce
Si-ĭ înfrânge, şi-ĭ respinge,
Şi-ĭ alungă, şi-ĭ învinge!
Calu-ĭ turbă, muşcă, sare,
Nechezind cu înfocare,

Calcă trupurĭ sub picĭoare,
Sfarmă arme sunătoare
Şi cu greŭ în sânge 'noată,
Şi mereŭ se 'ndeasă 'n gloată.

Crunt răsboiŭ, privire cruntă!
Fiul Romeĭ se încruntă...
Fulgerĭ es din ochiĭ seĭ!
Fulgeră miĭ de scânteĭ
Dintr'a armelor cĭocnirĭ
Şi lucĭoase zinghenirĭ.
Sbor topoarele-aruncate,
Sbîrnăe-arcele 'ncordate
Şi săgeţile uşoare
Nourează mîndrul soare.
Caiĭ saltă şi nechează,
Lupta urlă, se 'ncleştează
Şi barbariĭ toţĭ grămadă
Morţeĭ crude se daŭ pradă!
Dece cad, o sută mor,
Sute vin în locul lor!
Miĭ întregĭ se risipesc,
Alte miĭ în loc sosesc!
Dar viteazul cu-a sa pală
Face drum pintre năvală,
Şi pătrunde prin săgeţĭ,
Că-ĭ Român cu şepte vĭeţĭ!

În zadar hidra turbează,
Trupu-ĭ groaznic încordează,
Geme, urlă şi crâşnesce.
Şi 'npregĭur se 'ncolăcesce.
Fiul Romeĭ se aprinde,
Hidra 'n mâni-ĭ o cuprinde
Ş'o sugrumă, şi o sfarmă,
Ş'o învinge, şi o darmă!..
Fug Gepiḑiĭ, fug Bulgariĭ,
Şi Lombarḑiĭ şi Avariĭ;
Fug şi Huniĭ, fug şi Goţiĭ,
Fug potop, potop cu toţiĭ
Şi se duc, se duc ca vîntul
Asurḑind întreg pămîntul
De-a lor urlete barbare,
De-a lor vaete amare!

III.

Roma, Roma nu maĭ este!

Unde-s oardele avane?
Unde-s limbile duşmane?
Aŭ perit, s'aŭ stins din faţă,
Precum toamna 'n dimineaţă
Se topesc, se sting la soare
Negurile-otrăvitoare!

Cu ce vifor de urgie
Năvăliră 'n Romànie!
Cum veniră de turbaţĭ
Ca bălaurĭ încruntaţĭ,
Cu o falcă 'n cerul sfînt
Şi cu alta pe pămînt!
Dar s'a dus cum n'aŭ venit
În pustiul lor cumplit,
Părăsind în urma lor
Câmpul lupteĭ de omor!
Lat e câmpul celeĭ lupte,
Lat şi plin de arme rupte,
Plin de trupurĭ fărămate
Care zac grămeḑĭ culcate,
Plin de sânge ce-l pătează
Şi văzduhul aburează!

Unde sînt atâte vĭeţĭ,
Unde-s ochiĭ îndrăzneţĭ?
Moartea rece le-a cuprins,
Într'o clipă ea le-a stins,
Şi pe câmpul cel de moarte,
Crunt locaş de rele soarte,
S'a lăsat acum de-odată
O tăcere 'nfricoşată!
Numaĭ când, din vreme 'n vreme,
Se aude-un glas ce geme,

O jălire 'ntristătoare,
Un suspin de om ce moare,
Saŭ nechezul dureros
Unuĭ cal resturnat jos,
Care cheamă ne 'ncetat
Pe stăpânu-ĭ jos culcat.

Soarele îșĭ schimbă locul
Și apune roș ca focul,
Întindênd pe cea câmpie
O văpseală purpurie
Ca un sângeros veșmînt
Peste-un lung și trist mormînt!
Ear în naltul ceruluĭ,
De-asupra mormîntuluĭ,
Țipă vulturul cu fală,
Și 'n rotirea-ĭ triumfală
Încunună cu-al seŭ sbor
Pe viteazu 'nvingător.

Să trăescĭ ostaș romane,
Stîlp a lumeĭ apusane!
Tu cu peptu-țĭ aĭ oprit
Valul crunt de resărit,
Și cu brațul teŭ armat
Pasul soarteĭ l'aĭ schimbat!

Dar ce ḑic!.. un fior rece
Printre-a lumeĭ vine trece,
Căcĭ de-odat' un glas prin lume,
Fără seamĕn, fără nume,
Sună, duce-o neagră veste:
Roma, Roma nu maĭ este!..

Ḑis-a glasul, un resunet
Lung respunde ca un tunet,
Şi a Romeĭ vultur falnic
Cade, dând un ţipet jalnic!
Ḑis-a glasul, şi cu jale,
Plângênd soarta mumeĭ sale,
Fiul Romeĭ ceĭ bătrâne
Scapă armele din mâne,
Pleacă fruntea şi 'n durere
Moartea cheamă, moarte cere!

Eară calu-ĭ frăţior,
Nechezând încetişor,
Câmpul lupteĭ părăsesce
Şi spre munţĭ încet pornesce,
Ducênd lin şi nesimţit
Pe stăpânul luĭ ĭubit...
Eĭ se duc în tristă cale
Şi pe urma lor devale

Cade-o noapte 'ntunecoasă,
Noapte oarbă, fioroasă
Ca fundul pămîntuluĭ
Ca taĭna mormîntuluĭ!
Şi sub neagra sa aripă
Se şterg toate într'o clipă
Cum se şterge de uşor
Visul cel amăgitor,
Şi ca suvenirul sfînt
Celor care nu maĭ sînt!..

Munţiĭ Carpaţĭ. — 1848.

III

MOȚUL ȘI SECUIUL

SCENĂ DIN MUNȚIĬ ARDEALULUĬ, 1848

MAGHĬARUL

Moțule,
Mĕĭ Hoțule!
Nu tot trage 'n carne vie,
Și maĭ trage 'n cea pustie.
Nu tot bate 'n peptul meŭ,
Că-ĭ păcat de Dumnedeŭ!

ROMÂNUL

Puĭule,
Secuĭule!
Ce caţĭ tu la noĭ in munte?
Lance 'n coaste, bardă 'n frunte,
Orĭ un plumb vrăjit în pept,
Să te ducĭ în raiŭ de-a drept?

MAGHĬARUL

Moţule,
Mĕĭ hoţule!
Tu eştĭ tare, eŭ sînt tare;
Bun e Dumneḑeŭ şi mare!
De te aş prinde 'n mâna mea,
Ḑile tu n'aĭ maĭ avea.

ROMÂNUL

Puĭule,
Secuĭule!
Eŭ sînt tare, tu eştĭ tare,
Dar ţĭ-e lauda prea mare!
De-al de tine, fĕtul meŭ,
Mulţĭ vitejĭ ucis-am eŭ.

MAGHĬARUL

Moţule,
Mĕĭ hoţule!
Saĭ din munte, dă-te 'n vale
Ca să-mĭ maĭ scurtezĭ din cale.
În cea vale de-aĭ săltà,
Vaĭ ş'amar de vĭeaţa ta!

ROMÂNUL

Puĭule,
Secuĭule!
Nicĭ eŭ să robesc la tine,
Nicĭ tu să robescĭ la mine.
Vreĭ, nu vreĭ dintr'un cuvînt?
Că te sting de pe pămînt!

MAGHĬARUL

Moţule,
Mĕĭ hoţule!
Tu n'aĭ nume, tu n'aĭ ţeară,
Asta-ĭ patria Maghĭară.
Tu să cade să-mĭ robescĭ,
Căcĭ tu om încă nu eştĭ.

ROMÂNUL

Puĭule,
Secuĭule!
Na! te du pe ceea lume,
Ca să afli de-al meŭ nume.
Spue-ţĭ morţiĭ din mormînt
De sînt om saŭ de nu sînt!

1848. — Braşov.

IV

VIS DE POET

Ea erà frumoasă, dulce 'ncântătoare
Ca o floare vie căḑută din soare;

Lumea 'namorată şi de dorurĭ plină
O slăvĭà în taĭnă ca pe o regină,

Şi pe când nicĭ visul nu 'ndrăznĭà, nicĭ dorul
Până lângă dînsa să-şĭ înalţe sborul,

Gingaş cu ĭubire, un poet ferice
Prin a luĭ cântare îndrăznĭà a-ĭ dice:

— «Când privesc la tine, scumpa mea ĭubită,
«Ca o liră dulce inima-mĭ trezită

«Cântă şi serbează bunurile vĭeţiĭ,
«Farmecul ĭubireĭ şi a tinereţiĭ.

«Când privesc la tine, draga mea frumoasă,
«Raĭul îmĭ deschide poarta-ĭ radioasă,

«Şi zăresc pintr'insa plaĭul nemurireĭ
«Unde ne aşteaptă îngerul ĭubireĭ.

«Atuncĭ omenirea, vĭeaţa de amarurĭ,
«Se îmbracă 'n ochi-mĭ cu plăcute darurĭ;

«Patria-mĭ ascunde chinurile-ĭ grele,
«De zîmbesce vesel fericireĭ mele,

«Şi tot ce încântă, tot ce dă uĭmire,
«Tot ce 'nalţă omul la Dumnedeire,

«Dragostea, virtutea, dulcea poezie
«Îmĭ şoptesc de tine şi mĕ'nchină ţie!

«Ear când mult ferice, îmĭ aduc aminte
«Că'ntre-a noastre inimĭ sînt legăturĭ sfinte,

«Că tu, înger dulce, tu, minune vie,
«Aĭ venit din cerurĭ ca să te daĭ mie!

«C'al tĕŭ sîn ferbinte bate pentru mine,
«C'a ta frumuseţe este al meŭ bine...

«O, atuncĭ, ĭubită, sufletu-mĭ s'aprinde,
«Nobilă mîndrie vine de-l cuprinde,

«Şi simt că el numaĭ e menit pe lume
«De a fi altarul scumpuluĭ teŭ nume!»

Astfel la picĭoare-ĭ poetul cântà,
Ear ea, vĕrsând lacrimĭ, blând îl ascultà,

Şi 'n a sa uĭmire gingaşă, adincă,
Îl rugà, zimbindu-ĭ, să maĭ cânte încă:

— «Spune-mĭ ce minune, care scump odor
«Ar puteà în lume să-ţĭ insufle dor?

«Care vis de aur s'a oprit din cale
«Ca să fie visul tinereţeĭ tale?

«Vreĭ pe-aripa dalbă unuĭ sprinten nor
«Cerul şi pămîntul să-ĭ alergĭ uşor?

«Vreĭ s'anin pe frunte-ţĭ mărgăritărele,
«Salbe înşirate pe raze de stele?

«Vreĭ tu la picĭoare-ţĭ lumea s'o închin?
«Vreĭ să fiĭ regina ceruluĭ senin?

«Spune-mĭ ce minune doresci ca să nască
«Pentru-a ta plăcere dragostea-mĭ cerească?»

— «Dragul meŭ poete! nu doresc odoare,
«Din a ta cunună vreŭ numaĭ o floare.

«Acea floare scumpă dacă aş aveà,
«Altă 'mpodobire pe frunte n'aş vrea.

«Şi numaĭ amorul care me învie
«Ar întrece 'n mine falnica-mĭ mîndrie!

«Tu eştĭ visul gingaş ce din sborul seŭ
«Varsă încântare sufletuluĭ meŭ.

«Tu-mĭ îndulcescĭ vĭeaţa, tu-mĭ şoptescĭ din stele,
«Tu luminezĭ calea rugăcĭuneĭ mele,

«Şi în vecĭ pe tine cu drag te găsesc
«În orĭ ce îmĭ place, în orĭ ce ĭubesc,

«Ş'o credinţă sfintă dela cer îmĭ vine
«Că în altă lume m'am ĭubit cu tine.

«O, mult îmĭ e scumpă închinarea ta,
«Căcĭ, ĭubind, amorul tu sciĭ a-l cântà,

«Şi prin armonia dulceĭ tale lire
«Vom sburà 'mpreună către nemurire.

«O, pleacă-a ta frunte pe inima mea
«De ascultă dorul ce şoptesce 'n ea,

«Ş'apoĭ cântă lumeĭ ţeara mea slăvită,
«Cântă România şi pe-a ta ĭubită!..»

Cine-ar puteà crede că acest amor
A fost o părere, un vis trecĕtor?

Poetul visase, cum visez poeţiĭ,
Florĭ de altă lume pe cărarea vieţiĭ.

Ear când la lumină ochiĭ a deschis,
În cerurĭ sburase cerescul seŭ vis!

— «O, vis a ĭubireĭ,» — ḑis'a el cu jale,
Simţind douĕ lacrimĭ pe genele sale! —

«Scumpă nălucire! te întoarce 'n raiŭ,
«Mergĭ de înfloresce pe cerescul plaiŭ,

«Căcĭ un vis ca tine, așa de ferice
«A 'nflorì nu poate pre pămînt, aice!

V

BISERICA RISIPITĂ

LEGENDĂ

I.

Sus, pe muntele Ceahleŭ,
Stă la păndă Duhul reŭ
Şi aruncă peste munţí
Ochiĭ seĭ şerpìĭ şi crunţĭ,
Cu ochirea-ĭ să zărească,
Vre o pradă sufletească.
Dar de-odată el tresare,
Căcĭ aude 'n depărtare
Glas de clopot chemător
Printre munţĭ resunător
Şi cu groază el zăresce
Pe câmpia ce 'nverḑesce

O biserică măreaţă
Strălucind albiŭ prin ceaţă
Lâng'a Bistriţeĭ verḑĭ malurĭ
Ca un vas frumos pe valurĭ.

II.

Satan urlă, Satan sbeară,
Căcĭ maĭ vede, vede eară
Şirurĭ albe de Românĭ,
De femeĭ cu florĭ în mânĭ,
Şi copiĭ şi mîndre fete,
Şi flăcăĭ cu negre plete,
Coborind ca lungă oaste,
Pe-ale dealurilor coaste,
Resbătând codriĭ pustiĭ,
Trecànd peste ape viĭ,
Şerpuind prin văĭ adîncĭ,
Sărind peste 'nalte stîncĭ,
Şi 'ndreptându-se în cale
La biserica din vale,
Unde clopotul sunà
Şi 'n văzduh se legănà.

III.

Satan urlă, Satan ḑice:
«Răpeḑì-me-voiŭ de-aice,

«Şi în gheară de-o voiŭ strînge,
«Limba 'n clopot o voiŭ frânge,
«Vecĭnic ea să nu maĭ sune
«Ceasul crunt de rugăcĭune!..
Şi cum dice, în turbare,
De pe munte falnic sare,
Aripĭ negre întindênd
Şi cu ele 'ntunecând
Şepte codri marĭ, căruntĭ,
Şepte sate, şepte muntĭ!
El se 'nalţă şi se lasă
Pe clopotniţa frumoasă,
Ca un vultur răpitor
Pe o lebădă în sbor.

IV.

Turnul geme 'n temelie
Ca de aspră vijelie.
Clopotul dogit resună
Clătinat ca de furtună,
Şi pe earbă vestejită
Cade crucea aurită.
Ear Satan grozav scrişnesce,
Clopotul din turn smuncesce
Şi-l aruncă 'n depărtare
Peste Bistriţa cea mare.

«Unde eştĭ, Dumneḑeŭ sfinte?
«Unde eştĭ, Doamne părinte?
«De laşĭ tu pe Duhul reŭ
«Să calce locaşul teŭ?»
Astfel munţiĭ staŭ privind,
Către cerurĭ glăsuind!

V.

Eară Bistriţa vitează,
Apele-şĭ înfuriează,
Vrênd cu sgomot să înnece
Pe Satan în sînu-ĭ rece.
Ea adună mărĭ de apă
Şi 'ntr'o clipă malul sapă,
Încât turnul de pe mal
Cade 'n aprigul eĭ val
Cu Satan ce se afundă
Ca un fulger într'o undă!
Apa saltă, clocotesce,
Nicĭ că se maĭ limpeḑesce!
Şi de-atuncĭ în acel loc
Ea tot ferbe ca de foc,
Şi adese orĭ s'aude
Resuflând gemete crude

VI

Spun păstoriĭ din Ceahleŭ
Că în timpul acel greŭ
Cerurile s'aŭ deschis
Ş'un glas taĭnic ar fi ḑis:
«Tu ce-aĭ fost de Ĭad călcată,
«Mănăstire blăstemată,
«Tu să aĭbĭ atuncĭ ertare,
«De blăstem să aĭ scăpare,
«Când doĭ îngerĭ ĭubitorĭ
«Într'o noapte fără norĭ
«S'or oprì din a lor cale
«Pe risipurile tale,
«Şi prin dulcea lor ĭubire
«Ţĭ-or aduce-a mea sfinţire!..»
. . . .
— Fost-a, nu, aşa minune?
Bistriţa o poate spune!

VI

CÂNTICUL MARGARETEĬ

Auḑit-aĭ, frate, de un plaiŭ frumos
Care 'n vecĭ resună de cântărĭ ĭubite?
Unde se 'mpreună cerul luminos
Cu albastrul măreĭ ceĭ nemărginite?
  Acolo mĭ-e dorul, acolo me vreŭ;
  Pe-ale tale braţe du-me, dragul meŭ!

Unde vîntul seriĭ, blînd ca un suspin,
Leagănă 'n tăcere dalbe florĭ de aur?

Unde pe-ale rodiĭ salbe de rubin
Flutură verdeaţa frunḑelor de laur?
  Acolo mĭ-e dorul, acolo me vreŭ;
  Pe-ale tale braţe du-me, dragul meŭ!

Auḑit-aĭ, frate, de acel Bosfor,
Ce din valurĭ ese şi s'aruncă 'n valurĭ?
Care oglindează ca prin vis uşor
Taĭnice saraĭurĭ şi 'nverḑite malurĭ?
  Acolo mĭ-e dorul, acolo me vreŭ;
  Pe-ale tale braţe du-me, dragul meŭ.

Unde călĕtorul, vesel îngânat,
Doarme 'n legănarea lungelor caice,
Şi în altă lume taĭnic deşteptat,
Vede împlinirea viselor ferice?
  Acolo mĭ-e dorul, acolo me vreŭ;
  Pe-ale tale braţe du-me, dragul meŭ.

Auḑit-aĭ, frate, de-un plaiŭ îngeresc,
Unde înfloresce scumpa nălucire?
Unde a ĭubireĭ dar Dumneḑeesc
Ca cerescul suflet are nemurire?
  Acolo mĭ-e dorul, acolo me vreŭ;
  Pe-ale tale braţe du-me, dragul meŭ.

Dar ce ḑic? Ah! unde, unde este plaiŭ
Maĭ frumos, maĭ vesel, maĭ bun de ĭubire
Decât ţeara noastră, dulcele-acest raiŭ
Plin de încântare, plin de fericire?
  Acolo mĭ-e dorul, acolo me vreŭ;
  Lasă-me aice să mor, dragul meŭ!

VII

PĂSERICA MĂREĬ

De treĭ ḑile-acum pe mare,
Navigând fără 'ncetare,
Noĭ pămîntul n'am zărit!
Vìntul suflă şi ne 'mpinge;
Orizonul ne încinge
Ca un cerc nemărginit.

În ce parte se răpede,
Ochĭul omuluĭ nu vede

Decât umede câmpiĭ.
Marea-ĭ lată și adîncă!
Cine scie, mâne încă
De-om maĭ fi pintre ceĭ viĭ?

Ḑiua trece, ḑiua scade
Și pe gândurĭ omul cade,
Suspinând încetișor.
Noaptea-aduce miĭ de stele;
Omul trist privind la ele,
Varsă-o lacrimă de dor.

Ear o păserică vine
Prevestind ţermurĭ vecine,
Liman vesel și deschis.
Pe catarg ea saltă, cântă,
Ne uĭmesce, ne încântă
Ș'apoĭ sboară ca un vis.

Într'un suflet cu simţire
Astfel glasul de ĭubire
Sună dulce 'ncântător,
Și din noaptea 'ntunecată
Îl trezesce de-ĭ arată
Mult ferice viitor.

Astfel glasul libertățeĭ
Va suna 'n ḑiua dreptățeĭ
Pentru beata țeara mea,
Şi din umbrele durereĭ
Steaua mîndră-a învierеĭ
Resări-va pentru ea!

VIII

FLOAREA OCEANULUĬ

Pe vîrful aprig acestor malurĭ
O floare mică a resărit,
Şi între cerurĭ şi între valurĭ
E clătinată de vînt cumplit.

Naltă e stînca, marea-ĭ adincă!
Spumegă valul jos clocotind;
Dar floricica sus, de pe stîncă,
Zimbesce vesel, la cer privind.

În zadar vîntul vrea să o sboare
Ca s'o arunce cruntuluĭ val;
Ea îşĭ deschide inima 'n soare
Şi 'nveselesce aprigul mal.

Astfel, ĭubită, în a mea vĭaţă,
Scump suveniru-ţĭ e neclintit;
Şi 'n vecĭ revarsă al luĭ dulceaţă
În al meŭ suflet mult fericit!

Fie talazurĭ în astă lume!
El pe deasupra sboară voĭos
Şi se îngână cu al teŭ nume
Ca floarea mică cu-al eĭ miros

Biariţ. — 1853.

IX

MUNTELE DE FOC

LEGENDĂ DIN MUNŢII APENINĬ

Pe ceĭ munţĭ pustiĭ, selbaticĭ
Din Lombardo-Veneţie
Unde noaptea în orgie
S'adun demoniĭ lunaticĭ.

Hoţĭ de moarte doĭspredece
Staŭ în rond sub vîntul rece
Care şueră şi trece!

Focul ceruluĭ s'aprinde
Urmărit de groaznic tunet,
Şi al munţilor resunet
Pintre văĭ adincĭ se 'ntinde.

Hoţiĭ rîd cu voĭe bună.
Şeful lor, purtând cunună,
Cântă astfel in furtună:

«Varsă 'n cupa mea de aur
«Vinul roş ce desfătează
«Şi me 'mbată, me turbează
«Ca şi sângele pe taur.

«Toarnă, drege tot aice,
«Şi când eŭ *destul* voiŭ ḑice
«Pe-al meŭ cap trăsnetul pice!

«Beţĭ, voĭnicĭ, până la moarte!
«În ceas vesel de plăcere
«Să uĭtăm orĭ ce durere,
«Orĭ ce chin a releĭ soarte.

«Beţĭ, copiĭ, toţĭ după mine
«Şi 'nchinaţĭ cupele pline
«L'a fulgerilor lumine!

«Vîntul bate, cerul tună,
«Munţiĭ urlă, Satan rîde,
«Ĭadul vesel se deschide
«Şi cu noĭ cântă 'mpreună.

«Pe când lumea se 'ngrozesce,
«Omul brav benchetuesce
«Ş'al luĭ suflet se 'ntăresce!

«Tremure-se tot în lume
«Cât va ferbe sânge 'n mine!
«Facă-şĭ cruce şi se 'nchine
«Cel ce-aude de-al meŭ nume!

«Eŭ sînt braţul care frânge!
«Eŭ sînt ochĭul ce nu plânge!
«Eŭ sînt gura ce bea sânge!»

Abĭa ḑice şi de-odată
Cade hoţul de pe munte,
Fulgerat, lovit în frunte
De a ceruluĭ săgeată!...

De-atuncĭ miĭ de focurele,
Limbĭ de pară albăstrele,
Ard pe locurile-acele!

X

HOȚUL ȘI DOMNIȚA

Frunḍă verde de alună!
Trece voĭnicul pe lună
Și codrul voĭos resună.

Trece hoțul haulind,
Pe cărare coborînd,
Din frunḍiș mereŭ pocnind.

Mĕĭ voĭnice, voĭnicele,
Ĭeţĭ tăĭuşul de plăsele,
Pune mâna pe oţele,

Că se primblă pe poticĭ
Treĭ desagĭ de irmilicĭ
Şi de galbinĭ veneticĭ,

Ear în urmă-le călare,
Vine-o mîndră fată mare
Gătită pe măritare.

Ea-ĭ mireasa unuĭ Craiŭ
Şi se duce cu alaiŭ
Peste munte, peste plaiŭ.

Dar copila-ĭ amărîtă
C'a să fie despărţită
De Moldova mult ĭubită.

Şi în gândurile sale
Ea se roagă-amar cu jale
Ca să-ĭ easă-un zmeŭ în cale...

Frunḑuliţă de brad mică!
Ese hoţul din potică,
Singur, vesel, fără frică,

Ş'apoĭ ḑice: «Cale bună!
«Unde mergeţĭ împreună,
«Dragiĭ meĭ, noaptea pe lună?

«Decât la curtea crăească
«Maĭ bine 'n lunca hoţească
«Lângă-o inimă frăţească.»

Frunḑă verde stejărel!
Hoţul pleacă sprintenel
Cu Domniţa lângă el.

Earba cresce 'n calea lor
Şi Domniţa, scump odor,
Vesel calcă pe covor.

Dealul Doamneĭ.

XI

CE GÂNDESCĬ, O! MARGARITĂ?

Ce gândescĭ, o! Margarită,
Când de visurĭ eștĭ răpită
Într'al nopţeĭ meḑ senin,
Când din luna zimbitoare
Vine-o rază călĕtoare
De se joacă pe-al teŭ sin?

Nu creḑĭ tu, o! Margarită,
C'acea rază fericită
Este gingașul meŭ dor,
Ce-ĭ trimis din depărtare
Să-ţĭ aducă-o sărutare
Dela bĭetul călĕtor?

Ş'atuncĭ, dulce Margarită,
Nu te simţĭ duĭos uĭmită
L'ale razeĭ desmerdărĭ?
Şi cu-o şoaptă de ĭubire
Nu trimiţĭ a ta gàndire
Să mĕ caute pe mărĭ?

Mult frumoasă Margarită!
Barca mea e rătăcită
Pe al măreĭ val turbat.
Glas de moarte 'n aer trece,
Şi de-al morţeĭ fior rece
Sufletul mĭ-e tulburat!

O, duĭoasă Margarită,
Dă-mĭ o lacrimă ĭubită
Într'acest minut amar,
Dorul meŭ în cer s'o sue,
Şi, ferice, s'o depue
Pe al Domnuluĭ altar!

Canalul de Gibraltar. — 1853.

XII

ĬAHTUL

Fericit e călĕtorul
 Ce, purtat voĭos prin lume,
Îşĭ îngână vĭaţa, dorul,
Cu-al ĭubiteĭ dulce nume!
 Sborĭ pe lucĭul viŭ al măreĭ
 Barcă mică, sprinteoară;
 Mergĭ în voĭa întîmplăreĭ
 Ca o lebedă uşoară!

Del'a Patrieĭ verḑĭ malurĭ
Am plecat în ţerĭ străine,
Şi pe plaĭurĭ şi pe valurĭ
Eŭ duc dorul eĭ cu mine.
Sborĭ pe lucĭul viŭ al măreĭ...

Doru-mĭ plânge! dar îndată
Între cer şi marea lină
O minune se arată
Ce durerea mĭ-o alină.
Sborĭ pe lucĭul viŭ al măreĭ...

Cea minune strălucită
Poartă nume de o floare.
Ea-ĭ frumoasa mea ĭubită,
A mea dulce ĭubitoare.
Sborĭ pe lucĭul viŭ al măreĭ...

Ea-ĭ comoara de plăcere,
Ea-ĭ voĭoasa nălucire,
Ea-ĭ cerească mîngăere,
Ce încântă-a mea simţire.
Sborĭ pe lucĭul viŭ al măreĭ...

Orĭ şi unde eŭ voiŭ merge
Vecĭnic ea me însoţesce.
Lacrima din ochĭ mĭ-o şterge,
Sufletul mi-l răcoresce!
  Sborĭ pe lucĭul viŭ al măreĭ
  Barcă mică, sprinteoară;
  Mergĭ în voĭa întîmplăreĭ,
  Ca o lebedă uşoară.

Cadicsa. — 1853.

XIII

O NOAPTE LA ALHAMBRA

În Alhambra strălucită
Mult vestită,
Unde sufletul uĭmit
Drăgălaş se desfătează
Şi visează
La trecutul fericit;

Pe o noapte 'nseninată
Şi 'nstelată,
Eram singur admirând
Peste marmurile dalbe
Raze albe
Din luceferĭ lunecând

Dulce-a nopţilor tăclie
Argintie
În Alhambra deşteptà
Miĭ de umbre nevĕḑute
Şi tăcute
Ce pe rînd se arătà,

Şi trecànd printre coloane,
Prin saloane,
Veniaŭ toate-a să 'nchinà
La frumoasa lor regină
Ce'n lumină
Taĭnic, lin se legănà

Astă fantasmă gingaşă,
Drăgălaşă
Ca un zimbet de copil,
Erà falnica Sultană
Africană,
Fiĭcă a luĭ Boabdil,

Linda-Raĭa, pentru care
Mic şi mare

Sufletul seŭ ar fi dat,
Pe când dalba-ĭ tinereţă
Şi frumseţă
Încântaŭ acest palat.

Acum Linda în tăcere,
Cu durere
Se uĭtà l'a eĭ surorĭ,
Şi 'n a Leilor fàntână
A sa mână
Arunca plăpînde florĭ.

Eară umbrele uşoare,
Zimbitoare,
Privind floarea ce cădea,
Pe-a fântâneĭ apă lină,
Cristalină,
Se plecà, se oglindeà.

Dulce erà acea noapte
Fără şoapte
Pe-al Andaluzieĭ plaiŭ!
Când de-odată-o armonie
Serafie
Resunà viŭ în saraiŭ.

O duĭoasă bĭulbĭulină
Din grădină
Începuse a cântà,
Ş'al eĭ càntic de ĭubire
Cu uĭmire
Linda-Raĭa l ascultà.

Toate umbrele 'ncântate,
Adunate
Sub al luneĭ dulce foc,
De mânĭ gingaş se luară,
Se 'nşirară
Ĭute vesel pentru joc,

Şi 'n Alhambra nesonoră
Ele 'n horă
Începură-a se 'nvîrtì
Cu-o mişcare graţioasă,
Luminoasă
Care minţile-mĭ răpì.

Fie-care dintre ele
Blând la stele

Se uĭtà, jucând uşor,
Şi steluţele uĭmite,
Neclintite,
Vĕrsaŭ raze 'n ochiĭ lor.

Toate 'n horă vesel prinse
Şi cuprinse
De-ale danţuluĭ beţìĭ,
Respândeaŭ luciri uşoare
Sburătoare
Ce săltaŭ prin galerìĭ;

Şi din horă, din sburare,
Fie-care
Cu-o zimbire salutà
Pe-a saraĭuluĭ regină
Ce 'n lumină
Danţul repede-l purtà.

Dar o rază aurită,
Reslăţită
Din a zorilor cununĭ,
Strălucì ca o săgeată
De odată
Pintre-a nopţeĭ dulcĭ minunĭ,

Şi ghirlanda de fecĭoare
Zimbitoare,
Învîrtindu-se voĭos,
Se 'nălţă pănă la stele,
Şi cu ele
Perì ca un vis frumos!

Grenada. — 1853.

XIV

SEGUIDILA

CÂNTIC POPORAL SPANIOL

Dela Siera Nevada
Păn' la munţiĭ Pireneĭ
Nu-ĭ minune ca Grenada,
Nu-ĭ cer dulce ca al eĭ!

În Grenada strălucită
Nu-ĭ grădină, nu-ĭ saraiŭ
Ca Alhambra înflorită
Ce se pare-un vis din raiŭ!

În Alhambra mult frumoasă
Nu-ĭ nimic maĭ răpitor
Ca al Lindeĭ amoroasă
Suvenir încântător!...

Ah! mireasa mea ĭubită,
Vĭaţă, raiŭ, ce n'aş da eŭ
Pentru-o noapte fericită
Să te-adorm pe sinul meŭ,

Între Siera Nevada
Şi 'ntre munţiĭ Pireneĭ,
În Alhambra, la Grenada,
Sub seninul dulce-al eĭ!

Grenada. — 1853.

XV

EL R'BAA

CÂNTIC ARAPESC

Sultanul de Maroc
Are 'n împĕrăţie
O sută și o mie
De armăsarĭ cu foc.
Dar jur pe Dumnedeŭ!
Că el cu veselie
Mĭ-ar da averea-ĭ mie
În schimb pe calul meŭ.
— *La Allah, illa Allah,*
U Mhamed rasul Allah!

Sultanul de Maroc
Are cămilĭ uşoare
Ce duc a luĭ odoare
La Meca, stîntul loc.
Dar jur pe Dumneḑeŭ!
Că el orĭ ce comoare
Şi partea luĭ de soare
Mĭ-ar da pe calul meŭ.
— *La Allah, illa Allah,*
U Mhamed rasul Allah!

Sultanul de Maroc
Maĭ are-o favorită
Frumoasă, înflorită
Ca visul de noroc.
Dar jur pe Dumneḑeŭ!
Că inima-ĭ răpită
Chear pe a sa ĭubită
Mĭ-ar da pe calul meŭ.
— *La Allah, illa Allah,*
U Mhamed rasul Allah!

Din Tunis la Maroc
Nu-s ĭute rîndunele
Aşa de uşurele
Ca murgul meŭ de foc.

Ĭ-a dat chĭar Dumnedeŭ
Picĭoare de gazele
Şi ochĭ frumoşĭ de stele
Să fie-odorul meŭ!
— *La Allah, illa Allah,*
U Mhamed rasul Allah!

Munţii Ŭadras — Maroc. — 1853.

XVI

STELELE

DOÍNĂ

Dela mine păn' la tine
Numaĭ stele și lumine!

Dar ce sînt acele stele?
Sînt chear lacrimile mele,

Ce din ochi-mĭ aŭ sburat
Și pe cer s'aŭ aninat,

Cum s'anină despre zorĭ
Roua limpede pe florĭ!...

Vĕrsat-am multe din ele
Pentru soarta ţeriĭ mele!

Multe pentru ceĭ ce sînt
Pribegiţĭ de pe pămînt!

Multe lacrimĭ de jălire...
Ear de dulce fericire

Ah! vĕrsat-am numaĭ două
Şi-s luceferĭ amîndouĕ!

Sevilia. — 1853.

XVII

N. BĂLCESCU MURIND

De pe plaiu 'nstrăinăreĭ,
«Unde zac şi simt că mor
«De amarul desperăreĭ
«Şi de al ţereĭ mele dor,
«Vĕd o pasere voĭoasă
«Apucànd spre Resărit,
«Şi o rază luminoasă,
«Şi un nour aurit.

— «Păserică sburătoare,
«Unde mergĭ cu dorul meŭ?

— «Am solie 'ncântătoare
«Dela sfîntul Dumnedeŭ,
«Să duc glas de armonie
«Ţermurilor Românescĭ,
«Şi să scald în veselie
«Inimile ce jălescĭ!»

— «Rază vie călĕtoare,
«Unde mergĭ cu dorul meŭ?»
— «Am solie 'nvietoare
«Dela sfîntul Dumnedeŭ,
«Să depun o sărutare
«Pe al ţereĭ tale sîn,
«Şi s'aduc o alinare
«Jalniculuĭ teŭ suspin.»

— «Nouraş pătruns de soare,
«Unde mergĭ cu dorul meŭ?»
— «Am solie roditoare
«Dela sfîntul Dumnedeŭ,
«Să me las în Românie,
«Ca să crească miĭ de florĭ
«Pe frumoasa eĭ câmpie,
«Ce o plângĭ adese orĭ!»

— «Du-te, rază strălucită,
«Du-te, mică păserea,
«Şi pe ţeara mea ĭubită
«Mîngăeţĭ-o 'n lipsa mea!
«Ear tu, nour de rodire,
«Fă să crească 'n sînul seŭ,
«Cu verḑĭ laurĭ de mărire,
«Floarea sufletuluĭ meŭ!»

Palermo.

XVIII

ANUL 1855

Dup' atâţĭ reĭ secolĭ negri de durerĭ, de vijelie,
Ce-aŭ trecut fără 'ncetare peste beata Românie,
Tu, an noŭ, ce ne vestescĭ?
Viĭ s'aducĭ patrieĭ mele, ca o dreaptă resplătire,
Pace, glorie, putere, libertate, fericire,
Îndurările cerescĭ?

Din noianul vecĭniciei eştĭ tu sol de mîngăere?
Trebue ca semn de moarte saŭ ca semn de înviere
Să te blăstem, să te-admir?

Eştĭ amic, saŭ tu facĭ parte din cumpliţiĭ anĭ de rele
Ce-aŭ depus în al lor treacăt peste fruntea ţereĭ mele
O coroană de martir?

Orĭ ce-a fi a ta menire, veĭ găsì poporul tare,
Înfruntând lovirea soarteĭ cu-o puternică răbdare
Şi cu suflet de Român.
Căcĭ Românul e întocmaĭ precum stîncile mărete,
Care 'n valurile mărei furtunate şi semeţe,
Neclintite 'n vecĭ remân.

Pe aceste mîndre ţermurĭ sentinelă 'naintată
Neamul nostru, fără sprijin, în veghere necurmată
Stă pe loc la postul seŭ.
El de douĕḑecĭ de secolĭ a trecut prin miĭ de lupte,
Dar acum ĭ-a căḑut braţul, ĭ-a căḑut armele rupte...
O, puternic Dumneḑeŭ!

Sînt destule atâte chinurĭ! Adă ḑiua mult dorită,
Ḑi de pace, de tărie şi de glorie ĭubită
Pentru-acest serman popor,
Pentru-o naţie creştină care poart'un mare nume
Şi în sufletu-ĭ presimte că-ĭ chemat în astă lume
La un falnic viitor.

Fă ca anul care-vine să aducă-un mîndru soare,
Să deschidă-o cale nouă de marĭ fapte roditoare
Pentru neamul Românesc,
Căcĭ el are din vechime o menire strălucită!
El a fost şi vrea să fie sentinelă neclintită
Pe pămîntul strămoşesc!

XIX

CÂNTICE ŞI SĂRUTĂRĬ

POETUL

— Ah! câte glasurĭ de armonie
În al meŭ suflet cântă duĭos,
Toate, uĭmite, se 'nchină ţie
Când te-arăţĭ mie,
Înger frumos!

Albă Romăncă! tu pentru mine
Eștĭ adierea luniĭ luĭ maiŭ.
Darul ĭubireĭ, cerescul bine,
Nasce şi-mĭ vine
Din al teŭ graiŭ.

Privesce 'n lume măreţul soare
Cum respândesce veselĭ fiorĭ.
El dă o rază învietoare
De orĭ ce floare
Ivită 'n zorĭ.

Privesce-a nopţeĭ mîndră comoară
Cum las' a ninge stele din ea.
De orĭ ce suflet care 'n cer sboară,
Lin se coboară
Câte o stea.

O, dulce înger de desmerdare!
De-aĭ vrea, unită de dorul meŭ,
Să-mĭ daĭ, ferice, o sărutare
De-orĭ ce cântare
Aş cântà eŭ,

N'ar fi în cerurĭ dalbe lumine,
Nicĭ florĭ pe lume s'ar legănà
Pe câte versurĭ de amor pline
Eŭ pentru tine
Aş suspinà!

ROMÂNCA

— Când primăvara cu lăcrimĭoare
În locul ernii vine zimbind,
Inima, dulce privighetoare,
Scăldată 'n soare,
Cântă ĭubind.

Dar când se luptă țeara 'n durere
Tot omul tînĕr și simțitor
Trebŭe să-ĭ dee cu-a sa putere
O mîngăere
Ș'un ajutor.

Când țeara geme sub apăsare,
Maĭ bine-mĭ place s'aud sunând
Un răcnet aspru de resbunare
Decât oftare
De amor blând.

Versul ĭubireĭ duĭos străbate,
Focul poetic e răpitor,
Dar nu-s cuvinte maĭ înfocate
Ca *libertate*
Și *viitor*.

June poete, ascunde-ţĭ dorul,
Căcĭ nu e timpul de dulcĭ plăcerĭ,
Decât pe liră să cânţĭ amorul,
Apără-onorul
Sermaneĭ ţerĭ!

Cântă-un vers falnic de re'nviere,
Care s'aprindă sufletul meŭ.
Ridică neamul dela cădere,
Ş'orĭ ce-mĭ veĭ cere
Va fi al teŭ!

Iaşĭ. — 1855.

XX

BANUL MĂRĂCINA

I.

Sus la munte ninge, plouă,
La Craïova pică rouă
Din aĭ nopţeĭ ochĭ cerescĭ
Şi din ochiĭ omenescĭ.
Dar ce plâng Româniĭ oare?
Sufletul de ce îĭ doare?
Plâng un mîndru frăţior
Deslipit de sinul lor.

Banul tînĕr Mărăcină,
Căruĭ Oltul se închină,

De pe malu-ĭ a plecat
Pe-un fugar ne'ncălecat.
A plecat în lungă cale
Cu ceata slugilor sale
Şi cu cincĭ-ḑecĭ de voĭnicĭ
Adunaţĭ toţĭ de pe-aicĭ.

Eĭ păşesc peste hotare,
Trec prin satele Maghĭare
Prin oraşele Nemţescĭ,
Prin ţerĭ lungĭ împĕrătescĭ,
Şi, în dragostea moşieĭ,
Duc Vulturul Românieĭ
Care 'n aur lucitor
E cusut pe steagul lor.

Tot pe-a Dunăreĭ verḑĭ malurĭ
Unde umbra-ĭ joacă 'n valurĭ,
Merge mîndrul Craĭovan
Câte ḑile-s într'un an,
Şi fecĭoriĭ mi-l urmează,
Şi fugariĭ lor nechează,
Şi străiniĭ ce 'ntâlnesc
Staŭ în cale de-ĭ privesc.

Pasă ceată călĕtoare
Când pe noapte, când pe soare.
Lung e drumul, lung şi greŭ!
Unde merg aşa mereŭ?
Eĭ se duc la vitejie,
Căcĭ aŭ taĭnica solie
De-a sădì în viitor
Libertatea ţereĭ lor!

II.

Colo 'n ţermurĭ depărtate
În a Franciei cetate
Vechĭul Luvru e deschis
Poporimeĭ din Paris,
Care-aleargă să privească
Armia Cavalerească,
Ce din zorĭ s'a adunat
Lâng'al Regulŭĭ palat.

Sala tronuluĭ e plină
De o magică lumină
Ce se varsă din senin
Pe frumoase florĭ de crin,
Şi pe dame strălucite
Tot în aur învĕlite,

Şi pe nobilĭ mult vestiţĭ
Tot cu fer acoperiţĭ.

Filip Regele s'arată
Cu-a sa frunte 'ncoronată
Şi le dice: «Nobilĭ fraţĭ,
«Scoateţĭ spada şi juraţĭ,
«Din a noastră dulce ţeară
«Duşmanul străin să peară!
Miĭ de glasurĭ strig: «Jurăm
«Francia s'o liberăm!»

Eată că în sala mare
Un străin de-odată pare,
Tinĕr, mîndru, nalt, frumos,
La ochire luminos.
El spre tron măreţ păşesce,
Lângă Rege se opresce,
Şi din gură dice-aşa:
«Să trăescĭ, Măria ta!»

Toţĭ s'apropie în grabă.
— «Ce voescĭ?» Regele 'ntreabă.

— «Sînt Român dela Carpaţĭ,
«Ş'aduc cincĭ-ḑecĭ de bărbaţĭ
«Ce sînt gata ca şi mine
«De-a murì toţĭ pentru tine,
«Apărând cu braţul lor
«Francia ş'al eĭ onor!

«Ţeara mea cu blânde şoapte
«Mĭ-a ḑis taĭnic într'o noapte:
«Mergĭ, copile, înarmat
«La apusul depărtat,
«Mergĭ de varsă al teŭ sânge
«Pentru Francia ce plânge,
«Căcĭ şi ea pe viitor
«Mĭ-a venì în ajutor.»

Uĭmit Regele-atuncĭ ḑice:
— «Bun sosit la noĭ, voĭnice!
«Spune noue cine eştĭ?
«În Carpaţĭ cum te numescĭ?»
— «Eŭ sînt Banul Mărăcină
«Căruĭ Oltul se închină.»
— «Ţine spada mea în dar,
«*Brav Marcheze de Ronsar!*»

Paris. — 1855.

XXI

LA SEVASTOPOL

În sgomotul de tunurĭ ce tună ne'ncetat
La Crîm, pe triste ţermurĭ, mĕ primblu întristat,
Şi 'n cale-mĭ, pretutindenĭ, calc ţernă de morminte
Sub care zac perdute grămeḑĭ de oseminte.

Pe cerul alb de toamnă sbor bombele vuind
Şi cad pintre risipurĭ ca fulgerul trăsnind.
Pămîntul împrejuru-mĭ, săpat în lungĭ tranşele,
E plin de arme rupte, de glonţĭ şi de ghĭulele.

Un şir de marĭ corăbiĭ staŭ înnecate 'n port.
Oraşul Sevastopol ars, dărămat şi mort
Întinde pe o culme ruina sa măreaţă,
Fantasmă învělită c'un gĭulgĭŭ de albă ceaţă!

O, ce spectacol mare de marĭ deşertăcĭunĭ
Cu fală-acoperite de-a glorieĭ cununĭ!
Cât sânge, câte chinurĭ şi câtă grozăvie
Pentr' un monarc despotic şi oarba sa trufie!

Trecut-aŭ pe aice cutremur stărmător?
Potop trimis din cerurĭ cu foc pedepsitor?
Nicĭ aprigul cutremur, nicĭ flacăra cerească,
Dar aŭ trecut urgia şi ura omenească!

Şi aŭ lăsat în urmă grămadă la un loc
O lungă risipire cenuşerită 'n foc.
Şi multe, fără numěr, de taĭnice mormînturĭ
Pe care sfînta cruce se clatină de vînturĭ!..

Când va sosì, o! Doamne, un timp maĭ mîngăĭos
În care să pătrundă cuvîntul luĭ Cristos?
Să peară duşmănia din trista omenire,
Să nu maĭ fie omul unealtă de peire?

Când resărì-va 'n cerurĭ frumoasa, blânda ḑi,
Ce din orbire cruntă pe Regĭ îĭ va trezì?
Ş'a respândì în lume simţirĭ mântuitoare,
Dreptatea, libertatea, frăţia 'ntre popoare?..

Perdut în gândurĭ astfel pe câmp me rătăcesc
Şi 'ntr'o adîncă rîpă cu jale me opresc
Lâng'un mormînt, la umbră sfărmat de-o bombă groasă
Ce din văzduh căḑuse pe marmura lucĭoasă.

Se sparse bomba 'n două, ş'acuma negru-ĭ sin,
Ca trista cupă-a morţeĭ, de rouă erà plin;
Ear din mormîntul rece prin marmura sdrobită
Crescuse şi 'nflorise o mică margărită.

O, taĭnă-a Providenţeĭ!.. Unealtă de omor
Se schimbă pentru paserĭ în vas recoritor!
Din moarte nasce víaţă, din întuneric soare,
Din ţerna mormîntală resare dulce floare!

O, Doamne! fie, fie ca sângele vĕrsat
Pe sub aceste ziduri într'un răsboiŭ turbat
Să dee-o roadă bună, un drept de re'nviere
Pentru-a mea ţeară scumpă ce zace în durere!

Sevastopol. — 1855.

XXII

DRAGOŞ

I.

Dragoş mîndru ca un soare
A plecat la vînătoare.
Ghĭoaga şi săgeata luĭ
Fac pustiul codruluĭ!
Cerbul moare, urşiĭ per
Şi vulturiĭ cad din cer...
Eată că 'ntr'o dumbrăvĭoară
El zăresce-o căprioară,
Fearǎ blândă dela munte
Cu steluţă albă 'n frunte

Și cornițe subțirele
Și copite sprintinele.
Căprioara, cum îl simte,
Lasă locurile strimte,
Fuge, saltă, sboară, pere
Ca un vis, ca o părere;
Eară Dragoș înfocat
O gonesce ne'ncetat.
Ḑi de vară cât de lungă
Vînătorul o alungă,
Ș'amîndoĭ se perd de viĭ
În codri mereĭ pustiĭ!

II.

Eată, mări, că de-odată
O poeană se arată
Înverḑită, înflorită
Și de lume tăĭnuită.
Ear pe earbă 'n poeniță
Cânt'o albă copiliță
Cu ochĭ dulcĭ, desmerdătorĭ
Și cu sînul plin de florĭ.
Căprioara, cât o vede,
Sboară vesel, se răpede,

Şi îĭ cade la picĭoare
Pe-un covor de lăcrimĭoare.
Cât viteazul o zăresce,
Pe loc stă şi se uĭmesce!
Uĭtă blânda căprioară
Şi săgeata ce omoară!
Uĭtă draga vinătore,
Uĭtă lumea de sub soare!

III.

— «Copiliţă!» ḑice el
Rezemat de-un stejărel.
«Eştĭ tu Zina ăstuĭ plaiŭ,
«Saŭ o floare dela raiŭ?»
— «Dragoş, Dragoş frăţioare,
«Nu sînt Zînă, nu sînt floare,
«Dar am suflet fecĭoresc
«Şi Moldova me numesc.
«Mult e mult de când te-aştept
«Să-mĭ alin dorul din pept,
«Că de Domnul sînt menită
«Ca să fiŭ a ta ursită!»
— «O, Moldovo 'ncântătoare,
«Gingaşă fermecătoare!

«Eată arcu-mĭ vitejesc
«Lângă tine-l rĕsădesc
«Ca să dee păn' în zorĭ
«Crengĭ cu frunḑe şi cu florĭ,
«Şi cu-acele crengĭ frumoase
«Să 'mpletim cununĭ voĭoase,
«Una ţie, una mie
«Pentru-a noastră cununie!»

IV.

Adoua ḑi eĭ plecară
Şi prin codri apucară,
Amîndoĭ îmbrăţişaţĭ,
Cu florĭ mîndre 'ncununaţĭ.
Dealurĭ multe eĭ suiră,
Multe dealurĭ coborîră,
Păn' în valea cea 'nverḑită
De-un rîŭ luciŭ recorită.
Copiliţa 'nveselĭà
Şi din gură-aşa grăià:
— «Dragoş, Dragoş frăţioare,
«Lasă ochiĭ teĭ să sboare
«Peste dealurĭ şi câmpiĭ
«Păscute de erghelìĭ,

«Peste văĭ, peste grădinĭ
«Unde sbor miĭ de albinĭ,
«Peste ape curgĕtoare,
«Şi dumbrăvĭ resunătoare.
«Cât pămînt tu veĭ vedea,
«E cuprins de zestrea mea!
«Ş'acea dalbă de moșie
«Toată 'n vecĭ a ta să fie,
«Ca să fie 'n vecĭ scăpată
«De o fiară 'nfricoșată,
«De un zimbru fioros
«Care-o calcă 'n sus și 'n jos.»

V.

Bine vorba nu sfîrșĭa,
Din rîŭ eată că eșĭà
Zimbrul aprig ca un zmeŭ,
Cu lungĭ coame ca de leŭ,
Şi cu coarne oţelite
Şi cu aripĭ la copite.
Feara cruntă și turbată
Pleacă fruntea luĭ cea lată
Şi sărind, mugind, da zor
Peste mîndrul vînător.

Eară Dragoș s'ațineà,
Și cel Zimbru cum veniă,
Ghĭoaga 'n frunte-ĭ aruncà,
Fruntea 'n douĕ-ĭ despicà!
Apoĭ capul îĭ tăĭà,
Într'o lance îl puneà
Și plecà în veselie
Pe frumoasa luĭ moșie,
De păgânĭ să o ferească
Și ca Domn să o domnească!

XXIII

I MAIŬ

Acea ḑi mult frumoasă, cea ḑi de neuĭtare,
Când pentru 'ntâia oară amorul înfocat
Ne-a strins la sînu-ĭ dulce cu-o dulce 'mbrăţişare
Şi a depus pe frunte-ţĭ întâiul sărutat!

Acea ḑi mult ĭubită când tu, prin o minune,
Mí-aĭ dat reînviere l'al dragosteĭ altar,
Din suvenirul nostru în vecĭ nu va apune,
Căcĭ ea a fost hotarul trecutuluĭ amar!

Ea se împodobise cu-al primăveriĭ soare
Şi se 'ngână voĭoasă cu frumuseţa ta,
Dar tu-mĭ păreaĭ maĭ dulce şi maĭ încântătoare
Decât chear primăvara care ne încântà.

O, cât eraĭ atunce de albă şi frumoasă,
Când dorul teŭ în cerurĭ sburând cu-al meŭ suspin,
A isvorît în ochi-ţĭ o rouă luminoasă
Şi te-a plecat pe sînu-mĭ ca floarea unuĭ crin!

O singură minută a mea ş'a ta fiinţă
S'a întrunit în raĭul ferbinteĭ sărutărĭ,
Dar din acea minută cereasca Provedinţă
Ar face-o vecĭnicie de scumpe desfătărĭ!

Atât erà de mare a noastră fericire,
Că dacă moartea crudă, vĕḑênd cât ne ĭubim,
Voĭà atuncĭ să curme a noastră vĭeţuire,
Am fi murit ferice, făr' a sci că murim!

XXIV

ADIO

Adio! ah, nicĭ odată
N'am credut că pe pămînt
A mea inimă 'ntristată
Va rostì acest cuvînt;
Dar tu însaţĭ, tu pe care
Te-aveam taĭnic Dumnedeŭ,
Aĭ voit fără 'ndurare
Să jertfesc amorul meŭ!

Martur am în vecĭnicie
Dumnedeul teŭ slăvit,
Cu ce sfîntă poezie,
Cât de mult eŭ te-am ĭubit!
Câte lacrimĭ de durere
Pentru tine am vĕrsat!
Şi, lipsit de mîngăere,
Câte lacrimĭ ţĭ-am ertat!

Anĭ întregĭ am fost departe
De a ţereĭ dulce sîn,
Numaĭ ca să aĭ tu parte
De un traiŭ plăcut şi lin.
Anĭ întregĭ, ascuns în mine,
Plâns-a gingaşul meŭ dor,
Făr' a cere dela tine
Nicĭ o jertfă de amor.

N'am dorit eŭ alta 'n lume
Decât până ce-oiŭ murì,
Să me 'nchin la al teŭ nume,
Să me laşĭ a te ĭubì.
Ah! din raĭul nălucireĭ
Pentru ce m'aĭ deşteptat?
Din locaşul fericireĭ
Pentru ce m'aĭ depărtat?

Adio! remâĭ ferice!
Şterge din inima ta
Pe acel ce-adio-ţĭ ḑice,
De şi 'n vecĭ nu te-a uĭta!
Te-am ĭubit cu dor ferbinte,
Ş'astfel te ĭubesc, că vreŭ
Să ved stins din a ta minte
Întreg suvenirul meŭ!

XXV

CÂNTICE DE LUME

I.

Inima mĭ-e amărîtă,
Zarea vĭeţiĭ înnegrită!
De-oiŭ trăì, n'am ce dorì,
N'am ce jălì de-oiŭ murì!

Inimă, fiĭ răbdătoare
Ca pămîntul sub picĭoare,
Păn' ce-ĭ zace cu-al teŭ dor
În mormînt nesimţitor.

Ce-ţĭ slujesce de a plânge,
De-a vĕrsà lacrimĭ de sânge
Într'a lumeĭ val cernit?..
Valul trece neoprit!

Tacĭ, cumplita mea durere,
Şi tot cresce în tăcere,
Păn' ce tu la Dumneḑeŭ
Duce-veĭ sufletul meŭ!

II.

Avut-am odată 'n lume
Dor de fală şi de nume,
Dar acum vedea-l'aş mort
Chear şi numele ce port!

Avut-am odinioară
Mamă dulce, dulce ţeară;
Dar acum sînt rătăcit
In pustiŭ nemărginit!

Avut-am în fericire
Un vis dulce de ĭubire...

Unde-ĭ, Doame, visul meŭ?
Unde-ĭ raĭul, unde-s eŭ?

Amar mie! amar mie!
Din cereasca 'mpĕrăţie,
Ce lung fulger m'a pătruns!
Ce-am fost eŭ şi ce-am agĭuns!

III.

Ah! durere, în ce parte
De tine să fug departe?
Urmă 'n lume să nu las,
Nicĭ s'aud a lumeĭ glas!

Cum să scap de rĕŭ, de bine?
Încotrò să ĭug de mine,
Pre pămînt să nu maĭ sciŭ
De sînt mort saŭ de sînt viŭ?

Daţi-mĭ, daţi-mĭ aripĭoare
Să sbor ĭute pe sub soare.
Daţi-mĭ aripĭ de pe dor,
Pe sub noapte ear să sbor.

Duce-m'aş şi m'aş tot duce,
Dor să nu mĕ maĭ apuce!
Cine 'n cale m'a vedea,
Să plângă de jalea mea!

XXVI

VISUL LUĬ PETRU RAREŞ

LEGENDĂ

I.

Jos în vale pe Bîrlad,
Lâng'a Docolineĭ vad,
Namerit-aŭ, poposit-aŭ
Şi de noapte tăbărit-aŭ
Ḑece care mocănescĭ
Cu boĭ albĭ Fălcienescĭ.

De tot carul şese boĭ
Înjugaţĭ doĭ câte doĭ;

Boĭ cu coarne ascuțite
Și copite potcovite,
Boĭ de frunte și mânațĭ
De flăcăĭ toțĭ înarmațĭ.

Ear în care ce avut,
Ce merinde-s de vîndut?
Pescĭ de apă curgătoare
Și de apă stătătoare,
Cu nevodul pescuițĭ
Și cu undița undițĭ.

Dar merindele-s a cuĭ?
A luĭ Petrea Majăluĭ,
Care-ĭ om de omenie
Ș'ar fi bun chear de Domnie,
Dac'ar pune Dumnedeŭ
Tot omul la locul seŭ!

Eată-l colo jos lungit,
Într'o burcă învĕlit,
Lângă focul de nuele,
Unde ard, jupițĭ de pele,
Patru mĭeĭ dela Ispas
Pentru prânzul de popas.

Focul pîlpîe mereŭ,
Roş ca limba unuĭ zmeŭ;
Şi pe culmea luminată
Şi prin tabăr'aşezată
Se văd boiĭ la un loc,
Ţintind ochiĭ lor spre foc.

Ard nuelele trăsnind,
Cresce para scânteind.
Împregĭuru-ĭ, ca o roată,
Şede argăţimea toată.
Numaĭ Petrea nu-ĭ în rînd;
El de-oparte stă pe gând.

Unul ḑice: «Măĭ voĭnicĭ!
«Auḑit-aţĭ voĭ pe-aicĭ
«De bĭet Domnul Stefăniţă,
«Ce-a fost om de mare viţă,
«C'a murit cu ḑile 'n sîn
«În cetate la Hotin?»

Toţĭ fac cruce 'ncremenind!
Un bătrân ḑice, zimbind:
«A murit? Domnul să-l erte!
«De-acum să vedeţĭ voĭ certe,

«Lupte, vrajbe 'ntre boerĭ
«Pentru scaun și averĭ!»

Atuncĭ Petre ĭea cuvînt:
— «Așà-ĭ rîndul pre pămînt!
«Cine-ĭ slab, vrea a fi tare,
«Cine-ĭ mic, vrea a fi mare,
«Căcĭ Domnia-ĭ dulce pom
«Care farmecă pe om!»

— «Fie bine, fie reŭ,
«Da-ne-ar sfîntul Dumneḑeŭ
«Un alt Stefan la Domnie,
«Să eșim la vitejie!»
Ast-fel toţĭ rĕspund cu dor,
Și adorm în somn ușor.

II.

Focul taberiĭ s'a stins,
Neagra umbră s'a întins.
Totul tace 'n neclintire,
În adîncă amorţire;
Numaĭ stelele sclipesc
Și pe cer călĕtoresc.

Mĭezul nopţiĭ s'a ivit
Şi prin lume-a respândit
Ceata visurilor dalbe,
Visurĭ negre, visurĭ albe,
Ce îngână până 'n zorĭ
Pe sermaniĭ muritorĭ.

Ear un vis prevestitor,
Abătêndu-se din sbor,
Se opresce lângă Maja
De-l încântă cu-a luĭ vrajă,
Arătându-ĭ viŭ prin somn
Străluсirĭ, mărirĭ de Domn.

Când năluca mameĭ luĭ
Pe malul Ialpăuluĭ
Se arată lin şi-ĭ ḑice:
«O, de sînul meŭ ferice,
«C'a purtat şi a născut
«Domn viteaz şi priceput!»

Când un vultur aurit
Sus, pe cerul înnegrit,
Lucind falnic ca un soare,
Ḑicea: «Petre frăţioare,

«Cât de nalt e sborul meŭ,
«Mult maĭ nalt va fi al teŭ!»

Când un lanţ întins de munţĭ
Cu-aĭ lor codri deşĭ, căruntĭ,
Se 'nchinaŭ voïos în cale;
Şi din munte şi din vale
Svon de glasurĭ cuvîntà:
«Să trăescĭ, Măria ta!»

Petre Majă-ademenit,
Din somn dulce s'a trezit.
O, minune! ce să vază
În a ḑileĭ albă rază?
Vede-acum cu ochĭ deschişĭ
Ce-a vĕḑut cu ochiĭ 'nchişĭ.

Pe cel câmp lung, înverḑit
Vine visul implinit!
Pe colnice, pe-a lor coaste
Se coboară-o mîndră oaste
Cu treĭ steagurĭ de oştenĭ
Şi treĭ cete de curtenĭ.

Mîndri-s bravii călăreţi
Pe-armăsarii șoimuleţi!
Strălucind la foc de soare,
Ca 'ntr'o ḑi de serbătoare,
Eĭ în tabără s'opresc
Și luĭ Petru-așà grăesc:

«Petre Majă 'ntru mulţĭ anĭ!
«Noĭ Curtenĭ și Capitanĭ,
«Fost-am fost trimișĭ cu bine
Din Suceava către tine,
«Ca să-ţĭ ḑicem ţie-așà:
«Să trăescĭ, Măria ta!.

«De când Vodă la Hotin
«A murit cu ḑile 'n sîn,
«Ţeara este 'n văduvie.
«Ea se 'nchină, se dă ţie,
«Ca să-ĭ fiĭ tu mire blând,
«Domn viteaz, dup'a eĭ gànd.

«Eată decĭ că ne 'nchinăm
«Și 'n glas mare îţĭ urăm:
«Să trăească-a ta mărire
«Anĭ mulţĭ, plinĭ de strălucire

«Pentru-a țeriĭ bun noroc,
«Pentru-a dușmanilor foc!»

Petre dice: «Bunĭ sosițĭ!
«Pace voue, solĭ ĭubițĭ!
«Eară voĭ ce-ațĭ slujit mie,
«Fețiĭ meĭ de argăție,
«Luațĭ tot ce este-al meŭ...
«Așa-ĭ dreptul, așa vreŭ!

Apoĭ mîndru 'nveșmîntat,
Pe-un cal șarg încălecat,
Pleacă vesel la Domnie...
Fericită calea-ĭ fie,
Căcĭ pe dînsul Dumnedeŭ
L'a pus drept la locul seŭ!

XXVII

EMMI

Când glasul Providenţiĭ te-a rechemat în cerurĭ,
Ca să mărescĭ podoaba cerescilor misterurĭ,

O, fiĭcă a Moldoveĭ! o, suflet îngeresc!
O, floare trecătoare pe plaĭul pămîntesc!

În oara de pe urmă a vĭeţuireĭ tale,
În mijlocul acelor ce te plângeaŭ cu jale,

Tu, blândă radioasă, cu zîmbetul senin,
Primblând asupra luneĭ un ochiŭ frumos şi lin,

Aĭ ḑis: «Eŭ plec, adio, pe calea vecĭnicieĭ,
«Dar vreaŭ a fi cântată în limba armonieĭ.»

Ş'atuncĭ, pe pragul morţeĭ, la mine aĭ gândit,
La mine, ce duc jalea acelor ce-aŭ murit!..

O, dar, voiŭ spune lumiĭ cât fost-aĭ de frumoasă,
Ĭubită, ĭubitoare şi dulce şi duĭoasă!

Ce inimă 'ngerească bătea în sînul teŭ!
Cum alinaĭ c'un zîmbet amarul cel maĭ greŭ!

Cum dulcea ta privire era încântătoare
Ca 'n viforile erniĭ o ḑi de dulce soare.

Şi lumea va 'nţelege că tu, spre cerul sfînt,
De mult eraĭ menită să sborĭ de pe pămînt!

O, soartă, lege crudă! o, taínă 'ngrozitoare!
De ce lumina pere? de ce copilul moare?

De ce în omenire așa multe jăliri,
Ș'așa de trecătoare, de scurte fericiri?

De ce să cadă crinul în zarea dimineții?
De ce să moară Emmi în floarea tinereții?

Lipsìà Dumnedeŭ oare de îngerĭ lucitorĭ?
Lipsìà cerul de raze, de stele și de florĭ?

Nu! însă tu, alb înger, aveaĭ nalta menire
S'arățĭ că trista moarte e pas la nemurire,

Că 'n oara de pe urmă un suflet îndeit
Privesce fără spaĭmă l'al vieții asfințit,

Și că o frunte albă păstrează, ca în vĭață,
Frumseța-ĭ răpitoare chear sub a morțiĭ gheață...

O, fiĭcă a Moldoveĭ! trecut-aĭ ca un vis,
Şi raĭul nemurireĭ în sînu-ĭ te-a închis.

Dar câte florĭ frumoase resar pe-a noastră cale,
Ne amintesc de tine şi ne cuprind de jale!

Şi câte păserele cu dulce glasul lor
Şoptesc de blânda Emmi şi ne pĕtrund de dor!

Iaşĭ.

XXVIII

MOLDOVA ÎN 1857

Scumpă Moldovă, ţeară de jale!
Ah! în ce stare tu aĭ ajuns!
Lasă-m'a plânge ranele tale,
Căcĭ păn' în suflet me simt pătruns!

Tu, ce eştĭ bună, dulce, ĭubită,
Tu, ce eştĭ fiĭca luĭ Dumneḑeŭ,
Cum te lovesce soarta cumplită!
Cum te înneacă amarul greŭ!

Lupiĭ și corbiĭ, și vulpĭ străine
Fac a lor hrană din corpul tĕŭ,
Și tu, Moldovă, plătescĭ cu bine
La toțĭ aceĭa care țĭ fac rĕŭ!

O! cât de crunte ș'otrăvitoare
Sînt pentru tine a lor mușcărĭ,
Când eĭ cu buze sfășiitoare
Respund l'a tale dulcĭ sărutărĭ!

Dar mult maĭ aprig trebŭe să fie
Chinul ce suferĭ, amarul chin,
Când vedĭ chĭar fii-țĭ cu dușmănie
Rupêndu-țĭ sinul de amor plin!

Mamă duĭoasă, tristă, 'n cădere,
Cu agonie mânile-țĭ frângĭ,
Și nu-țĭ remâne nicĭ o putere,
Nicĭ glas, la lume ca să te plângĭ!

Când ridicĭ fruntea, jos în țerînă
O 'mpinge-o calcă dușman picĭor!
Când ridicĭ glasul, o cruntă mână
Îĭ curmă 'ndată gemetu 'n sbor!

Dar cât va bate inima 'n mine
Eŭ în veghere la lupt'oiŭ sta
Şi, cu tărie, eŭ pentru tine
In faţa lumeĭ voiŭ protestà!

Pentru coroana-ţĭ de Suverană,
Pentru-al teŭ nume şi al teŭ drept
Eŭ înfruntà-voiŭ hidra duşmană,
Ş'un scut ţĭ-oiŭ face din al meŭ pept!

Voiŭ ḑice ţie: «Mamă întristată!
«Prinde la suflet invietor,
«Căcĭ tu scăpà-veĭ de muncĭ odată
«Şi-ĭ aveà parte de viitor!

«Las' să te prade hoţiĭ în taĭnă,
«Să urle lupiĭ în urma ta.
«Lasă-ĭ să rupă mîndra ta haĭnă . . .
«Haĭnă maĭ mîndră tu veĭ purtà!

«In zadar reiĭ vreŭ în orbire
«Cereasca lege a 'mpotrivì.
«Cerul voesce a ta mărire
«Şi tu, Moldovă, mare veĭ fi!

«In zadar cearcă eĭ să ridice
«Un zid pe Milcov, despărţitor.
«Cădeà-va zidul şi tu, ferice,
«Veĭ fi unită cu a ta sor.

«Căcĭ tot se află în România
«Inimĭ aprinse de-un sacru dor,
«Ce vreŭ Românul ca să re'nvie
«Mare, puternic, ca dorul lor!

«E scrisă 'n cerurĭ sfinta *Unire!*
«E scrisă 'n inimĭ cu foc ceresc!
«O! Românie! l'a ta mărire
«Lucrează braţul Dumnezeesc!»

Voiŭ ḑice, ḑice până la moarte
Celor ce-s duşmanĭ neîmpăcaţĭ:
«O! voĭ, unelte de rele soarte
«Pentru Româniĭ ce ve sînt fraţĭ!

«Voĭ care insuţĭ cu-a voastre mâne,
«Mormintul ţeriĭ l'aţĭ pregătit,
«Ş'aţĭ muşcat mâna ce ve dă pâne,
«Şĭ-aţĭ rănit sinul ce v'a ĭubit!

«Voĭ, care țeriĭ plătițĭ cu ură,
«Când ea ve cheamă dragiĭ seĭ fiĭ,
«Uĭtând Dreptate, Lege, Natură,
«Uĭtând că însuțĭ avețĭ copiĭ,

«Blăstemul țeriĭ tunând să cadă
«Pe capul vostru nelegĭuit!
«Blăstem și ură!.. Lumea să vadă,
«Cât rĕŭ în lume ațĭ făptuit!

«Fie-vĕ vĭața neagră, amară!
«Copiĭ să n'avețĭ de sărutat!
«Să n'avețĭ nume, să n'avețĭ țară,
«Aicĭ să n'avețĭ loc de 'ngropat!

«Și când pe calea de vecĭnicie
«Vețĭ plecà sarbeḑĭ, tremurătorĭ,
«Pe fruntea voastră moartea să scrie!
«*Dușmanĭ aĭ țeriĭ! Cruḑĭ vînḑĕtorĭ!*»

Iașĭ — 1857.

XXIX

NOAPTEA SFÎNTULUĬ ANDRIĬ

Sgomot trist în câmp resună!
Vin strigoiĭ, se adună,
Părăsind a lor secriĭ.
Voĭ, creştinelor popoare,
Faceţĭ crucĭ mântuitoare
Căcĭ e noaptea 'ngrozitoare,
Noaptea Sfîntuluĭ Andriĭ!

Vîntul suflă cu turbare!
A picat stejarul mare,
Cerul s'a întunecat!

Luna saltă 'ngălbinită,
Pintre nourĭ rătăcită
Ca o luntre părăsită
Pe un ocean turbat.

Bufnele posomorite
In a lor cuĭburĭ trezite,
Ţipă cu glas amorţit.
Lupiĭ urlă împreună
Cu ochĭ roşĭ ţintiţĭ la lună,
Câmpul geme, codrul sună,
Satan pe deal s'a ivit!

Eată-l! eată Satan vine,
Resbătênd prin verḑĭ lumine,
Pe-un fulger scănteitor.
Umbre, stafiĭ despletite,
Cucuveĭcĭ, Ĭele sburlite,
Şi Rusaliĭle pocite
Il urmează ca un nor!

Sus, pe turnul fără cruce,
Duhul-reŭ sbĭerând se duce
Şi tot turnul s'a clintit!

Mĭeḑul nopţi 'n aer trece
Şi, lovind arama rece,
Oare negre doăspreḑece
Bate în clopotul dogit.

Strigoimea se 'ndesesce,
Horă mare învîrtesce
Lângă turnul creştinesc.
Ear pe lângă alba lună,
Nourĭ vineţĭ se adună,
Se 'mpletesc într'o cunună
Şi 'mpregĭuru-ĭ se 'nvîrtesc.

Voĭ cu suflete curate,
Cu credinţĭ nestrămutate,
Oamenĭ bunĭ, femeĭ, copiĭ!
Voĭ, creştinelor popoare,
Faceţĭ crucĭ mântuitoare
Căcĭ e noaptea 'ngrozitoare,
Noaptea sfîntuluĭ Andriĭ!

Acum eată pe morminturĭ
Clătinaţĭ, bătuţĭ de vînturĭ,
Toţĭ strigoiĭ s'aŭ lăsat.

Așezațĭ într'un rond mare,
Adînciţĭ în întristare,
Pe secriu-șĭ fie-care
Oasele șĭ-a rezemat.

Unul ḑice: «Eŭ în vĭață
«Cu o mână îndrăzneață
«Multe drepturĭ am răpit!
«Răpit-am pânea de hrană
«Uneĭ gingașe orfană
«Ce, perdută și sermană,
«In miserie-a perit!»

Altul ḑice: «Eŭ în lume
«Am avut putere, nume,
«Căcĭ am fost stăpânitor!
«Dar în oarba-mĭ lăcomie,
«Pentru-o seacă avuție,
«Am împins în grea urgie
«Pe sermanul meŭ popor!»

Altul ḑice: «Eŭ în țeară
«Fost-am o cumplită feară
«Plină de amar venin!

«Impotriva țeriĭ mele
«Făptuit-am multe rele,
«Ş'am legat-o'n lanțurĭ grele
«Ş'am vîndut-o la străin!»

— «Foc și ură 'n vecĭnicie
«Pe voĭ cadă, pe voĭ fie!» —
Strigă-atuncĭ un glas ceresc.
Şi pe loc cad în morminte
Pĕcătoasele-oseminte.
Ear pe zidurile sfinte
Trece-un foc Dumnezeesc!

Iașĭ — 1857.

XXX

DORUL DE MARE

Pe senin călătoresce
Un nor taĭnic plutitor.
Al meŭ suflet ce jălesce
După el se 'nalţă 'n sbor:

Norul trece şi dispare
In afundul ceruluĭ.
Ah! de merge el spre mare,
Duce-m'aşĭ pe-aripa luĭ!

Duce-m'aş la cele malurĭ
Ce oglindă fruntea lor
In poeticele valurĭ
A frumosuluĭ Bosfor.

Şi de-acolo 'n depărtare,
Pe un vînt primăvărel,
Să ating cu-o sărutare
Mările din Archipel.

Duce-m'aş încă 'nainte
Pe cel plaiŭ încântător,
Unde soarele-ĭ ferbinte
Ca ferbintele amor.

La Veneţĭa mult ĭubită,
Raiŭ ferice, neuĭtat,
Unde gondola cernită
Te adoarme legănat.

La Palerma 'ncoronată
Sub cer dulce, fără norĭ,
Cu ghirlanda parfumată
De-a naramzeĭ albe florĭ.

La Neapoli ce scaldă,
Respândind învăpăerĭ,
Sinul eĭ în marea caldă
Ş'a eĭ suflet în plăcerĭ.

Duce-m'aş fără 'ncetare
Ca vulturul să pătrund
Peste-a ochilor hotare
Orizonul fără fund.

Să vĕd stingerea de soare
In adîncul Ocean,
Ş'a luĭ coamă arḑĕtóre
Resărind ca un vulcan.

Să vĕd stelele voĭoase
Inflorind cerul senin,
Şi cu raze argintoase
Desmerdând a măreĭ sin.

Să vĕd luna resărită
In a nopţiĭ aer cald
Ca o floare aurită
Intr'o cupă de smarald,

Şi s'aud blândele şoapte
Ce sbor taĭnic în eter,
Isvorite 'n mĭez de noapte
De pe valurĭ şi din cer.

XXXI

SURORII MELE

In ce loc, unde se duc
Florile ce se usuc?

Unde sbor, în care raiŭ,
Flutureiĭ de pe plaiŭ?

In ce lume, unde merg
Lacrimile ce se șterg,

Visurile îngereştĭ,
Darurile sufleteştĭ?

In acel loc fericit,
Plin de tot ce-ĭ maĭ ĭubit,

Dusu-te-aĭ, o! blândă stea,
Dulce sorioara mea!

Ş'aĭ luat în sborul teŭ
Dorul sufletuluĭ meŭ!

Paris — 1857.

XXXII

STEOA ȚERIĬ

Cunosceam odată
Un om rătăcit,
Cu mintea furată
De-un gând strălucit.
El se 'namorase de-o steá zimbitoare
Și-ĭ închină astfel vorbe rugătoare: —

— «Dalbă stelișoară
«A luĭ Dumnedeŭ!
«Dulce sorioară
«Sufletuluĭ meŭ!
«Credĭ că vecĭnicia fără de simțire
«Plătesce-un ferbinte minut de ĭubire?

«Credĭ tu că departe
«De acest pămînt
«Aĭ aveà tu parte
«De-un amor maĭ sfînt
«Maĭ mare, maĭ gingaş, maĭ vrednic de tine
«Decât adorarea ce-aĭ născut în mine?

«O! floare cerească!
«Dacă s'ar puteà
«Ochi-ţĭ să privească
«In inima mea,

«Ar aflà atâte simţirĭ ĭubitoare
«Ce cresc l'al teŭ nume ca florile 'n soare,

«Cât vre-o lume altă
«Nicĭ aĭ maĭ dorì,
«Ci din bolta naltă
«Mi te-aĭ coborì,
«Ca s'audĭ concertul de armoniĭ line
«Ce-mĭ resună 'n suflet şi şoptesc de tine!»

Apoĭ sta 'n uĭmire
La cerurĭ privind;
Plăngeà cu mâhnire,
Suspinà zimbind,

Şi când, despre ḑiuă, fugeà blânda noapte,
Iĭ păreà c'aude în cer aste şoapte:

—«Eŭ a ţeriĭ mele
«Sînt lucinda stea!
«De poţĭ, între ele
«Vină de me ĭea.
«Fă-te geniŭ falnic, fă-te şoim de munte,
«Ca s'ajungĭ la mine şi l'a ţeriĭ frunte!»

Iaşĭ — 1856.

XXXIII

HORA UNIRIĬ

1857

Haĭ să dăm mână cu mână
Ceĭ cu inimă română,
Să 'nvîrtim hora frăţieĭ
Pe pămîntul Românieĭ!

Earba rea din holde peară!
Peară duşmănia 'n ţeară!
Intre noĭ să nu maĭ fie
Decât florĭ şi omenie!

Mĕĭ Muntene, mĕĭ vecine,
Vină să te prinḑĭ cu mine
Şi la vĭaţă cu unire,
Şi la moarte cu 'nfrăţire!

Unde-ĭ unul, nu-ĭ putere
La nevoĭ şi la durere.
Unde-s doĭ puterea cresce
Şi duşmanul nu sporesce!

Amîndoĭ sîntem de-o mamă,
De-o făptură şi de-o samă,
Ca doĭ braḑĭ într'o tulpină,
Ca doĭ ochĭ într'o lumină.

Amîndoĭ avem un nume,
Amîndoĭ o soartă 'n lume.
Eŭ ţi-s frate, tu-mĭ eştĭ frate,
In noĭ doĭ un suflet bate!

Vin' la Milcov cu grăbire
Să-l secăm dintr'o sorbire,
Ca să treacă drumul mare
Peste-a noastre vechĭ hotare,

Şi să vadă sfintul soare
Intr'o ḑi de serbătoare,
Hora noastră cea frăţească
Pe cămpia Românească!

—

XXXIV

PRESIMŢIRE

— Spune-mĭ, inimă ferice,
Pentru ce tresarĭ cu fală?
Pentru ce resunĭ aice
De-o cântare triumfală?

Trista lume-acum îţĭ pare
Luminoasă şi 'nflorită.
Presimţĭ tu vre-o soartă mare
Pentru ţeara mea iubită?

— Dar! o scumpă prevestire
Vine 'n taĭnă de-mĭ șoptesce
C'a Românilor mărire
Ađĭ în lume se urzesce

A Italĭeĭ libertate
Va 'nsuflà o nouă vĭață
Legioanelor uĭtate
De la Dunărea măreață,

Și 'n curînd ginta latină
Resărì-va ca un soare,
Coperind cu-a sa lumină
Cele-lalte marĭ popoare!

Nisa — 1859.

XXXV

PE ALBUMUL

D-reĭ IDA VEGEZZI RUSCALA

Ades în codri noaptea, la stele,
Micĭ păserele duĭos suspină.
Dumneḑeŭ scie ce câută ele,
Căcĭ, în unire, luĭ se închină.

Una pe alta nu se zăresce,
Dar al lor cântic în cer resună.
Noaptea adîncă le despărţesce,
Dar a lor dorurĭ le împreună.

Ast-fel sînt inimĭ ce, fără scire,
Sînt între ele taĭnic legate
Şi prin a țeriĭ sfîntă ĭubire
Şi prin ĭubirea de libertate!

Turin — 1859.

XXXVI

PILOTUL

CONTELUI CAVUR

Pe o noapte 'ntunecoasă,
Pe o mare furtunoasă,
Trece-un vas necunoscut.
Care geniŭ îl conduce
Pintr'a mărilor năluce
Cătră malul nevĕḑut?

Valul vine cu urgie
Din întinderea pustie
Ca un duşman tăĭnuit.
El s'aruncă să înnece
Vasul gingaş care trece
C'un lung gemet obosit!

Nu e stea, nu e nicĭ lună!
Vîntul suflă, cerul tună,
Apa saltă clocotind,
Şi în neagra depărtare
De lumină nicĭ o zare
Nu se vede strălucind!

Călătoriĭ, visànd moarte,
Sub asprimea releĭ soarte
Aŭ plecat frunţile lor,
In lăuntru toţĭ grămadă
Eĭ s'aşteaptă a fi pradă
Unuĭ val omoritor,

Căcĭ sub crâncena rafală
Munţĭ de spumă daŭ năvală
Peste podul resturnat,
Şi 'n a măreĭ crunte largurĭ
Arunc pânze şi catargurĭ,
Tot ce vìntul a dărmat!

Un om singur se zăresce
Şi la moarte nu gândesce
In acel minut cumplit.

Lupta vasuluĭ e mare,
Ear pilotu 'n depărtare
Stă la cârmă neclintit,

Şi 'n furtuna 'ngrozitoare
Mâna luĭ mântuitoare
Poartă cârma până 'n zorĭ,
Când limanul vesel pare
Imbĕtând de fermecare
Pe sermaniĭ călătorĭ.

Eată vasul în ferire!
Călătoriĭ cu grăbire
Sar pe malul înverḑit.
Vĭaţa lor este scăpată;
Eĭ se duc! . . dar cine cată
La pilotul ostenit?

Turin — 1859.

XXXVII

LA PALESTRO

*

Pe deal, la Palestro, vitejiĭ Zuavĭ,
Bersalĭeriĭ sprintenĭ, Vînătoriĭ bravĭ,

In oastea germană s'aruncă 'mpreună
Şi cu al lor sânge sting focul ce tună.

Dar cine-ĭ maĭ aprig, maĭ brav luptător?
E Regele însuşĭ, eroul Victor!

Cu calul sĕŭ falnic, cu lunga sa pală
De treĭ orĭ în duşmaní dă singur năvală!

Calu-ĭ ud de sânge până la genunchĭ,
Pala-ĭ roş văpsită până la mănunchĭ!

*

Devale 'n capela Madoneĭ slăvite
O mamă duĭoasă cu haĭne cernite

Se 'nchină şi 'nvaţă copilul eĭ blând
In sgomotul lupteĭ să ḑică rugând:

«O! *Santa Madona!* tu l'al căreĭ nume
«Dulcea mângăere se coboară în lume!

«Aduc la picĭoare-ţĭ cu-adîncă uĭmire
«Inima-mĭ curată, plină de ĭubire,

«Ca o floare vie, ca o floare nouă
«Care îţĭ închină şi parfum şi rouă.

«Ascultă-o, Madonă, ruga mea duĭoasă
«Pentru a mea ţeară atât de frumoasă!

«Pentru omenirea ce plânge 'n durere
«Şi pentru-a Veneţiĭ liberă 'nviere.

«Dă patrieĭ mele glorie, mărire,
«Pe duşmaniĭ noştri scoate-ĭ din orbire,

«Şi mie-mĭ dă braţe ca să pot combate
«Cu ceĭ marĭ d'avalma pentru libertate!»

*

Pe câmpul de moarte, pe câmp de onor
Regele înalţă steag învingător.

Zuavi 'mpregĭuru-ĭ cu glas triumfal
Pe rege-l proclamă a lor *Caporal!*

Şi copilul strigă cu suflet de om!
«Să trăescĭ o! Victor, *Rege-galantom!*

Novara — 1859.

XXXIII

LA MAGENTA

E noapte! Magenta în umbră dispare
Cu ranele sale, cu sgomotu-ĭ mare

De tunurĭ, de oaste, de caĭ sburdătorĭ,
Ce 'n tropot pe strade trec nechezătorĭ.

Pe-o pĭaţă întinsă, sub velul de noapte,
Miĭ gemete surde, miĭ jalnice şoapte

Se 'nalţă din pepturĭ de oamenĭ rănițĭ
Ce zac pe 'ntunerec, perduţĭ, grămădiţĭ.

Uniĭ, tinerĭ încă, mor cu jale-amară,
Chemându-şĭ părinţiĭ, plângând după ţeară.

Alţiĭ, în tăcere, cuprinşĭ de fiorĭ,
Aşteaptă căldura lumineĭ din zorĭ.

Şi însă! . . de-asupra durerilor grele
Străluce-o frumoasă ninsoare de stele,

Ş'o pasere dulce se 'ngână duĭos
Cu al agonieĭ suspin dureros!

Vĭaţă pentru vĭaţă! când eştĭ în junie,
Demn e la resboaie s'arăţĭ vitejie!

Moarte pentru moarte! plăcut e să morĭ
In dalba cântare de privighetorĭ,

Şi pe câmpul lupteĭ să aĭ de făclie
O lampă cerească, o stea argintie!

Magenta. — 1859.

XXXIX

GONDOLA TRECE

Gondola trece și 'n urmă-ĭ lasă
Un vers de jale ce me apasă:

«Cine 'n gondolă pe-o noapte lină,
«Atuncĭ când luna, eșind din valurĭ,
«Revarsă taĭnic a sa lumină
«Peste palaturĭ, pintre canalurĭ;

«Cine 'n gondolă culcat se duce,
«Atuncĭ când suflă vîntul de noapte
«Și de la Lido pe-aripĭ aduce
«Suspinurĭ blânde, duĭoase șoapte;

«Cine 'n gondolă plutind în pace
«Pe-ale laguneĭ lucĭoase spume,
«N'a simţit vĭaţa-ĭ că se preface
«Şi că re'nvie în altă lume?

«Dar, o! durere! cea gondolină
«Pe val de lacrimĭ astăḑĭ plutesce!
«Lacrimĭ vĕrsate de o regină
«Care sub lanţurĭ se chinuesce!»

Glasul se stinge, gondola trece
Şi lasă 'n peptu-mĭ un fior rece!

Gena. — 1859.

XL

CORONA VĬEȚEĬ

DEDICATĂ DAMELOR ITALIENE

I.

SERENADĂ

La poetica Florenţa vĭaţa curge 'n înflorire
Şi 'n plăcere, şi 'n amorurĭ, şi 'n cântărĭ de fericire.

Nopţile-s fărmecătoare, căcĭ în rediurĭ şi grădinĭ
Pintre razele de stele sboară roĭurĭ de luminĭ.

Miĭ de şoapte amoroase, de-armoniĭ şi de misterurĭ
Cu-ale florilor parfume se înalţă cătră cerurĭ,

Cât pe malurĭ, lângă Arno, rătăcitul călător
Se socoate sub prestigĭul unuĭ vis amăgitor.

Intr'o noapte de acele care sînt cumpănitoare
Cu a ḑileĭ albăstrime, cu a soareluĭ splendoare,

Sub balconul din grădina unuĭ vechiŭ şi nalt palat
Şoptìà astfel un glas tînĕr de-o ghitară 'mpreunat:

«Barca se 'ncrede în sînul măreĭ,
«Luna 'ntr'al nopţeĭ car sburător,
«Inima 'n glasul blând a sperăreĭ,
«Geniul falnic în viitor.

«Pe calea vĭeţiĭ de rătăcire
«Omul se 'ncrede în Dumnezeŭ,
«Ear al meŭ suflet cu fericire
«Se 'ncrede 'n tine, îngerul meŭ!

«Toată fiinţa cea simţitoare
«Cată un reazem mângăitor:
«Floarea, un zimbet de dulce soare,
«Sufletul gingaş, un frăţior.

«Ah mult frumoasă, albă fiinţă,
«Vesel luceafĕr Dumneḑeesc!
«Pune-ţĭ în mine a ta credinţă
«Că tu sciĭ numaĭ cât te ĭubesc!

«Vin' să culegem sub alba lună
«Floarea ĭubireĭ născută 'n raiŭ,
«Precum albina voĭos adună
«Mĭerea plăcută pe florĭ din maiŭ!

«Ḑilele noastre sbor cu grăbire,
«Urmând a soarteĭ taĭnice legĭ,
«Ear o ḑi scumpă, ḑi de ĭubire
«*Este corona vĭeţiĭ intregĭ!*»

Precum seara 'ntr'o pădure douĕ june păsărele
Cântă una după alta şi se 'ngână între ele,

In curînd o umbră lină pe balcon se arătà,
Şi un glas de armonie respunḑênd, astfel cântà:

«Toată fiinţa cea simţitoare
«Cată un reazem mângăitor:

«Italĭa tristă şi plăngătoare
«Cată un geniŭ liberator.

«O! tu ce 'n umbră privescĭ la mine
«Ca la luceafĕr Dumneḑeesc!
«De vreĭ, ferice, să cred în tine,
«De vreĭ cu fală să te ĭubesc,—

«Mergĭ de te 'narmă, mergĭ de combate,
«Lângă Francezul învingător,
«Pentru mărire şi libertate
«Sub steagul falnic al luĭ Victor.

«Ḑilele noastre sbor cu grăbire
«Urmând a soarteĭ taĭnice legĭ;
«Gloria ţeriĭ ş'a sa mărire
«*Eată corona vĭeţiĭ întregĭ!*»

II.

SOLFERINO

Măreț e bradul munților
Ce 'n codri înverḑesce,
Și pe noianul mărilor
Ca uriaș plutesce!

Mult falnic este vulturul
Cu aripĭ isbitoare
Ce vîntul, noriĭ spintecă
Și sboară către soare!

L'a lor mișcare răpede
Tot omul, în uĭmire,
Simțesce 'n a luĭ inimă
O taĭnică pornire.

Dar ca s'aprindă sufletul
Nimic nu e pe lume
Ca numele de *Patrie*
Ș'a *Libertățeĭ nume!*

Nimic nu 'nsuflă omuluĭ
  O maĭ sublimă fală
Ca mersul mîndru-a cetelor
  La lupta triumfală!

Nimic sub bolta ceruluĭ
  Maĭ nobil la privire
Ca floarea tinerimilor
  Pornită la oştire!

Pe fruntea ta energică
  Un taĭnic foc străluce,
Ş'a eĭ păşire-ĭ sprintenă
  Ca gândul care-o duce.

Astfel la glasul glorieĭ,
  Un Bersalĭer de munte
Mergeà pentru Italia
  Să moară chear în frunte,

Şi 'n mijlocul resboaelor
  Strigà, luptând ca feară:
«*Corona vĭeţiĭ, fraţilor*,
  «*E moartea pentru ţeară!*»

Ce vuet bubuesce?.. Ascultă! tunul tună
În munţĭ la Solferino, şi văile resună!

Armatele duşmane s'aŭ întâlnit în zorĭ
Precum într'o furtună doĭ marĭ şi negri norĭ.

Lovire fulgerândă, grea, lungă şi cumplită!
Pe miĭ de ţeviĭ ese uciderea 'nmiită,

Şi 'n rangurile rupte sbor glonţiĭ vîjiind,
Şi 'n ele baĭoneta străpunge zinghenind.

Cad trupurĭ peste trupurĭ grămadă, sângerate,
Şi tot remân în urmă, ca spicurĭ sĕcerate,

Dar alte şirurĭ nouĕ ĭeaŭ rang în locul lor,
Şi, tot scăḑênd, se 'ncruntă în aprigul omor!

Precum un lanţ de valurĭ pe marea albăstrie,
Cavalerimea 'n liniĭ se 'ntinde pe câmpie

Şi 'n pedestrimea deasă ce 'mproaşcă foc fioros,
S'aruncă 'n sbor de moarte cu tropot sgomotos,

Eată Franceziĭ sprintenĭ şi veselĭ in resboae!
Victoria de dînşiĭ în vecĭ nu se îndoae.

Eătă colo, pe munte, voĭniciĭ Bersalĭerĭ
Ce merg tot înainte ca vechiĭ cavalerĭ!

Eĭ se 'ncleştează 'n luptă cu-a Nemţilor armată,
Strigând in foc: trăească Italia liberată!

Mulţĭ varsă a lor sânge pe-al patrieĭ altar,
Dar jertfa lor sublimă nu este în zadar!

Duşmanul se retrage învins! . . şi 'nvingătoare
Lucesc în Solferino stindarde tricoloare!

III.

BERSALĬERUL MURIND

Pe patul durereĭ un tînĕr rănit
Îșĭ perde-al luĭ sânge.
Aproape de dînsul un înger mâhnit
Veghează și plânge.

Oșteanul e palid! El pare murind
L'a lampeĭ lumină,
Dar ochiu-ĭ s'aprinde la înger privind
Și peptu-ĭ suspină.

El mâna-ĭ întinde c'un zimbet duĭos,
Cu-o slabă mișcare,
Și glasu-ĭ de moarte, adînc, mângăĭos,
Îĭ ḑice 'n oftare:

O! ființă drăgălașă! aĭ avut cuvînt a-mĭ ḑice
Că pe lume nu-ĭ nimică maĭ sublim și maĭ ferice

Decât sfînta legătură, decât sfînta înfrățire
Ce unesce-amorul gingaș cu a patrieĭ ĭubire!

Lasă lacrimile tale ca un limpede isvor
Să re'nvie-a mea putere in momentul când eŭ mor,

Ca să pot a-ţĭ spune încă în accente omenescĭ
Cât de mult tu eştĭ ĭubită, cât de mult sciĭ să ĭubescĭ!

O simţire-atât de 'naltă precum e a ta simţire
Între îngerĭ şi 'ntre oamenĭ şterge orĭ ce osebire.

Ea-mĭ insuflă 'n oara morţeĭ dor aprins de nouă vĭaţă,
Să te vĕd încoronată de Italia măreaţă!

O! Lucie, o! Madonă coborîtă pre pămînt!
Nobile fiinţĭ ca tine rare-aŭ fost şi rare sînt,

Dar un suflet patriotic ca să scie-a se jertfi
Precum scie al teŭ suflet, nicĭ nu este, nicĭ va fi!

Îţĭ aducĭ aminte, spune, de Florenţa, de o noapte,
De o dulce serenadă, de-ale noastre blânde şoapte?

Ah! îmĭ pare c'aud încă preţioasele-ţĭ cuvinte
Jălind patria 'n sclăvie! Spune-mĭ, îţĭ aducĭ aminte?

Nu, nu plânge. O! nu ḑice că 'n mormînt tu m'aĭ impins,
Căcĭ în inima mea junĕ focul sfînt tu l'aĭ aprins.

Tu m'aĭ pus pe mîndra cale de-a me face cu onor
Demn de patria-mĭ ĭubită, demn de scumpul teŭ amor!

Stăĭ, ascultă! ţeara 'ntreagă cânt' un vers de libertate!
Ah! o vie fericire me cuprinde, me străbate.

Vin' să 'ngenunchem, să ḑicem într'o vecĭnică unire
De credinţă, de sperare, de amor şi de gândire:

«O! cerească Provedinţă! sfarmă cruda tiranie
«Ce Veneţieĭ regine pune lanţurĭ de robie,

«Şi din Alpĭ cu frunte naltă până 'n mare-Adriatică
«Dă putere ţeriĭ mele care astăḑĭ se ridică!

Pe patul dureref oșteanul căḑênd
Murì cu-o zimbire.
Trista luĭ ĭubită remase gemênd,
Fără de simțire.
Adoăḑĭ o cruce plecată de vînt
Albĭà in câmpie.
Sub ea doue trupurĭ zăceaŭ în mormînt
Pentru vecĭnicie! . .
Italia-ĭ mamă! de aĭ seĭ copiĭ
Îșĭ aduce-aminte;
Ea a 'ntins covoare țesute 'n florĭ viĭ
Pe-a lor oseminte!

Milano. — 1859.

XLI

LA POEȚIĬ ROMÂNĬ

PE ALBUMUL PRINCESEI A. GHICA

Precum în vară dulcĭ păserele
Sosesc voĭos,
Şi pe un arbor cuprins de ele
Cântă frumos;

Veniţĭ aice cu-a voastre lire
Voĭ ce aveţĭ
Pe frunte raze de nemurire,
O! junĭ poeţĭ!

Voĭ, care 'n focul ce ve străbate
Visaţĭ cu dor
Gloriĭ, plăcere şi libertate
Şi dulce-amor!

Veniţĭ s'aduceţĭ o închinare
De nobilĭ fiĭ
Celor ce ţeriĭ aŭ dat salvare
In vijeliĭ.

Cântaţĭ trecutul ce se mîndresce
De-aĭ seĭ eroĭ,
Ş'a căruĭ rază se respândesce
Lin peste noĭ.

Cântaţĭ Unirea, fala străbună,
Cu glas sonor,
Căcĭ poesia adânc resună
Intre popor!

Cântaţĭ, căcĭ lumea trece, dispare,
Visele per,
Îns' a junieĭ dalbă cântare
Sboară la cer,

Ş'acolo merge de se unesce
Cu sfîntul cor
Ce în lumină cântă, slăvesce
Pe Creator . . .

Când mâna morţiĭ rece s'apasă
Pe-al vĭeţiĭ fir,
Dulce-ĭ cântarea ce 'n inimĭ lasă
Un suvenir !

Bucurescĭ. — 1860.

XLII

LACUL DE COMO

SONET

PE ALBUMUL PRINCESE' C. CONACHI-VOGORIDI

În lacul de Como e unda senină
Ca cerul albastru ivit pintre norĭ.
În gĭuru-ĭ se 'ntinde un raiŭ de grădină
Ce varsă pe malurĭ bucheturĭ de florĭ.

Frumoasele *villa*, zimbind în lumină,
Se 'nșiră sub dealurĭ ca scumpe comorĭ,
Și 'n umbra de arborĭ ce 'n apă se 'nclină
Trec barce ușoare cu junĭ călătorĭ.

Pe mal o copilă se primblă 'n recoare.
Un flutur de aur s'alintă la soare
Şi cată-a se pune pe albul eĭ sin.

O! lac! o! minune! Ferice, ferice
De cine-şĭ închide aripele-aice,
Ca fluturul vesel pe floarea de crin!

XLIII

ROMANȚĂ

PE ALBUMUL D-NEI M. D.

Draga mea, a noastră vĭață
E ca pomul cu verdeață
Ce dă umbră, ce dă florĭ
Tinerilor călătorĭ.

Draga mea, amoru 'n vĭață
E ca dulcea cântăreață
Ce se 'ngână cu-al eĭ dor
Sus, în pomul roditor.

Draga mea, amor şi vĭaţă
Simt a ĭerneĭ rece gheaţă.
Omul merge la mormînt,
Pomul cade pe pămînt.

Dar cât le remâne vĭaţă
Tot suspină cu dulceaţă
Suvenirul scump în om,
Păserica dulce 'n pom.

XLIV

CRINUL

PE ALBUMUL D-REI CÂMPINEANU

Pe când steaua se oglindă
In isvorul tăĭnuit,
Crinul merge de colindă
Câmpul verde şi 'nflorit,

Şi în cupa luĭ adună
Lacrimĭ albe de pe florĭ
Ce cu razele din lună
Se sărută, dulcĭ surorĭ.

Ear când soarele s'aprinde
Pe al ceruluĭ altar,
Crinul vesel îĭ întinde
Cupa-ĭ de mărgăritar.

Astfel tu, copilă dalbă,
Când în lume te ivescĭ,
Culegĭ roŭa dulce, albă,
De pe criniĭ sufletescĭ;

Şi când cerul în lumină
Te deşteaptă despre zorĭ,
A ta inimă-ĭ închină
Virginalele-ĭ comorĭ!

Bucurescĭ. — 1860.

XLV

CHRISTOS A INVIAT

Christos mântuitorul din morțĭ a înviat
Și fruntea-ĭ ca un soare,
Lucind peste popoare,
Fiorĭ de nemurire în lume-a 'mprăștiat.

Christos, Ḑeul credințeĭ, eșit-a din mormînt!
Ș'a sa reînviere
Ne-arată că nu pere
Dreptatea și credința și adevĕrul sfînt!

Christos e viŭ! Ca dînsul, o! voĭ ce suferiţĭ
În lanţurĭ de robie,
Curînd la vĭaţă vie
Din umbra tristă-a morţiĭ veţĭ fi cu toţĭ eşiţĭ!

Polonie strivită sub aprigul picĭor
A tiranieĭ crude,
Curagiŭ! în cer s'aude
Un imn de re'nviere, un glas prevestitor.

Curagiŭ! Deschiḑênd astăḑĭ a vecĭniciei porţĭ,
Mântuitorul vine,
Polonie, spre tine,
Să te ridice falnic cu dînsul dintre morţĭ!

XLVI

ÎNŞIRĂ-TE-MĂRGĂRITE

LEGENDĂ

DEDICATĂ D-NEI ZOE CANTACUZIN.

Treĭ copile de 'mpĕrat
Staŭ într'un măreţ palat
Înşirând la scumpe salbe
De mărgăritare albe.
Ear o pasĕre măĭastră
Vine vesel la fereastră
Şi, bătĕnd din aripĭoare,
Dice, blând cuvîntătoare :

— «Bine, bine v'am găsit
«D'albe florĭ din resărit!
— «Bine-aĭ venit de la raiŭ
«Păsărea cu dulce graiŭ!
— «Eŭ sosesc cu primăvara
«Ca să mě întorc cu vara;
«Ş'acum vin pe-al vostru plaiŭ
«Aducênd luna luĭ Maiŭ,
«Luna cea de lăcrimĭoare
«Şi de dorurĭ ĭubitoare,
«Şi o dalbă de poveste
«Cum n'a fost şi nu maĭ este!
— «Păsărică, spune, spune
«Cea poveste de minune,
«Că ţĭ-om face noĭ treĭ salbe
«De mărgăritare albe.»

I.

«Înşiră-te-mărgărite
«Pe lungĭ fire aurite
«Ca o horă luminoasă,
«Ca povestea mea duĭoasă:

Fost-a fost în lume-odată
Mândruliţă, dulce fată,
Şi la chip fermecătoare
De puteaĭ cătà la soare,

Ear la ochișoriĭ seĭ
Și la fațā-ĭ nu putéĭ!
Florile îĭ ḑiceaŭ floare,
Stelele, stea lucitoare,
Încât vecĭnic florĭ și stele
Se certaŭ noaptea 'ntre ele!

Eată 'n fapt de dimineață
Că pe câmpul de verḑeață
Copilița, cu-alte douĕ,
Se primblà, torcând prin rouă.
Una ḑice: «Am visat
«De-un fecĭor de împĕrat!
«Dac'ar fi acum să vie
«Să m'aleagă de soție,
«I-aș aduce eŭ în dar
«Un șoĭman de armăsar
«Care sboară, care sare
«Peste munțĭ și peste mare
«Și încungĭură pămîntul
«Maĭ ușor chĭar decât vîntul!»
Alta ḑice: «Sorioare!
«Eŭ ĭ-aș țese 'n foc de soare
«O cămeșă 'n ḑece ițe
«Cu descântecĭ prin altițe,
«Ca să-ĭ fie de noroc
«Și să-l apere de foc

«Şi de patimĭ sufletescĭ
«Şi de boalele trupescĭ!»
Ear frumoasa copiliţă
Ḑice astfel din guriţă:
— «Eŭ ĭ-aş face doĭ fecĭorĭ,
«Doĭ de gemen frăţiorĭ
«Cu cosiţele-aurite
«Şi cu feţele 'nflorite,
«De n'ar fi alţiĭ ca eĭ
«Drăgăloşĭ şi frumuşeĭ,
«Căcĭ ar fi strălucitorĭ
«Ca doĭ ochĭ veselitorĭ!»

— «De mi-ĭ face-aşa copiĭ,
«Tu, mireasa mea să fiĭ!
(Ḑice-atunce mîndrul Craiŭ
Ce vînà pe verde plaiŭ.)
«Tu să fiĭ a mea mireasă,
«A mea dulce 'mpĕrătească!
«Tu, minune 'ncântătoare
«Care eştĭ ruptă din soare!»
Copiliţa 'n fericire
Stă pătrunsă de uĭmire.
Ochiĭ galiş i se 'nchid,
Degetele-ĭ se deschid,
Fusu-ĭ pică, firu-şĭ perde,
Şi ea cade 'n earba verde.

Eară craĭul tinerel
O ĭea 'n braţe uşurel,
Şi cu gingaşul odor
Saltă pe-al seŭ cal uşor.
Calul falnic se 'ncordează,
Sare, sboară şi nechează;
El nechezul n'a sfârşit,
La palat c'a şi sosit!

Şepte ḑile-abeà treceà,
Mare nuntă se făceà
Cu nunţaşĭ nenumĕraţĭ,
Cum se cade la 'mpĕraţĭ,
De-aŭ mers vestea 'n depărtărĭ,
Peste nouĕ ţerĭ şi mărĭ!
Fost-aŭ faţă Craĭ vestiţĭ
Cu coroane 'mpodobiţĭ
Şi vestite 'mpĕrătese
Tot frumoase şi alese.
Fost-aŭ încă la serbare
Oaspeţĭ marĭ de spăĭmântare,
Urieşĭ cu negre semne,
Sfarmă-peatră, Strîmbă-lemne,
Zmeĭ cu ochiĭ sângeroşĭ
Şi vitejiĭ Feţĭ-frumoşĭ!

Dar din toţĭ nuntaşiĭ cine
Respândeà maĭ viĭ lumine?
Dulce-a Craĭuluĭ mireasă,
Tînĕra împĕrătească,
Care ochiĭ fărmecà
De zimbĭà saŭ de jucà.
Blândul zimbet al copileĭ
Luminà ca faptul ḑileĭ,
Ş'al eĭ joc păreà un sbor
De alb flutur sprinteĭor.
Fost-am încă şi eŭ faţă
La cea nuntă mult măreaţă,
Şi de-atuncĭ tot mĕ gândesc
C'am visat un vis ceresc!

II.

«Inşiră-te-mărgărite
«Pe lungĭ fire aurite,
«Precum şirul din poveste,
«Că 'nainte mult maĭ este:

Trecù luna, trecù douĕ,
Trecù cincĭ, trecură nouĕ
Doamna născù doĭ fecĭorĭ
Doĭ de gemen frăţiorĭ,

Cu cosițe poleite
Și cu fețe înflorite
De păreaŭ strălucitorĭ
Ca doĭ ochĭ veselitorĭ! . .

Aleĭ! mândre sorioare!
Puteţĭ voĭ a-mĭ spune oare
Ce-ĭ maĭ bun în astă vĭaţă
Ca ĭubirea cu dulceaţă?
Ce-ĭ maĭ sfînt şi maĭ alin
Ca mama cu prunc la sin?
Ce-ĭ maĭ drag şi maĭ plăcut
Ca pruncuţul noŭ născut? . .
Mama Doamnă fericită,
Cu doĭ prunci împodobită,
Îĭ ţineà duios la sin
Ca doĭ fluturĭ pe un crin,
Şi din pletele-ĭ cu soare
Le făceà învelitoare
Şi pe braţe-ĭ, ca să-ĭ culce,
Le făceà un leagăn dulce.
Ea-ĭ privĭà şi ḑi şi noapte,
Le grăĭà cu blânde şoapte,
Şi, privindu-ĭ, se uĭmĭà! . .
Ea-ĭ trezĭà şi-ĭ adormĭà,

I-adormĭà tot în cântărĭ
Şi-ĭ trezĭà în sărutărĭ.

Când erà pe adormire,
Le cântà cu 'nduĭoşire: —
«Nani, nani, copilaşĭ,
«Dragiĭ mameĭ fecĭoraşĭ!
«Mama că v'a legănà,
«Cu vers dulce v'a 'ngânà,
«Ş'a rugà pe Dumneḑeŭ
«Să ve primble 'n raĭul seŭ,
«Să videţĭ, uniciĭ meĭ,
«Cerurĭ plinĭ de curcubeĭ,
«Ploĭ de raze şi de stele
«Pe câmpìĭ de viorele.
«Ş'oiŭ ruga Domnul ceresc
«Să ajungeţĭ cum doresc,
«Vitejĭ marĭ şi Feţĭ-frumoşĭ,
«Doĭ luceferĭ mîngăĭoşĭ.
«Lumea să ve îndrăgească,
«Duşmaniĭ să se 'ngrozească,
«S'aveţĭ parte şi renume,
«Să vĕ meargă vestea 'n lume!»

Când erà ear pe trezie,
Le cântà în veselie:

«Sculațĭ, sculațĭ, fețiĭ meĭ,
«Floricele dalbe!
«C'aŭ venit doĭ îngereĭ
«În veșminte albe,
«Îngereĭ colindătorĭ,
«Floricele dalbe,
«Noaptea pe la cântătorĭ
«Când zorile-s albe,
«Și v'aduc pe ar pĭoare
«Floricele dalbe,
«Rouă sfîntă 'nvietoare,
«Și cunune albe!»

Aleĭ! mândre sorioare!
Nicĭ că se aflà sub soare
Fericire maĭ deplină,
Vĭață dulce maĭ senină!
Dar ades în lume trece
Vînt de moarte, fior rece,
Și pe loc se vestejesce
Tot ce 'n lume ne zimbeșce!
Seninul se schimbă 'n norĭ
Vĭața 'n noapte fără zorĭ,
Veselia 'n aspre chinurĭ
Și cântările 'n suspinurĭ!

Eată că 'ntr'o ḑi din maiŭ
Mers-aŭ vestea pân' la raiŭ
De-aceĭ gingaşĭ frăţiorĭ,
A pămîntuluĭ comorĭ,
Şi toţĭ îngeriĭ în sbor
Aŭ venit, ascunşĭ de-un nor,
Ca să vadă dacă sînt
Fraţí de-aĭ lor pe-acest pămînt?
«Dulce-s, Doamne, la privire!
«Ca un vis de fericire!»
Abeà ḑis-aŭ, şi pe loc,
Ca un fulger viŭ de foc,
Crunt deochĭul aŭ ajuns
Pe copií şi ĭ-aŭ străpuns!
Copilaşiĭ plâng în chin,
Scot guriţa de la sin,
Cată 'n ochiĭ mameĭ lor,
Pleacă fruntea, cad şi mor!
Vaĭ de codrul care-şĭ perde
Freamătul şi frunḑa verde!
Vaĭ de inima pustie
Ce-aŭ remas făr' de soţie!
Dar amar, amar pe lume
De copiiĭ fără mume,
Şi de mamele cu dor
Care-şĭ perd copiiĭ lor!

III.

«Înşiră-te-mărgărite
«Pe lungĭ fire aurite
«Precum şirul din poveste
«Că 'nainte mult maĭ este:

Pe copiiĭ 'mbrăţişaţĭ,
Într'un leagăn alb culcaţĭ,
Trista mamă ĭ-a 'ngropat
Lângă ea, lângă palat,
La fereastra din grădină,
Sub o tufă de sulcină.
Ear din leagănul de florĭ
Resărit-aŭ până 'n zorĭ
Doĭ bradĭ gemenĭ de o samă,
Gingaşĭ ca un dor de mamă,
Ş'aŭ crescut, crescut-aŭ eară
De la zorĭ şi pănă 'n seară
Păn'aŭ dat să se lovească
De fereastra 'mpĕrătească...

— «Frăţioare, frăţioare,
«În lăuntru ce vedĭ oare?
— «Vĕd pe mama!.. Audĭ, frate,
«Gemetele-ĭ necurmate?

— «Maĭculiţa mea ĭubită,
«Cât de-amar e rătăcită!
— «Ochi-ĭ sînt doue isvoare
«Tot de lacrimĭ arḑĕtoare!
— «Ah! privesce cum ne cată
«Prin cea casă întristată!
— «Cum ne cheamă, cum ne plânge!
«Mânile cum și le frânge!
— «Mamă, mamă, draga noastră,
«Eată-ne icĭ la fereastră.
«Vin' cu dulce sărutat
«Şi cu dulce dismerdat
«Că de mult, amar de noĭ,
«Ne lipsescĭ la amîndoĭ!»
Astfel braḑiĭ suspinaŭ
Ş'a lor crengĭ le clătinaŭ
Pe fereastră 'n sala mare...
Mama Doamnă viŭ tresare,
Vine-aleargă, stă, nu crede,
Vede braḑiĭ și nu-ĭ vede.
Şterge ĭute ochiĭ seĭ:
— «Dragiĭ meĭ, drăguţiĭ meĭ!
«Voĭ sînteţĭ, inima-mĭ ḑice,
«C'aţĭ venit voĭ ear aice
«Lâng'a mameĭ dulce sin
«Sfâşiat de vecĭnic chin!

«Scumpiĭ mameĭ frumuşeĭ,
«Copilaşĭ, ĭubiţiĭ meĭ!
«Frig v'aŭ fost în cel pămînt,
«Pedepsì l-ar Domnul sfînt!
«Ş'acum nu maĭ cată nime
«De a voastră frăgeḑime,
«Nicĭ vĕ leagănă 'n cântărĭ,
«Nicĭ v'adoarme 'n sărutărĭ!»
— «Tacĭ, măĭcuţă cu durere,
«Că-ţĭ aducem mîngăere.
«Nu jălì a noastră soartă
«Cerul blând de grijă poartă,
«Şi la morţĭ, şi la ceĭ viĭ,
«Şi la florĭ, şi la copiĭ.
«Seara primăveriĭ caldă
«Cu dulcĭ lacrime ne scaldă,
«Vîntul ne adoarme-uşor
«Cu suspin recoritor,
«Şi steluţa seriĭ, mută,
«Cu-a eĭ raze ne sărută.»
— «Ce vorbiţĭ de primăvară
«Şi de stele şi de seară?
«Nu vedeţĭ cumpliţiĭ norĭ
«Cum sosesc fulgerătorĭ?
«N'auḑiţĭ cum cerul tună
«Şi pămîntul cum resună?
«Vîntul suflă şi vĕ 'ndoae,

«Pe voĭ cade rece ploae...
«Dragiĭ meĭ, gingaşiĭ meĭ!
«Cum să-ĭ apĕr eŭ pe eĭ?..»

Beata mamă n'a sfirşit,
Cerul bradiĭ aŭ trăsnit
Şi sub ochiĭ seĭ pe loc
Ĭ-aŭ aprins în mare foc!
La pămînt bradiĭ cădeaŭ,
Cu lung gemet eĭ ardeaŭ
Şi spre Doamna ce-ĭ vedeà
Crengile şi le 'ntindeà.
Bĭata mamă despletită,
Spăĭmântată, rătăcită,
Pe fereastră se plecà,
Vrênd în foc a s'aruncà;
Dar de-odată ochiĭ seĭ
Aŭ zărit doue scânteĭ
Pintre flacărĭ strălucind,
În văzduh uşor sărind,
Către stele tot suind,
Ş'amîndoue pintre ele,
Prefăcându-se în stele.
Faţa eĭ l'acea privire,
Străluci de fericire,
Cum s'aprinde alba lună
Dup'o aprigă furtună!

Şi cu grabă 'n veselie
Ese noaptea pe câmpie.
Ea se duse aĭurind,
Tot pe sus la cer privind,
Cum se duce neoprit
Dorul cel nemărginit!

IV.

«Înşiră-te-mărgărite
«Pe lungĭ fire aurite
«Ca duĭoasa mea poveste,
«Că 'nainte mult nu este:

Pe cea vale de mohor,
Lâng'un limpede isvor
Mama Doamnă stă culcată
Şi cu dragoste tot cată
Când la cerul înstelat,
Unde doru-ĭ aŭ sburat,
Când pe faţa apeĭ line
Unde-a ceruluĭ lumine
Se prevĕd, se oglindează
Şi în taĭnă scânteĭază.
Bĭata mamă 'ncet suspină
Şi cu-o floare de sulcină
Ea desmeardă 'ncetişor
Faţa miculuĭ isvor.

Apoĭ stă, şi tot privesce,
Apa când se limpeḑesce,
Care stele maĭ înteĭ
Aŭ să easă 'n faţa eĭ?

Umbra nopţiĭ de pe vale
Se pătrunde de-a eĭ jale
Şi ascultă în tăcere
Şopta-ĭ plină de durere.
Mama stelele descântă
Şi, plângând, tot astfel cântă:

«Câte stele sînt pe cer
«Până 'n ḑiuă toate per,
«Numaĭ doue-s stătătoare
«Pân' la resărit de soare,
«Şi îngână dorul meŭ...
«Coborî-le-ar Dumneḑeŭ!

«Stelişoare, blânde stele,
«Ochişorĭ inimeĭ mele!
«Pre pămînt voĭ v'aţĭ închis
«Şi în cerurĭ v'aţĭ deschis
«Să privіţĭ la dorul meŭ...
«Coborî-v'ar Dumneḑeŭ!

«Bine v'a fi voue, bine,
«În cel raiŭ cu viĭ lumine,
«Dar nicĭ raĭul nu e lin
«Ca al mameĭ dulce sin!
«Ah! copiĭ, la sinul meŭ
«Coborî-v'ar Dumneḑeŭ!»

O! minune! sus în cer
Doue stele eată per!
Şi cu sborul de săgeată
Prin văzduh eată-le, eată
Că vin ĭute spre câmpie,
Lăsând urmă argintie,
Până' ce cad lângă isvor
Într'un lung mănos ogor,
Şi se fac din doue stele
Doue mărgăritărele...

Cine 'n lume, cine poate
Mările să le înnoate,
Codriĭ vechĭ să mi-ĭ pătrunḑe
Ca să numere-a lor frunḑe?
Cine poate-aveà aflare
Câte valurĭ sînt pe mare,
Câte raze sînt în soare,
Cât parfum e într'o floare?

Numaĭ dorul mameĭ poate
Să pătrundă 'n lume toate,
Ca să afle mîngăere
La cumplita sa durere!

Astfel Doamna, ca 'ntr'un rîŭ,
Intră 'n lanul cel de grîŭ,
Şi tot cată ne 'ncetat
Stelele care-aŭ picat.
Spic de spic ea îl culege,
Grâu 'n palme îl alege
Şi-l sărută şi-l desmeardă,
Copilaşiĭ să nu-şĭ peardă!
Ḑi de vară până 'n seară
Ea din lan nu ese-afară,
Spicuesce, spicuesce,
De odihnă nicĭ gândesce!
Ear când lanul s'aŭ sfîrşit,
Eată, Doamne! c'aŭ găsit
Într'un spic frumos şi mare
Doue micĭ mărgăritare!
Şi de-atuncĭ mama duĭoasă
În răpirea-ĭ drăgăstoasă
Tot înşiră, visătoare,
Preţioasele odoare,
Şi la sinu-ĭ tot le strînge,
Apoĭ rîde, apoĭ plânge,

Le dessiră când și când
Și le 'nșiră ear cântând:

«Înșiră-te mărgărite
«Pe lungĭ fire aurite,
«Precum lacrimile mele
«Pe lungĭ raze de la stele!

«Înșiră-te mărgărite
«Pe lungĭ fire aurite,
«Ca și aniĭ meĭ de jale
«Pe-a durereĭ tristă cale!

«Înșiră-te mărgărite
«Pe lungĭ fire aurite,
«Pân' ce dorul bĭeteĭ mume
«Va 'ncetà de-a plânge 'n lume!»

Mircescĭ.

NOTE

NOTE

MĂRGĂRITĂRELE

Românii de peste Milcov numesc mărgăritărele albele fiĭce ale primăveriĭ, care în Moldova poartă numele de lăcrimĭoare.

I. Deşteptarea Româniеĭ. (Pag. 257).

Această posie nu a fost publicată în ediţia I-a a Doĭnelor, fiind-că volumul tipărit în Paris aveà a trece prin Austria pentru ca să intre în România.

III. Moţul şi Secuĭul. (Pag. 274).

Maghĭariĭ numesc pre Româniĭ de la munte **Moţĭ**, de pre moţul lor de pĕr.

Sciut este că în crâncena luptă dintre Românĭ şi Maghĭarĭ la 1848, aceştĭ din urmă aŭ găsit peirea lor în munţiĭ sĕlbaticĭ

aĭ Ardealuluĭ. Un fapt interesant și care mĭ-a dat ideea acesteĭ compunerĭ este că, precum eroiĭ luĭ Omir, atât Româniĭ cât și dușmaniĭ lor își adresaŭ desfide și amenințărĭ înainte de a se încăera la luptă.

IX. Muntele de foc. (Pag. 298).

În munțiĭ Apeninĭ, între Gĭogo și Filigare, aproape de satul Petra Mala, există un fenomen vulcanic foarte curios de observat. Pe surfața vîrfuluĭ unuĭ deal numit **Munte de foc,** es din pămînt nenumĕrate limbĭ de foc care ard necontenit, respândind noaptea luminĭ fantastice pe stâncile și pădurile de pe impregĭur. (Vedĭ în *Salba literară* articolul intitulat : *Monte di fo).*

XII. Ĭahtul. (Pag. 307).

Un soiŭ de vase plutitoare, micĭ, sprintene, elegante, și care serv pentru primblărĭ pe mare.

XIII. O noapte la Alhambra. (Pag. 310).

Alhambra : Palat de marmură zidit în stilul Maur cel maĭ minunat. El era saraiul Sultanilor Maurĭ carĭ aŭ domnit la Grenada.

Fiĭcă a luĭ Boabdil. (Pag. 311).

Cel de pe urmă Sultan Maur din Grenada.

Și 'n a Leilor fântână. (Pag. 312).

Basin de marmură albă așezat pe 12 leĭ sculptațĭ, și care se află în mijlocul unuĭ salon mare descoperit și încongiurat de galeriĭ cu coloane.

O duĭoasă bĭulbĭulină. (Pag. 313).

Arabiĭ numesc privighitoarea *Biulbiul.*

XIV. Seguidilă. (Pag. 316).

Unele cântice poporale din Spania se numescŭ seguidile.

De la Siera Nevada.

Lanțul de munțĭ ce se ridică aproape de Grenada.

XV. El R'baa. (Pag. 318).

El R'baa însemnează în limba arabă cal cincar, în toată frumusețea și puterea sa.

La Allah, illa Allah.

Adică nu este alt Dumnezeŭ decât Allah, și Mohamed este profetul seŭ.

XVII. N. Bălcescu, murind. (Pag. 323).

Mult jălitul N. Bălcescu, autorul a maĭ multor scrierĭ istorice de mare însemnătate, frate ĭubit a tuturor celor ce l-aŭ cunoscut, s'a săvîrșit din vieață la Palerma în 28 Noemvrie 1852.

XX. Banul Mărăcină. (Pag. 333).

În timpul Regeluĭ Franciеĭ *Philippe de Valois*, strămoșul poetuluĭ frances Ronsar s'a dus din România la Paris ca s'agĭute Regeluĭ în lupta sa cu Englezіĭ. Remâind apoĭ în Francia și rudindu-se cu cele maĭ nobile familiĭ, el șĭ-a schimbat numele de Mărăcină în *Ronsar*, de la cuvîntul frances *ronce*, care însemnează mărăcină.

XXII. Dragoș. (Pag. 341).

După tradiția poporală, Dragoș a venit din Ardeal și a po-

posit într'o vale numită **Câmpul luĭ Dragoş**, ce se găsesce între Bacăŭ şi Peatra.

Asemene se pretinde că bourul Moldoveĭ representă capul unuĭ Zimbru ucis de Dragoş la descălecarea luĭ în ţeară, în secolul XIII. Bour însemnează *Boul Urus.*

XXVI. Visul luĭ Petru Rareş. (Pag. 356).

Acest Domn a fost fiŭ bastard a luĭ Stefan cel mare. Mama luĭ erà vĕduva unuĭ pĕscar; şi însuşĭ Petru erà cunoscut sub numele de Majá, până a nu sĕ suì pe tron.

XXXVII. La Palestro. (Pag. 397).

La crunta lovire de la Palestro regele Victor Emanoil a făcut atâte minunĭ de vitejie, că regimentul dè Zuavĭ francesĭ ĭ-a decretat rangul de *Caporal.* Se ḑice că Regele e maĭ mândru de acest titlu câştigat pe câmpul glorieĭ, decât de acel de Rege dobândit prin moştenire. Italieniĭ numesc pe Victor Emanoil : *il Rè galantuomo !*

XLVI. Înşiră-te-mărgărite. (Pag. 427).

Oaspeţì marĭ de spăĭmântare. (Pag. 431).

Poveştile poporale sûnt pline de fiinţĭ fantastice, precum Urieşĭ, Feţĭ-frumoşĭ cariĭ se luptă cu Zmeiĭ pentru fete de Împĕraţĭ, Sfarmă-peatră ce macină stâncile ca să turbure pîraele, Strîmbă-lemne care îndoae copaciĭ codrilor... etc.

